

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

AKČNÍ PLÁN ČR

PRO ROZVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ
V LETECH 2016–2020

CZECH ACTION PLAN

FOR DEVELOPMENT OF ORGANIC FARMING
2016–2020

AKČNÍ PLÁN ČR

**PRO ROZVOJ EKOLOGICKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ
V LETECH 2016–2020**

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Seznam zkratk

AEO	Agroenvironmentální opatření v rámci Horizontální plánu rozvoje venkova ČR na období 2004–2006 a v rámci Programu rozvoje venkova na období 2007–2013
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatická opatření v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014–2020
AP	Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství
AT	Rakousko
ČR	Česká republika
ČPH/AWU	čistá přidaná hodnota na pracovníka (annual work unit)
ČSÚ	Český statistický úřad
ČTPEZ	Česká technologická platforma pro ekologické zemědělství
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DE	Německo
ES/EHS	Evropské společenství/Evropské hospodářské společenství
EU	Evropská unie
EZ	ekologické zemědělství
FADN	Zemědělská účetní datová síť (Farm Accountancy Data Network)
GMO	geneticky modifikované organizmy
CHKO	chráněná krajinná oblast
KZ	konvenční zemědělství
LFA	méně příznivé oblasti (Less Favoured Areas)
LPIS	systém pro vedení a aktualizaci evidence půdy dle uživatelských vztahů dle zákona 252/1997 Sb., o zemědělství (Land Parcel Identification System)
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MŠ/ZŠ/SŠ/VŠ	mateřské/základní/střední/vysoké školy
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
PK ČR	Potravinářská komora České republiky
PRV	Program rozvoje venkova
REP	Registr ekologických podnikatelů
RV	rostlinná výroba
SWOT analýza	Analýza silných a slabých stránek a příležitostí a hrozeb EZ sektoru
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZPF	zemědělský půdní fond
ŽV	živočišná výroba

Obsah

1. Úvod	5
Hlavní důvody vzniku Akčního plánu a jeho náplň	5
2. Proč podporovat rozvoj ekologického zemědělství?	6
Co znamená EZ a proč podporovat jeho rozvoj?	6
3. Vývoj a současný stav EZ a trhu s biopotravinami v ČR	8
Rozloha půdy v EZ a objem bioprodukce	8
Výroba a trh s biopotravinami, postoje spotřebitelů.....	9
Dovoz biopotravin.....	10
4. Hodnocení Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ v letech 2011–2015.....	11
Přehled hlavních aktivit zrealizovaných v letech 2011–2015 dle prioritních oblastí	11
5. Doporučení a závěry vyplývající z provedené analýzy a zhodnocení AP.....	14
6. Provedení SWOT analýzy.....	17
7. Prioritní oblasti rozvoje EZ do roku 2020.....	18
8. Hlavní prioritní oblasti včetně nastavení strategických cílů	19
9. Seznam vybraných prioritních opatření (2016–2020).....	23
10. Způsob implementace a hodnocení akčního plánu	27
Implementace AP.....	27
Hodnocení AP.....	27
Czech Action Plan for Development of Organic farming 2016–2020	48

Seznam příloh

Příloha č. 1: Tabulka hodnotících indikátorů

Příloha č. 2: Popis stávající situace v EZ a trhu s biopotravinami

Příloha č. 3: Seznam všech faktorů SWOT analýzy

Příloha č. 4: Přehled aktivit zrealizovaných v letech 2011–2015 dle prioritních oblastí

1. Úvod

Hlavní důvody vzniku Akčního plánu a jeho náplň

Předkládaný „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ (dále jen „AP“) si klade za cíl podporovat růst ekologického zemědělství v ČR s výhledem do roku 2020 a je zpracován jako již třetí v pořadí¹. Ekologické zemědělství (dále jen „EZ“) má v ČR za sebou již 25 let vývoje. Oblasti jako legislativa či systém kontroly a certifikace jsou zajištěny na vysoké úrovni, avšak jiné oblasti stále dostatečně rozvinuty nejsou (např. odbyt a zpracování bioproduktů, domácí trh s biopotravinami, využití potenciálu EZ v ochraně přírody, výzkum a inovace v EZ, poradenství či vzdělávání) a potřebují systematickou podporu. **Právě za tímto účelem je zpracováván tento AP, který obsahuje prioritní oblasti a doporučená opatření, jejichž realizace přispěje k dalšímu rozvoji EZ, z něhož bude moci profitovat celá společnost.**

Obsahem tohoto dokumentu je v úvodu stručné vysvětlení přínosů podpory EZ a popis kontrolního systému zaručujícího pravost bioproduktů a biopotravin. V dalších kapitolách je popsán současný stav EZ a trhu biopotravin v ČR a je provedeno zhodnocení plnění Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ v letech 2011–2015. Na podkladě těchto informací a aktualizované SWOT analýzy **je stanoveno 5 prioritních oblastí pro rozvoj EZ v ČR, jsou navrženy strategické a dílčí cíle a je vytvořen seznam opatření k řešení zjištěných bariér rozvoje EZ a dosažení stanovených cílů.** V závěru je popsán způsob implementace AP a postup hodnocení jeho plnění včetně návrhu hodnotících ukazatelů (indikátorů pro monitoring).

Dokument je doplněn přílohami, které obsahují tabulku hodnotících indikátorů, popis stávající situace v EZ a trhu s biopotravinami, seznam všech faktorů SWOT analýzy a přehled aktivit zrealizovaných v letech 2011–2015.

AP navazuje na další klíčové dokumenty na národní úrovni, zejména na „Strategii pro růst – české zemědělství a potravinářství v rámci Společné zemědělské politiky EU po roce 2013“. AP je v souladu s Programem rozvoje venkova ČR na období 2014–2020. Vzhledem k tomu, že zastřešujícím cílem EZ je ochrana životního prostředí, je AP též přínosem pro cíle Státní politiky životního prostředí, Státního programu ochrany přírody a krajiny ČR, Strategie přizpůsobení se změně klimatu v podmínkách ČR či Národního akčního plánu k zajištění udržitelného používání pesticidů. AP navazuje na priority Evropského akčního plánu podpory EZ a je v souladu se Společnou zemědělskou politikou EU.

Autorem finální podoby materiálu je MZe, které při jeho tvorbě dlouhodobě spolupracovalo jak se zástupci z řad ekologických podnikatelů přímo z praxe, tak se zástupci odbytových organizací, svazů, kontrolních organizací a řady dalších subjektů působících v sektoru ekologického zemědělství.

¹ První „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010“ vzala Vláda na vědomí 17. 3. 2004. Druhý „Akční plán pro rozvoj EZ na období 2011–2015“ vzala Vláda na vědomí 14. 12. 2010.

2. Proč podporovat rozvoj ekologického zemědělství?

Co znamená EZ a proč podporovat jeho rozvoj?

- **EZ je šetrný způsob zemědělského hospodaření**, který dbá na životní prostředí a jeho jednotlivé složky stanovením omezení či zákazů používání chemických a jiných nepřírodních látek a postupů, které zatěžují a znečišťují životní prostředí nebo zvyšují rizika kontaminace potravního řetězce (tj. používání pesticidů, průmyslově vyráběných hnojiv, stimulantů růstu nebo GMO). EZ tedy umí vypěstovat kvalitní suroviny (bioprodukty) při zachování či zlepšení úrodnosti zemědělské půdy, čistoty vod a biodiverzity. EZ je schopno zajistit srovnatelnou produkci s konvenčním hospodařením, zejména s ohledem na očekávaný pokles konvenční produkce v důsledku pokračujícího negativního působení na kvalitu půdy.
- **EZ dbá na pohodu chovaných hospodářských zvířat**. Zlepšuje zdraví a životní podmínky zvířat díky naplňování jejich přirozených potřeb, snížené intenzitě chovu, zajištění venkovní pastvy a volných systémů ustájení s dostatkem prostoru, což přispívá ke snížení stresu, infekčního tlaku chorob a podpoře dobré funkce imunitního systému zvířat.
- **EZ zahrnuje také produkci a distribuci kvalitních biopotravin vyrobených šetrným způsobem** z bioproduktů a povolených přídatných a pomocných látek.
- **EZ pozitivně přispívá k zaměstnanosti ve venkovských oblastech**, především v důsledku přidávání hodnoty díky lokálnímu zpracování a marketingovým aktivitám.

Podle definice nařízení Rady (ES) č. 834/2007 „je ekologická produkce celkový systém řízení zemědělského podniku a produkce potravin, který spojuje osvědčené environmentální postupy, vysokou úroveň biologické rozmanitosti, ochranu přírodních zdrojů, uplatňování přírodních norem pro dobré životní podmínky zvířat a způsob produkce v souladu s požadavky spotřebitelů, kteří upřednostňují produkty získané za použití přírodních látek a procesů.“

Pod pojmem EZ je tedy míněno jak samotné zemědělské hospodaření, tak současně i výroba potravin a obchod s nimi. Ekologický způsob produkce tak plní dvojí společenskou roli:

- a) zajišťuje specifický trh odpovídající na spotřebitelskou poptávku po ekologických produktech,
- b) přináší veřejné statky přispívající k ochraně životního prostředí a dobrým životním podmínkám zvířat, jakož i k rozvoji venkova.

Svým komplexním přístupem EZ přispívá pozitivně k řešení řady současných problémů, jako je např. **snížující se kvalita půdy** (pokles úrodnosti, utužení, eroze); **nízká retence vody v krajině** (povodně, extrémní sucha); **zhoršená kvalita vod** (eutrofizace vod v důsledku splachu živin z půdy, zanášení vodních nádrží smyvm ornice či znečištění podzemních vod dusičnany a pesticidy); **pokles druhové rozmanitosti** (způsobené nešetrným hospodařením či opouštěním půdy), příp. **zhoršená kvalita ovzduší až po rizika změny klimatu**.

Přítom potenciál možného rozšíření EZ ještě není dostatečně využit a poskytuje velký prostor pro zvyšování pozitivních dopadů EZ jak na složky životního prostředí, tak oblast sociální i oblast produkce kvalitních bioproduktů a biopotravin.

Jak je zaručena pravost bioproduktů a biopotravin?

Pravidla EZ, výroby i distribuce biopotravin jsou upravena národní i evropskou legislativou. V současné době platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 o ekologické produkci a označování ekologických produktů, které od 1. 1. 2009 nahradilo do té doby platné nařízení Rady (EHS) č. 2092/91. Detailní pravidla jsou pak uvedena v jeho prováděcím nařízení Komise (ES) č. 889/2008. Dalším prováděcím nařízením Komise (ES) č. 1235/2008 jsou upravena pravidla pro dovoz ekologických produktů ze třetích zemí. Na národní úrovni jsou dodatečná pravidla definována v zákoně č. 242/2000 Sb., o ekologickém zemědělství a jeho prováděcí vyhlášce č. 16/2006 Sb., v platném znění. Zákon o EZ je průběžně novelizován v souladu s potřebou přizpůsobení se novým nařízením EU. Od roku 2009 MZe navíc vydává Metodické pokyny z důvodu sjednocení výkladu legislativy a srozumitelného popisu jednotlivých postupů a pravidel ekologické produkce.

Aby mohl být jakýkoli potravinářský výrobek prodávaný v rámci EU označován jako ekologický, musí být certifikován (tj. splňovat podmínky dle výše uvedené legislativy). **Nastavené kontrolní a certifikační postupy v EZ a požadavek dohledatelnosti ve všech fázích produkce poskytují silný základ pro důvěru spotřebitelů v ekologické výrobky a jejich poptávku po nich.**

Příslušným orgánem pro EZ ve smyslu nařízení Rady (ES) č. 834/2007 je v ČR Ministerstvo zemědělství, které je odpovědné zejména za:

- uplatňování evropské a národní legislativy v ČR,
- zajištění funkčnosti kontrolního systému včetně nastavení postupů při porušení pravidel,
- vedení registru všech ekologických podnikatelů (zemědělců, výrobců, distributorů, apod.)
- nastavení podmínek podpor pro EZ,
- stanovení pravidel užívání českého státního biologa „zebrý“.

Kontrolou dodržování právních norem a certifikací jsou v současné době Ministerstvem zemědělství pověřeny čtyři soukromé akreditované organizace: KEZ o.p.s. (CZ-BIO-001), ABCERT AG, organizační složka (CZ-BIO-002), Biokont CZ, s.r.o. (CZ-BIO-003) a BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o. (CZ-BIO-004). Jejich úkolem je kontrolovat, zda všechny subjekty podnikající v EZ sektoru (tj. zemědělské podniky, výrobci, distributoři biopotravin, dovozci ze třetích zemí, smluvní zpracovatelé aj.) řádně dodržují právní předpisy pro EZ, zaručit konzumentům pravost biopotravin, umožnit producentům používat ochrannou známku u uznaných bioproduktů a chránit je před nekalou konkurencí. Fyzická kontrola je povinná minimálně jednou ročně u každého podniku registrovaného v EZ (zemědělce, výrobce, distributora, dovozce ze třetích zemí, smluvního zpracovatele apod.). Dohled nad kontrolními organizacemi a státní kontrolu provádí MZe (Odbor environmentální a ekologického zemědělství). Systém kontroly EZ je navíc od 1. 1. 2010 podřízen nařízením Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách, kdy byla doplněna ještě i státní úřední kontrola ze strany ÚKZÚZ za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel pro zdraví zvířat. Kontrolu dodržování podmínek welfare hospodářských zvířat v ČR obecně provádí Státní veterinární správa, která taktéž s Ministerstvem zemědělství spolupracuje. Do kontroly kvality ekologických produktů je zapojena i Státní zemědělská a potravinářská inspekce (SZPI), která v rámci svých kontrolních akcí odebrává i určité procento vzorků biopotravin. Za oblast kontroly podmínek dovozů bioproduktů ze třetích zemí zodpovídá Generální ředitelství cel v rámci celních kontrol.

V současné době je oblast legislativy i systém kontroly a certifikace zajištěn na dostatečné úrovni a jeho transparentnost se s rozvojem EZ sektoru neustále zdokonaluje.

3. Vývoj a současný stav EZ a trhu s biopotravinami v ČR

EZ má v ČR za sebou již čtvrt století vývoje od několika průkopnických farem a propagátorů (první 3 farmy v roce 1990) až po dnešní stav, kdy ke konci června 2015 hospodařilo ekologicky 4 176 ekofarem na celkové výměře 503 tis. ha, což představuje 12,0% podíl na celkovém zemědělském půdním fondu.

K rychlému rozvoji EZ přispěla především státní podpora pro ekozemědělce, první finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků byly uvolněny již v letech 1990 až 1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnovení státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství. Od roku 2004 bylo EZ jedním z podporovaných titulů v rámci AEO, čímž byla zajištěna finanční podpora ekozemědělců i po vstupu ČR do EU. Od roku 2015 vstupuje v platnost nový PRV (2014–2020), ve kterém je EZ podporováno jako samostatné opatření mimo AEKO a podpora bude nově dostupná pouze pro ekofarmy bez souběžného konvenčního hospodaření na zemědělské půdě.

K rozvoji EZ přispívá také přímo MZe. Kromě výše zmíněných podpor pro ekologické zemědělce financuje MZe povinný sběr údajů o EZ pro Eurostat, analýzu EZ metodikou FADN, a také marketingové a osvětové aktivity (např. podpora účasti na největším světovém veletrhu EZ Biofach v Německu, organizace národní propagační akce „Září – měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“ či podpora pořádání konference Bioakademie). Je podporován také výzkum v EZ, a to prostřednictvím každoročního financování veřejných soutěží v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Od roku 2004 je rozvoj EZ podporován prostřednictvím „Akčních plánů ČR pro rozvoj EZ“.

Rozloha půdy v EZ a objem bioprodukce

V rozloze ekologicky obhospodařovaných ploch patří ČR mezi dvacet zemí světa s největší výměrou půdy v EZ a mezi deset zemí světa s nejvyšším podílem ploch v EZ na celkové zemědělské půdě. V rámci EU si ČR drží 4. pozici po Rakousku, Švédsku a Estonsku, a to s podílem ploch v EZ téměř 12 % ke konci roku 2014. EZ se rozvíjí tradičně v horských a podhorských oblastech v rámci LFA. Zhruba polovina ploch v horských LFA oblastech je dnes obhospodařována ekologicky.

S tím souvisí i užití půdy, kdy v ČR dominují v EZ trvalé travní porosty v roce 2014 s výměrou přes 410 tis. ha. Podíl travních porostů na celkové výměře v EZ setrvává na úrovni 83 %. Téměř trojnásobně vzrostla od roku 2004 výměra orné půdy na současných 56 tis. ha a dosahuje téměř 12% podíl na celkové půdě v EZ. Nejrychleji rostla plocha trvalých kultur, téměř sedminásobně od roku 2004, na současných 7,8 tis. ha.

Ekologickými zemědělci bylo v ČR v roce 2014 obhospodařováno více než 40% TTP, téměř 2% orné půdy a přes 10% ploch trvalých kultur.

S růstem ploch v EZ narůstá i objem bioprodukce. Ve srovnání s rokem 2004 vzrostla např. plocha obilnin více jak 2,5 krát a produkce bioobilí trojnásobně. Vývoj počtu zvířat v EZ má také stoupající tendenci. Počet masného skotu i objem hovězího masa z ekofarem se od roku 2004 více jak zdvojnásobil.

Při srovnání celkového počtu hospodářských zvířat v ČR zaujímá chov bioskotu na celkových stavech 16 %. Největší oblibě se u ekozemědělců těší chov ovcí a koz, kdy ekologicky je již chováno 45 % ovcí a 37 % koz. Zhruba pětina koní je zařazena v režimu EZ. I přes nárůst počtu ekologicky chované drůbeže je její podíl na celkových počtech zanedbatelný (0,2 %) a stejně tak podíl prasat, který se dlouhodobě pohybuje kolem 0,1 %.

Celková produkce ekologických farem byla v roce 2013 dle FADN odhadnuta na 4,71 mld. Kč², **což představuje 3,7% podíl na celkové zemědělské produkci ČR dle Souhrnného zemědělského účtu (ČSÚ)**. Hodnota zemědělské produkce zahrnuje veškerou produkci z ekofarem včetně produkce, která je nakonec spotřebována na farmě ve formě krmiva či osiva.

V roce 2013 vykázaly podniky hospodařící v EZ průměrnou hodnotu zemědělské produkce 11 724 Kč/ha, což představuje 30 % hodnoty konvenční produkce (39 675 Kč/ha). Podniky zaměřené na chov zvířat zkrmujičích objemnou píci dosáhly příjmu z produkce 9 551 Kč/ha (51 % produkce v KZ), mléčné ekofarmy 28 181 Kč/ha (68 % produkce v KZ) a ekofarmy s polní a smíšenou výrobou 16 122 Kč/ha (41 % produkce v KZ). **Příjem z produkce se tak u ekofarem pohybuje v rozmezí 41 až 68 % příjmu KZ.**

Na získání příjmu z produkce vynakládají ekofarmy výrazně méně **nákladů, v rozmezí 46 až 75 % celkových nákladů KZ (resp. o 35 až 65 % nižší přímé náklady proti KZ)**.

Dotáčnickými prostředky jsou kompenzovány dodatečné náklady a ušlé příjmy při hospodaření. **Bez dotací jsou ekofarmy, ale i konvenční farmy ztrátové, avšak ekofarmy vykazují vyšší ztráty než KZ.** V ČR navíc nižší **příjmy z produkce v EZ nepostačují k úhradě celkových vynaložených nákladů a část nákladů je nutno hradit z dotací.** Téměř polovina nákladů je hrazena z dotací u ekofarem s chovem zvířat zkrmujičích objemnou píci, okolo 25 % u mléčných a smíšených ekofarem.

Výroba a trh s biopotravinami, postoje spotřebitelů

Každoročně se zvyšuje také počet výrobců i distributorů biopotravin. Ke konci roku 2014 bylo registrováno 506 výrobců biopotravin, což představuje meziroční nárůst 7,4 %. Z celkového počtu registrovaných výrobců biopotravin bylo navíc 201 současně registrováno i v kategorii zemědělec a provádí zpracování bioproduktů v místě jejich produkce.

Oblast distribuce se v posledních letech vyvíjí dynamičtěji, než výroba biopotravin. Ke konci roku 2014 bylo registrováno 351 distributorů biopotravin, což představuje meziroční nárůst 15 %. Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem. Distributoři dovezli v roce 2013 biopotraviny za zhruba 335 mil. Kč a jednalo se zejména o hotové výrobky ze západní Evropy, nejčastěji Německa a Rakouska, nově pak Itálie. Dovoz biopotravin je však realizován i samotnými maloobchodními řetězci, objem jejich dovozu opět rostl až na cca 484 mil. Kč.

Na trhu biopotravin již třetím rokem zaznamenáváme oživení zájmu. Celkový obrat biopotravin realizovaný českými výrobci a distributory dosáhl v roce 2013 více než 2,7 mld. Kč (včetně vývozu). V České republice utratili spotřebitelé za biopotraviny 1,95 mld. Kč, což představuje meziroční růst 9,5 % a oproti roku 2005 vzrostl trh téměř čtyřnásobně.

Nejvíce biopotravin nakupují čeští spotřebitelé tradičně v maloobchodních řetězcích (64 %, 1,24 mld. Kč), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (17 %). Téměř trojnásobně vzrostl od roku 2010 obrat přímého prodeje, zejména prodeje ze dvora (na 172 mil. Kč a 9% podíl na celkové spotřebě biopotravin). Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“³ (33% podíl, přičemž třetinu tvoří hotové pokrmy typu dětských výživ). Druhou příčku si udržuje kategorie „Mléko a mléčné výrobky“ (18 %), následovaná kategorií „Ovoce a zelenina“ (16 %, zahrnující i ovocné a zeleninové šťávy).

Výzkumy zpracované pro MZe ukazují nárůst počtu obyvatel, kteří biopotraviny nakupují (z 37 % v roce 2010 na 41 % v roce 2014). Třetina populace nakupuje biopotraviny alespoň několikrát měsíčně, zatímco před 6 lety to byla pouze čtvrtina populace. Růst spotřeby biopotravin souvisí se sílícím zájmem o tzv. faremní produkty, které jsou často v biokvalitě. Přispívá k tomu i trend farmářských trhů, systém bedýnkového prodeje nebo nárůst farmářských prodejen ve velkých městech. Dle sdělení spotřebitelů je hlavním důvodem nákupu biopotravin, že jsou zdravější, chutnější a šetrnější k přírodě. Významně narostlo i povědomí o označení biopotravin, jak u národního biologa „zebry“ (z 54 % na 72 % v 2014), tak u nového loga EU (z 9 % na 24 %). Největší bariérou pro větší nákupy biopotravin je jejich vyšší cena, následně širší sortimentu. U osob, které biopotraviny nenakupují, je hned po ceně častým důvodem nedůvěra.

² Dle metodiky FADN EU zahrnuje zemědělská produkce i vnitropodnikovou spotřebu (tj. vlastní spotřebu krmiv, hnojiv, osiv atd.), která tvoří v EZ přibližně 58 % rostlinné produkce, zatímco jen okolo 15 % v konvenci.

³ Položka zahrnuje: luštěniny; vejce; cukr a med; čokoládu, kakao a cukrovinky; kávu a čaj, koření a aromatické výtažky; hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a ostatní zpracované potraviny.

Dovoz biopotravin

Objem dovozu finálních biopotravin je odhadován v roce 2013 na 800 mil. Kč, tj. 46% podíl na maloobchodním obratu v ČR.

Na dovozu biopotravin se nejvíce podílí kategorie „Ostatní zpracované potraviny“. V rámci ní jde zejména o téměř 100% dovoz dětských výživ, z 80–90% dovoz u koření; kávy a čajů; cukru a medu a zhruba 70% dovozu u čokolády, kakaa a cukrovinek. Mimo suroviny, které nejsou v ČR dostupné, se však dováží např. luskoviny a olejniny; oleje jsou vesměs z dovozu; mlýnské výrobky (obilniny i zpracované mouky a pekařské směsi – odhadem 20% obratu) i pekařské výrobky včetně těstovin (odhadem až 50% obratu). Z dovozu k nám přichází podstatná část bio ovoce a zeleniny, která je v ČR pouze balena do spotřebitelského balení a v podstatě 90% prodaného objemu pochází z dovozu. Významný dovoz (odhadem až 70% obratu) přetrvává také u nápojů, a to jak ovocných či zeleninových džusů, tak nealkoholických ochucených vod.

Za účelem naplnění cíle AP na zvýšení zastoupení českých biopotravin na trhu na úkor zahraničních je žádoucí podporovat právě ty komodity, které se dováží, ale je možné je v ČR vyprodukovat. Jedná se zejména o pečivo, ovoce a zeleninu zpracovávanou na džemy, za účelem sušení, do nápojů nebo do dětských výživ. Dále je žádoucí podpořit domácí produkci luskovin na zrno, olejin a zpracování oleje a v sektoru masa zejména produkci vepřového i drůbežního masa a masné výrobky. U živočišných produktů je patrné, že téměř kompletní objem hovězího masa a výrobků z něj pochází z českých ekofarem. Zlepšil se také podíl mléka a mléčných výrobků, kdy dovoz syrového mléka není realizován vůbec a dovoz finálních výrobků představuje odhadem do 20% obratu.

4. Hodnocení Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ v letech 2011–2015

Druhý „AP 2011–2015“ vzala vláda na vědomí dne 14. 12. 2010 a navazoval na předchozí AP do roku 2010⁴. Nově byla stanovena vize EZ do roku 2020, tři hlavní cíle do roku 2015 a návrh detailních aktivit v rámci pěti prioritních oblastí rozvoje EZ:

1. Trh s biopotravinami a důvěra spotřebitele
2. Poradenství, výzkum, šíření informací
3. Přínosy EZ pro životní prostředí a pohodu zvířat
4. Ekonomická udržitelnost EZ
5. Propagace a osvěta EZ a produkce biopotravin

Stanoveno bylo 6 dílčích cílů:

- Dosáhnout 15% podílu EZ z celkové plochy zemědělské půdy v ČR, dosáhnout podílu minimálně 20% orné půdy z celkové výměry půdy v EZ
- Dosáhnout 3% podíl biopotravin na celkovém množství spotřebovaných potravin, zvýšit podíl českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami
- Dosáhnout nárůstu spotřeby biopotravin ročně minimálně o 20 %
- Zvýšit důvěru spotřebitele
- Zvýšit podíl příjmů z produkce/zpracování vůči podporám a posílení podnikatelského myšlení a konkurenceschopnosti
- Zvýšit reálný přínos EZ pro životní prostředí a pro pohodu zvířat a zdravotní stav obyvatelstva

Stejně jako evropský AP, nemá ani český AP vlastní rozpočet. Jde o strategický dokument, který slouží ke koordinaci dílčích aktivit směřujících k rozvoji EZ v ČR. Za realizaci AP lze pak považovat veškeré aktivity směřující k rozvoji EZ. **Institucí odpovědnou za realizaci AP je MZe.** MZe zřídilo pro koordinaci a vyhodnocování aktivit k dosažení cílů AP 2011–2015 Komisi pro ekologické zemědělství.

Realizace řady navržených aktivit a jejich přispění ke splnění cílů AP je často závislá nejen na snaze a kapacitách nevládních organizací sektoru EZ, ale závisí významně na angažovanosti dalších státních orgánů a státu obecně. Pro implementaci druhého AP nebyl schválen žádný rozpočet, ze kterého by bylo možné financovat navržené aktivity, jak tomu bylo při implementaci prvního AP, kdy byl schválen Program MZe „Ekologické zemědělství a biopotraviny“ s rozpočtem 35 mil. Kč na období 2008–2011. Z tohoto důvodu zůstává část původně navržených aktivit stále v platnosti a jsou převzaty i do nového AP do roku 2020.

Přehled hlavních aktivit zrealizovaných v letech 2011–2015 dle prioritních oblastí

V pěti hlavních oblastech realizovaného AP proběhla celá řada aktivit:

- **zvýšení transparentnosti systému EZ**, zejména spuštěním Registru ekologických podnikatelů, nastavením sdílení výsledků kontrol v EZ v rámci dozorových organizací, pravidelným proškolením všech inspektorů kontrolních organizací, vydáváním Metodických pokynů k zajištění shodného výkladu legislativy (např. metodiky hodnocení analýz reziduí pesticidů při kontrole EZ), zavedením státní úřední kontroly ze strany ÚKZÚZ a supervizí ze strany MZe;
- **vybudování evidence vstupů pro EZ (ÚKZÚZ):** registr přípravků na ochranu rostlin, registr hnojiv, databáze osiv a sadby, tvorba seznamu doporučených odrůd pro EZ (od roku 2015 polní pokusy pro pšenici a ječmen) a **založení dlouhodobého polního pokusu EZ** s cílem zhodnotit vliv různých způsobů a intenzit hnojení na bioprodukcii a půdní prostředí;
- **zlepšení dostupnosti dat o EZ** díky pravidelným statistickým zprávám ÚZEI;
- **zvýšení regionálního odbytu biopotravin** díky významnému nárůstu počtu faremních zpracoven (malých mlékáren, bouráren, moštáren apod.) a přímého prodeje z ekofarem, který byl podpořen zejména poskytnutím bodového zvýhodnění v rámci investičních opatření PRV (2007–2013) a současně rostoucím zájmem spotřebitelů o lokální kvalitní potraviny z faremního zpracování;
- **stabilizace trhu a odbytu českého biomléka** díky vytvoření odbytové organizace České biomléko v roce 2012;
- **zvýšené zastoupení projektů s tématem EZ v rámci resortního výzkumu MZe;**
- **zajištěno fungování ČTPEZ** jako koordinačního pracoviště pro výzkum EZ v ČR, přičemž ČTPEZ je členem evropské platformy TP Organic i členem IFOAM EU Group;
- **zlepšení pohody zvířat v EZ** pomocí metodiky k hodnocení welfare zvířat a školení pracovníků kontroly;

⁴ První „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010“ vzala vláda na vědomí 17. 3. 2004. Jednalo se o strategický dokument, který obsahoval hlavní cíle a 6 prioritních oblastí pro rozvoj EZ. Jediným kvantitativním cílem bylo dosažení 10% podílu ekologicky obhospodařovaných ploch na zemědělské půdě do roku 2010, což bylo dosaženo.

- **implementováno široké spektrum podpor pro EZ:** v rámci PRV (2007–2013) mimo titul EZ poskytnuto bodové zvýhodnění u pěti opatření Osy I a III, v rámci národních dotací podpora fungování ČTPEZ a integrace v IFOAM EU Group a od roku 2015 podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin v režimu EZ a podpory z rozpočtu MZe;
- **realizace řady osvětových a propagačních akcí nevládními organizacemi i MZe** (propagační akce MZe „Září – měsíc biopotravin“, Soutěž „Česká biopotravina roku“, Bioakademie – mezinárodní konference EZ, prezentace EZ a biopotravin na veletrzích: Biofach v Norimberku, Biostyl v Praze, zajištění provozu webu „biospotřebitel.cz“ aj.)

Současně je třeba uvést, že celá řada navrhovaných aktivit z různých důvodů nebyla realizována, jednalo se například o **posílení výuky EZ na školách** zejména na nejnižších stupních škol z důvodu nedostatku kapacit, **zajištění odborného poradenství pro zemědělce** (vč. ekonomiky podniku) i s ohledem na nízkou poptávku, **zavedení biopotravin do veřejného stravování**, či **koncepte koordinované propagace a osvěty v EZ**.

Z provedené analýzy plnění druhého AP vyplývá, že přestože se podařilo zrealizovat množství navržených dílčích aktivit v rámci jednotlivých prioritních oblastí, nepodařilo se zatím dosáhnout většiny cílů stanovených v AP a cílových hodnot nebude pravděpodobně dosaženo ani do konce roku 2015.

Mezi hlavní důvody patřily relativně ambiciózní cíle (např. ve srovnání se zahraničím) či v souvislosti s blížícím se koncem programového období PRV 2007–2013 zastavení příjmu nových žádostí o vstup do titulu „EZ“ v rámci AEO od roku 2012 z důvodu zamezení souběhu starých a nových závazků s odlišnými dotačními podmínkami a také s ohledem na absenci definitivního znění nové legislativy pro nadcházející programové období. Tato absence již byla vyřešena tím, že v dubnu 2015 bylo přijato nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství.

Přehled plnění stanovených cílů:

- 15% podíl EZ na celkové zemědělské půdě (dosaženo 11,7%, resp. 12,0% k 30. 6. 2015)
- 20% orné půdy z celkové výměry půdy v EZ (dosaženo 11,4% resp. 13,7% k 30. 6. 2015)
- 3% podíl biopotravin na celkovém množství spotřebovaných potravin (dosaženo 0,7% v r. 2013)
- 60% podíl českých biopotravin na trhu s biopotravinami (dosaženo 43% v r. 2013)
- 20% roční nárůst spotřeby biopotravin (v průměru 6,8% ročně)
- Zvýšit důvěru spotřebitele (počet lidí kupujících biopotraviny mírně vzrostl na 41%)
- Zvýšit podíl příjmů z produkce/zpracování vč. podporám a posílení podnikatelského myšlení a konkurenceschopnosti (dle dostupných dat FADN za roky 2011–2013 se situace příliš nemění a podíl dotací na celkových příjmech ekofarem se pohybuje okolo 33% u mléčných farem a 62% u farem s chovem zvířat zkrmlujících objemnou píci)
- Zvýšit reálný přínos EZ pro životní prostředí a pro pohodu zvířat a zdravotní stav obyvatelstva (k hodnocení pokroku nejsou zatím podkladová data)

Tabulka 1: Vývoj ukazatelů kvantitativních cílů AP

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014
Podíl EZ na ZPF (%)	10,6	11,4	11,6	11,7	11,7
Podíl orné půdy v EZ (%)	12,2	12,3	12,0	11,4	11,4
Podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,63	0,65	0,66	0,71	n.d.
Podíl dovozu (%)	n.d.	60	60	57	n.d.
Meziroční změna obratu biopotravin (%)	-1,0	4,6	6,7	9,5	n.d.
Podíl populace kupující biopotraviny (%)	37	n.d.	n.d.	37	41
Podíl populace kupující biopotraviny několikrát týdně (%)	4	n.d.	n.d.	n.d.	5
FADN (podíl dotací na příjmech)	n.d.	33:23 (EZ:KZ) mléčné farmy 62:38 (EZ:KZ) masné farmy			n.d.

Jedním z hlavních důvodů nedosažení 15% podílu EZ na celkové zemědělské půdě ČR je jednoznačně uzavření vstupu pro nové žadatele u titulu EZ v rámci PRV (2007–2013) v letech 2012 až 2014. Nedošlo k nárůstu podílu výměry orné půdy, což bylo ovlivněno mimo jiné i zákazem rozorávání trvalých travních porostů. Avšak vzhledem k zpřísněným evropským pravidlům k poskytování zemědělských dotací došlo k výraznému omezení v kombinovatelnosti plateb u EZ a ostatních AEKO a zůstává otázkou, jak tyto změny ovlivní vývoj EZ v ČR v dalších letech. Vzhledem ke skutečnosti, že nastavení dotací má zásadní vliv na rozvoj ploch v ekologickém zemědělství, může být omezení kombinovatelnosti plateb částečným limitujícím faktorem rozvoje ploch, nicméně důležitějším faktem je, že od roku 2015

je opět možné žádat o podporu EZ v rámci nového PRV (2014–2020). Tato skutečnost se již zřetelně projevila na nárůstu počtu nových ekologických farem, které vstoupily do systému EZ v průběhu prvního pololetí roku 2015. Motivační efekt pro nově vstupující subjekty je nově zajištěn rozdělením podpory na přechodné období a ekologický režim, kdy výše sazby na přechodné období je u většiny kultur vyšší. Podrobnosti ukazuje následující tabulka:

Tabulka 2: Základní statistické údaje EZ v období 31. 12. 2014–30. 6. 2015

Ukazatel	31. 12. 2014	30. 6. 2015	změna
Počet ekologických zemědělců	3 866	4 176	+310
Počet výrobců biopotravin	506	519	+13
Počet obchodníků s biopotravinami	365	387	+22
Výměra půdy v EZ – LPIS (ha)	477 023	486 994	+9 971
Výměra půdy v EZ celkem (ha)	493 971	503 498	+9 527
Podíl EZ na ZPF (%)	11,7	12,0	+0,3
Podíl orné půdy v EZ (%)	11,4	13,7	+2,3

Zdroj: REP k 30. 6. 2015 (export ze dne 25. 10. 2015)

V období od ledna do června 2015 přibylo více než 300 zemědělských podniků, výměra narostla o téměř 10 000 ha. Z toho vyplývá, že do systému EZ vstupovaly spíše menší rodinné farmy s výměrou v řádu desítek hektarů. Je pravděpodobné, že ani přes tento nárůst na podíl 12 % se nepodaří do konce roku 2015 dosáhnout stanovený cíl 15 % ploch v režimu EZ. Podobně se nepodaří dosáhnout 20% podílu orné půdy v EZ, ačkoliv tento ukazatel významně vzrostl na téměř 14 % k polovině roku 2015.

Obdobná situace je také v oblasti trhu s biopotravinami, ani zde nebude dosaženo stanovených cílových hodnot. Hlavní důvody jsou následující:

- cíle byly již zpočátku nastaveny vysoko ve srovnání s ostatními zeměmi⁵;
- po celonárodní kampani zaměřené na základní osvětu a propagaci EZ z let 2008–2010 (rozpočet 25 mil. Kč) se již nepodařilo navázat žádnou další osvětovou kampaní pro veřejnost;
- nedaří se zapojit biopotraviny do veřejného stravování,
- nedaří se řešit nejčastěji zmiňovanou bariéru nákupu biopotravin – jejich vysokou cenu v rámci maloobchodních řetězců jako hlavního místa nákupu atd. Obdobně u dovozu biopotravin je vliv maloobchodních řetězců významný, importují více jak polovinu objemu dovezených finálních biopotravin do ČR.

Ačkoliv mírně vzrůstá podíl lidí nakupujících biopotraviny (z 37 % v roce 2010 na 41 % v roce 2014), důvěra v biopotraviny a EZ se významně nezvýšila. Dle průzkumu MZe (2014) potraviny v biokvalitě kupuje pravidelně (několikrát týdně) jen 5 % dospělých Čechů. Současně se ukazuje, že vzrůstá nedůvěra zejména u osob, které biopotraviny nekupují (39 % nevnímá rozdíl mezi bio a ne bio potravinami a 26 % považuje označování potravin za bio pouze za marketingový trik). Téměř 60 % populace biopotraviny nekupuje a zhruba čtvrtina je nekoupila nikdy. Jedním z hlavních důvodů je, kromě neúměrně nadsazených cen v obchodních sítích, absence dlouhodobé propagace a osvěty EZ a biopotravin ze strany státu i sektoru.

Z hlediska celkového přínosu lze říci, že „EZ je jedním z nejpropracovanějších zemědělských a potravinářských systémů, pozitivně ovlivňující řadu složek životního prostředí, od tvorby a údržby krajiny přes podporu biodiverzity, zvyšování kvality půdy, prevence půdní eroze, zvyšování kvality a retence vody až po možný potenciál ve zmírňování změn klimatu“ (text PRV). Je prokázáno, že tento model zemědělství zdaleka nemusí být ztrátový či závislý na dotacích, neboť vzrůstá zájem společnosti na udržení kulturní krajiny a příznivého životního prostředí, tedy ochota spotřebitelů zaplatit vyšší ceny za biopotraviny v oprávněné míře. V ČR je zatím podíl výše dotací na celkových příjmech ekofarem vyšší než u farem v KZ, i než u ekofarem v Německu či Rakousku. Je třeba podpořit zejména finalizaci produkce na ekofarmách a pomoci s odbytem bioproduktů za odpovídající výkupní ceny.

Dnes je již zřejmé, že je potřeba zajistit vyrovnanou podporu rozvoje EZ jak na straně nabídky (platby na plochu EZ), tak poptávky (podpora osvětových a propagačních aktivit zacílená na spotřebitele, zapojení biopotravin do veřejného stravování).

⁵ např. Německo jako největší evropský biotrh má podíl biopotravin na celkové spotřebě 3,7%.

5. Doporučení a závěry vyplývající z provedené analýzy a zhodnocení AP

1) Systém EZ v ČR ještě plně nedosáhl svého potenciálu v produkci bioproduktů a biopotravin. EZ je chápáno zejména jako šetrný způsob hospodaření vůči přírodě poskytující společnosti řadu veřejných statků, za což je dotován z veřejných zdrojů. Podpory jsou jedním z hlavních faktorů rozvoje EZ v Evropě i ČR, avšak je zde stále prostor pro efektivnější cílení nastavených podmínek. V situaci ČR, kde je zatím málo rozvinutý trh bioproduktů i biopotravin, dochází u ekofarem k jednostranné závislosti na dotacích, které se staly hlavním finančním zdrojem stability hospodaření. Snižuje se zainteresovanost ekofarem na ekonomické efektivnosti hospodaření, což ohrožuje ekonomickou udržitelnost EZ. **Tím se snižuje potenciál EZ v produkci kvalitních lokálních potravin, zachování pracovních míst na venkově, diverzifikace činností farem a zvýšení jejich konkurenceschopnosti.**

Doporučení:

- **Zvýšit produkci bioproduktů** (tj. zvýšit podíl příjmů z produkce vůči dotacím) prostřednictvím:
 - o zvyšování výnosů/užitkovosti díky zlepšení dostupnosti informací o postupech a prostředcích k optimalizaci produkce,
 - o lepšího zpeněžování bioprodukce díky zlepšení odbytu (distribučních sítí).
- **Využívat efektivně podpory pro rozvoj EZ (environmentálně plošné platby)** jako jednoho z neúčinnějších nástrojů stimulujících zemědělce ke vstupu do EZ, přitom však prostřednictvím pravidelného monitoringu a vyhodnocování dotačních podmínek zkvalitňovat dotační systém (zemědělci, kteří zvažují vstup do EZ, musí mít jistotu silné a vytrvalé podpory v oblasti politiky při přechodu na ekologický způsob hospodaření).
- **Zajistit další podpůrné mechanismy (včetně politické vůle)** cílené na podporu bioprodukce (implementovat širší mix opatření zaměřených nejen na podporu nabídky, ale i na zlepšování zpracování a odbytu bioproduktů a biopotravin až po podporu poptávky).

2) V ČR je zatím stále málo rozvinutý trh s bioprodukty i biopotravinami (slabá organizace trhu) a to i přes významný nárůst bioprodukce v posledních letech. ČR patří mezi deset zemí světa s nejvyšším podílem ploch EZ na celkové zemědělské půdě. Při takto významném podílu ploch v EZ již nelze zpracování a odbyt biopotravin ponechávat bez podpory a je nutno zajistit adekvátně silnou poptávku. Již dnes **není u některých komodit dostatek zpracovatelských kapacit, a proto nemají v ČR odbyt nebo jsou zpracovány konvenčním způsobem. Patrný je trend růstu exportu kvalitních biosurovin do zahraničí na úkor rozvoje domácího zpracování.**

Na druhou stranu roste dovoz zpracovaných biopotravin do ČR. Proto mezi priority patří rozvoj odbytu a zpracování bioproduktů a následně i rozvoj trhu biopotravin. Velký potenciál má rozvoj faremního zpracování, kdy již dnes farmy realizující zpracování bioproduktů a prodej ze dvora uplatní takto často celou svoji produkci. Jako velmi negativní faktor se jeví neschopnost jednotlivých subjektů sdružovat se do odbytových organizací a výrobních nebo odbytových družstev, což je v zahraničí běžná praxe, a oligopolní charakter obchodní sítě v ČR.

Důvodů problematického (nejistého) odbytu biosurovin z farem a nízké domácí výroby biopotravin je více: málo rozvinutá organizace trhu s bioprodukty (tj. nedostatečná informovanost, nejistota a nízké výkupní ceny, nedaří se zakládat odbytová družstva, velmi pomalu se budují stabilní distribuční sítě); nízká motivace zpracovatelského sektoru z důvodu nižší rentability výroby biopotravin (menší objemy při vyšších nákladech a s nejistým odbytem); dominantní postavení maloobchodních řetězců (ovlivňují podstatně cenotvorbu u biopotravin, svými podmínkami znesnadňují vstup menším a středním českým dodavatelům a realizují významný objem dovozu); nevyužitý potenciál faremního zpracování a prodeje biopotravin přímo z farem, stejně jako ostatních alternativních odbytových cest (faremní trhy, faremní prodejny, bedýnkové systémy aj.); minimální uplatnění biopotravin ve veřejném stravování a gastronomii obecně.

Doporučení:

- **Podpořit odbytové organizace** či sdružování zemědělců (specifické podmínky pro EZ).
- **Pokračovat v podpoře výrobců biopotravin** – stabilizace výrobců v EZ sektoru (zpracovatelé/výrobci, kteří zvažují výrobu biopotravin, musí mít jistotu dlouhodobé politické podpory v oblasti investic do zpracování a marketingu).
- **Pokračovat v podpoře faremního zpracování a přímého prodeje biopotravin z farem** – zjednodušit podmínky pro drobné zpracovatele bioproduktů (podpora faremního zpracování a přímého prodeje z farem řeší problém nedostatku odbytových kanálů, zajišťuje jisté a vyšší ceny za bioprodukt a současně přivádí spotřebitele na farmu, čímž vytváří přímý vztah mezi farmářem a spotřebitelem a tím propaguje EZ a biopotravinu s jasným multiplikačním efektem).
- **Podpořit zavádění biopotravin do veřejného stravování** – přijmout vládní rozhodnutí o zavedení biopotravin do veřejného stravování, jako je tomu v jiných členských zemích (Rakousko lokálně až 30 %, Německo lokálně přes 50 %, Švédsko lokálně až 25 %, Dánsko lokálně až 60 %); mezi hlavní bariéry rozšíření biopotravin do školních jídelen v ČR patří vyšší ceny biopotravin, zatím nízká angažovanost MŠMT, nízká informovanost o možnostech nákupu, minimální komunikace mezi spotřebitelem a jídelnou. Na druhou stranu veřejné stravovací kapacity představují velký potenciální trh pro bioproducenty.
- **Podpořit rozvoj nových odbytových možností pro biopotravinu = nové alternativní způsoby odbytu** (rozvoj farmářských trhů, prodej z farmy, komunitou podporované zemědělství, gastronomie a cestovní ruch a jiné lokální iniciativy se silnou účastí ekologického sektoru). Bioprodukty mají velký potenciál faremního prodeje a dalších forem přímé realizace, což zvyšuje jak ziskovost farem,

tak vazbu zákazník – producent a přispívá k lokalizaci zemědělských trhů. Výhodou biopotravin je jejich „příběh a dohledatelnost místa produkce“, což je vždy pro spotřebitele zajímavé. Na rozdíl od jiných „značek“ jako je „farmářský“, „poctivý“ apod., je značka BIO zárukou pravidelné kontroly a certifikace deklarovaných kvalitativních atributů.

3) Jednou z hlavních překážek většího rozvoje trhu s biopotravinami je *chybějící dlouhodobá a systematická propagace/národní informační kampaň*. Celková i průměrná spotřeba biopotravin na osobu v ČR, i přes dlouhodobě rostoucí poptávku, zůstává daleko za průměrem západní Evropy. Vzhledem k tomu, že téměř 60% populace biopotravinu nekupuje, **existuje značný potenciál ve zvýšení nákupu biopotravin mezi veřejností.** Spotřebitelé mají nedostatečné povědomí o EZ a biopotravinách, o přínosech EZ pro obyvatelstvo, životní prostředí i chovaná zvířata. Je vhodné, aby veřejnost věděla, že biopotraviny podléhají přísné pravidelné křížové kontrole a certifikaci, díky které je možné kdykoli ověřit jejich původ. Jedná se tak o nejvíce kontrolovaný systém produkce potravin. U neinformovaného spotřebitele může být snadno otřesena jeho důvěra v biopotraviny, a to kvůli zveřejňování nepřesných nebo zavádějících informací v médiích. Významnou překážkou je také **vyšší cena za biopotraviny**, malá transparentnost trhu a dominantní postavení maloobchodních řetězců.

K zajištění rovnováhy na trhu biopotravin je třeba nadále pracovat na zvýšení poptávky ze strany spotřebitelů i veřejného stravování a současně motivovat maloobchod k vyššímu odběru českých biopotravin, aby zůstávala zachována tržní motivace pro rozvoj domácích zpracovatelských a zemědělských kapacit.

Doporučení:

- **Podpořit národní propagační/informační kampaně pro EZ a biopotraviny (včetně jejich pravidelného vyhodnocování)** – vhodné navázat na zkušenosti z předchozí kampaně, příp. z programů v zahraničí. Řada zemí má vládou financované propagační programy pro EZ zaměřené na spotřebitele, které výrazně napomáhají při rozšiřování trhu s biopotravinami. V ČR byla podobná národní kampaň realizována v letech 2008–2010, ale v současné době na ni nenavázala žádná další.
- **Podpořit propagaci biopotravin v rámci jakostních produktů** (tj. v rámci všech státem garantovaných programů jakosti), **příp. samostatná informační kampaň propagující národní biologo.**
- **Podpořit rozvoj spolupráce** v dodavatelsko-odběratelských vztazích (podpora formou vyhlášení projektů spolupráce v rámci opatření PRV).
- **Podpořit projekty/aktivity ke zvýšení transparentnosti trhu** (analýzy cen, informace o trhu, trendech, komoditní zpravodajství).
- **Trvale zlepšovat kontrolní systém k budování a zachování důvěry veřejnosti v celý systém EZ.**
- **Podpořit zastoupení českých biopotravin v maloobchodních řetězcích.**

4) Potenciál EZ v rámci českého zemědělství ještě není dostatečně využit a poskytuje velký prostor pro zvyšování pozitivních dopadů EZ na složky životního prostředí. EZ je šetrný způsob zemědělského hospodaření, který umí vypěstovat kvalitní suroviny při zachování či zlepšení úrodnosti půdy, čistoty vod a biodiverzity. V této oblasti je třeba získat další vědomosti a informace o vhodných postupech.

Doporučení:

- **Dlouhodobě sledovat pozitivní vlivy EZ na půdu, vodu, biodiverzitu i zdraví a pohodu chovaných zvířat** a využívat zjištěné výsledky ke zlepšení stavu v praxi jak EZ, tak konvence. V této oblasti více spolupracovat s MŽP.
- **Podpořit EZ jako preferovaný typ hospodaření v cenných a chráněných oblastech** (např. ZCHÚ, území náležející do soustavy Natura 2000, oblasti s vodními zdroji pro pitnou vodu apod.).

5) Pro podporu rozvoje EZ a také pro zvýšení výrobní kapacity jsou potřebné nové informace a především nové technologie, je nezbytné maximálně využívat vzdělávání a poradenství. Z tohoto důvodu je nutné provádět nezbytný výzkum v oblasti EZ.

V oblasti výzkumu se situace zlepšila a zastoupení projektů s tématem EZ v rozpočtu resortního výzkumu (NAZV) vzrostlo ze 4% na téměř 10%. Je třeba pokračovat v cílení výzkumu na aktuální potřeby sektoru, zajistit koordinaci výzkumných institucí a zajistit zveřejňování výsledků výzkumu srozumitelnou formou a jejich implementaci v praxi. Současně by se EZ mělo stát jedním z hlavních témat zemědělského výzkumu s ohledem na jeho potenciál jak v oblasti environmentální, sociální i ekonomické.

V oblasti poradenství způsobil nárůst pravidel a podmínek hospodaření i nárůst výše dotací po vstupu do EU u většiny zemědělců **zájem zejména o poradenství v oblasti dotací a kontrol** v zemědělství, včetně EZ. **Poptávka po odborném poradenství v EZ je nízká** a s tím klesá i potenciál poradenského systému jako důležitého nástroje k přenosu znalostí a inovací do praxe. Nízké poptávce a jejímu úzkému zaměření byl přizpůsoben i systém odborného poradenství. Takto zaměřený poradenský systém **nedostatečně podporuje produkční schopnost EZ v ČR**, což činí ekofarmy závislými na dotacích a snižuje jejich možnost inovací a investic a zkvalitňování agrotechnických postupů. Chybí metodiky a návody pro správné a efektivní hospodaření. Témata, která je třeba efektivně uchopit, jsou: moderní agrotechnické postupy, technologie v RV a ŽV, ekonomika farmy, zpracování a marketing biopotravin. Osvědčeným způsobem praktického vzdělávání, který úspěšně funguje v zahraničí, jsou modelové farmy. **Možnost přenosu vědomostí do praxe prostřednictvím modelových farem není v ČR zatím příliš využívána.**

V oblasti vzdělávání existuje stále prostor pro zlepšení **povědomí o významu a přínosech EZ u odborné veřejnosti**, tj. pracovníků SŠ i VŠ, poradců, pracovníků státní správy atd. V oblasti školství (zemědělského typu) jsou znalosti o EZ převážně teoretické bez praktických zkušeností. V oblasti všeobecného školství (od MŠ až po VŠ) není osvěta o EZ realizována téměř vůbec, čímž se oslabuje možnost vzdělávat budoucí spotřebitele. Podstatnou podmínkou vzdělávání i poradenství je zajištění pravidelného a soustavného sběru kvalitních a aktuálních dat a informací ze všech oblastí podnikání v EZ a jejich pravidelné zveřejňování/šíření vhodnou formou všem cílovým skupinám.

Z pohledu zajištění konkurenceschopnosti českého zemědělství včetně EZ bude význam přenosu vědomostí do praxe narůstat, což naznačuje také trend evropské politiky, kde je podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství jednou z priorit nového programového období (PRV) 2014–2020.

Doporučení:

- **Pokračovat v podpoře činností ČTPEZ**, která byla založena v roce 2009 za účelem koordinace v oblasti výzkumu a znalostního systému pro EZ a následné předávání výsledků výzkumu do praxe.
- **Začlenit výzkum v oblasti EZ mezi hlavní témata** v rámci resortního výzkumu MZe (NAZV) = zajistit podíl na rozpočtu odpovídající procentu zemědělské plochy v EZ.
- **Nadále podporovat/zajistit odborné poradenství v EZ** (dotovat náklady na poradenství a vzdělávání, na základě poptávky vyškolit odpovídající počet poradců se specializací na EZ).
- **Podporovat zřizování a dlouhodobé fungování modelových farem** pro odborné vzdělávání a poradenství: pro účely zemědělské praxe, školního vzdělávání i výzkumu (realizaci pokusů v praxi).
- **Zajistit pravidelné vzdělávání odborné veřejnosti v tématech EZ** (zvýšení informovanosti) = zpracovat roční plán podporovaných vzdělávacích akcí dle aktuálních potřeb a k daným účelům využít odborného i technického zázemí zemědělských škol a výzkumných institucí ve spolupráci s MŠMT.
- **Podporovat projekty zaměřené na zvýšení povědomí o EZ ve školách** (od MŠ až po VŠ) ve spolupráci s MŠMT.
- **Zajistit relevantní statistické informace o EZ** pro účely vzdělávání a poradenství a pravidelně je zveřejňovat (technologie, ceny, výroba a zpracování, spotřeba) = **vyčlenit samostatný rozpočet na publikační aktivity**.

Řada z výše navržených doporučení je řešitelná z rozpočtu a opatření v rámci PRV (2014–2020), pro ostatní aktivity je třeba zajistit zdroje z národních rozpočtů či dalších mezinárodních fondů.

6. Provedení SWOT analýzy

Hlavní silné stránky:

- institucionální zázemí (legislativa, metodické pokyny, pravidla, kontrolní systém, institucionální zastřešení, statistická data)
- historie EZ více než 25 let, potenciál se odlišit od ostatních zemědělských systémů, včetně zdokonalování nastavení systému EZ (potenciál vyšší konkurenceschopnosti)
- pozitivní image EZ, konkrétní příklady (příběhy) z praxe
- pozitivní image malých rodinných farem
- prokázaný pozitivní dopad na životní prostředí
- rostoucí počet faremních zpracovatelů/nárůst prodeje z farem
- existence příkladů dobré praxe
- existence dotací pro EZ z PRV

Hlavní slabé stránky:

- nedostatečné využití produkčního potenciálu EZ (v množství i kvalitě)
- nejasná koncepce osvěty pro veřejnost (propagace EZ a biopotravin)
- chybějící technické poradenství (nedostatečný přenos vědomostí do praxe)
- slabá koordinace institucí zapojených v sektoru EZ
- vysoký rozdíl cen biopotravin a běžných potravin a z toho plynoucí nízká spotřeba biopotravin
- slabá horizontální i vertikální spolupráce (nedostatečně rozvinutý trh s biopotravinami)

Nejpravděpodobnější příležitosti:

- nárůst přímého prodeje biopotravin (rostoucí prodej z farem, prodej na farmářských trzích)
- použití zahraniční inspirace a příkladů dobré praxe
- využití zájmu médií o biotémata
- rostoucí poptávka po kvalitních a lokálních produktech
- nové oblasti propagace a prodeje biopotravin

Nejpravděpodobnější hrozby:

- problematika vlastnictví půdy (růst ceny nájmu)
- tlak na ceny potravin (prohlubování rozdílů u biopotravin a pokles poptávky po biopotravinách)
- v některých případech nestabilní politická podpora EZ v ČR
- skandály v médiích (nebezpečí ztráty důvěry v EZ)
- obava z rostoucí byrokracie a složitosti předpisů

Definování hlavních rozvojových problémů – základ pro prioritní oblasti

- o nedostatečné využití produkčního potenciálu
- o nízká spotřeba biopotravin (díky vysokým cenám biopotravin)
- o nejasná koncepce osvěty pro veřejnost (slabá propagace EZ a biopotravin)
- o slabá koordinace institucí zapojených v sektoru EZ
- o chybějící technické poradenství (nedostatečný přenos vědomostí do praxe)
- o nevyužitý prokázaný pozitivní dopad na životní prostředí
- o slabá horizontální i vertikální spolupráce osob podnikajících v EZ (nedostatečně rozvinutý trh)

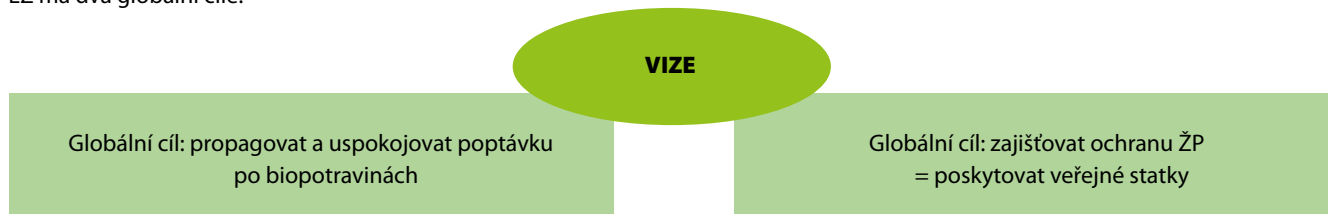
7. Prioritní oblasti rozvoje EZ do roku 2020

Stanovení prioritních oblastí pro rozvoj EZ vychází z provedené analýzy stávajícího stavu EZ a aktualizované SWOT analýzy. Současně jsou prioritní oblasti pro rozvoj EZ nastaveny tak, aby jejich řešení napomáhalo splnění vize EZ do roku 2020. Provedeno bylo zpřesnění vize do roku 2020 a hlavních cílů, nově byla nastavena pravidla hodnocení plnění AP a monitoringu včetně indikátorů.

Hlavní vize EZ do roku 2020:

„EZ bude plně rozvinutým odvětvím zemědělství se všemi odpovídajícími charakteristikami, jakými jsou stabilní trh bioproduktů a biopotravin, dostupné služby a konzistentní státní politika podporující jak poskytování veřejných statků, včetně aspektů týkajících se životního prostředí a pohody zvířat, tak produkci biopotravin.“

EZ má dva globální cíle:

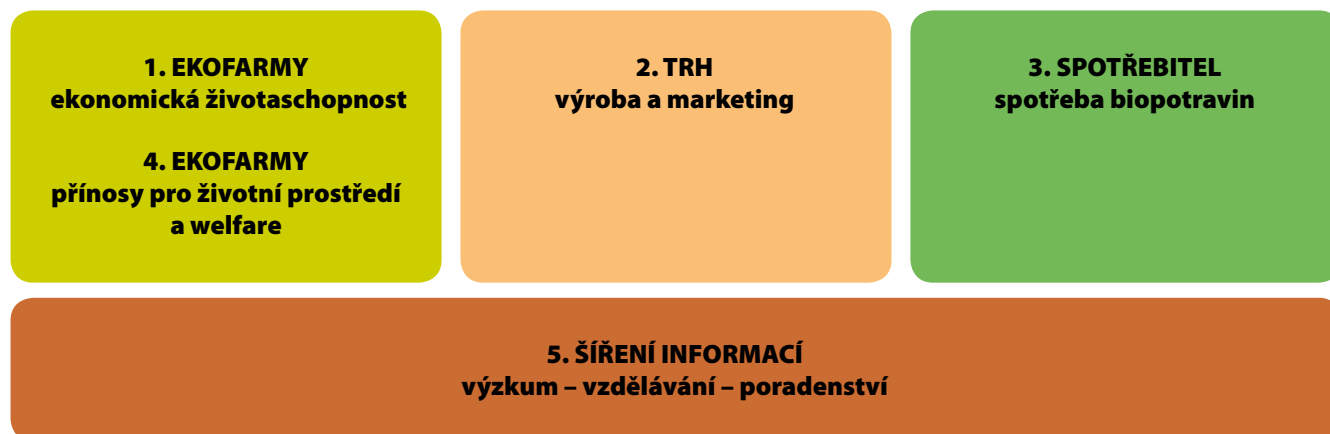

Hlavní cíle AP do roku 2020

- „EZ se stane významnou součástí českého zemědělství = cílem je zvýšit životaschopnost ekofarem při současném zachování přínosů pro životní prostředí a welfare zvířat (spravedlivé ceny a efektivní a současně šetrná forma bioprodukce)“
- „Vybudovat stabilní trh biopotravin s významným podílem biopotravin českého původu (vyrobených z domácích biosu- rovin) = zvýšit důvěru a spotřebu biopotravin“
- „Fungující spolupráce v rámci celého dodavatelského řetězce (fungující odbyt)“

8. Hlavní prioritní oblasti včetně nastavení strategických cílů

Prioritní oblasti AP (2016–2020)	Strategické cíle AP (2016–2020)
1. Ekonomická životaschopnost ekofarem (včetně problematiky nastavení podpor)	zlepšit ekonomickou životaschopnost ekofarem (prostřednictvím zvýšení efektivity produkce a zlepšení odbytu bioproduktů, včetně správného nastavení podpor)
2. Trh s biopotravinami – výroba a marketing	zvýšit podíl domácích biopotravin na trhu (prostřednictvím zvýšení efektivity výroby a zlepšení odbytu biopotravin)
3. Spotřeba biopotravin	zvýšit spotřebu biopotravin, zejména domácích (prostřednictvím zvýšení důvěry spotřebitelů = propagace a osvěta)
4. Přínosy pro životní prostředí a welfare zvířat	zvýšit povědomí o přínosech EZ pro životní prostředí a welfare zvířat (prostřednictvím hodnocení vlivu EZ na životní prostředí a welfare zvířat a zveřejňování výsledků)
5. Výzkum – vzdělávání – poradenství	zvýšit využití poznatků výzkumu a inovací (v oblasti produkce bioproduktů, poskytování veřejných statků či modernizace výroby biopotravin)

Kvantifikace strategických cílů do roku 2020

- Zvýšit podíl příjmů z produkce na celkových příjmech ekofarem vůči podporám (zlepšení proti současnému stavu)
- Zvýšit hodnotu produkce ekofarem o 15 % (dle metodiky FADN)
- Zvýšit podíl českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami
- Dosáhnout 3% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů
- Zvýšit důvěru spotřebitelů – zvýšit průměrné výdaje za biopotravinu na 600 Kč/obyvatele/rok
- Zvýšit reálný přínos EZ pro životní prostředí a pohodu zvířat = dosáhnout 15% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě v ČR
- Dosáhnout podílu minimálně 20% orné půdy z celkové výměry půdy v EZ
- Zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě (15 %)

Na strategické cíle pak navazují operativní dílčí cíle, pro které byla následně navržena možná opatření umožňující jejich naplnění a dále indikátory k hodnocení pokroku.

1. EKOFARMY = ekonomická životaschopnost

Hlavní cíl: zlepšit ekonomickou životaschopnost ekofarem

Díličí cíle:

- zvýšit výnosy/užitkovost v EZ
- zvýšit kvalitu bioproduktů
- zpřehlednit výkupní ceny bioproduktů
- snížit náklady bioprodukce
- zlepšit odbyt bioproduktů
- efektivně využívat podpory (PRV)

Opatření:

Pomoci zvýšit efektivitu produkce zemědělců přes informace, výzkum – vzdělávání – poradenství:

- 1.1. Zajistit poradenství v oblasti efektivity bioprodukce = přenos výsledků výzkumu/ inovací zpět do praxe
- 1.2. Podpořit výzkumné projekty zaměřené na zvýšení efektivity bioprodukce
- 1.3. Zajistit ekozemědělcům rovnocenné informační zdroje pro rozhodování jako v KZ
- 1.4. Pomoci zemědělcům s odbytem:
 - podpořit sdružování zemědělců
 - podpořit faremní zpracování (zahrnuto do prioritní oblasti 2 „Trh“)
 - podpořit přímý prodej (zahrnuto do prioritní oblasti 2 „Trh“)
- 1.5. Podpořit/zvýhodnit zemědělce ve vybraných opatřeních PRV a také v národních programech (pokračovat v podpoře mimoprodukčních funkcí EZ)
- 1.6. Provádět pravidelné hodnocení politiky pro EZ a upravovat nastavení dotačních podmínek
- 1.7. Sledovat vývoj u GMO v EU a zachovat zákaz GMO v rámci systému EZ a biopotravin v ČR

Indikátory hodnocení:

- zvýšení podílu příjmů z produkce na celkových příjmech ekofarem
- snížení podílu nákladů na příjmech (bez dotací)
- zvýšení hodnoty produkce ekofarem o 15 % (dle metodiky FADN)
- zvýšení podílu produkce z EZ celkem na celkové zemědělské produkci ČR
- udržení srovnatelné výše příjmu na pracovníka v EZ a KZ (ČPH/AWU)

2. TRH = výroba a marketing

Hlavní cíl: zvýšit podíl domácích biopotravin na trhu

Dílčí cíle:

- zvýšit výrobu domácích biopotravin
- zajistit dostatek informací o trhu
- zlepšit podmínky pro dodavatele u maloobchodních řetězců
- podporovat ostatní alternativní cesty prodeje biopotravin mimo řetězce
- zlepšit odbyt biopotravin (efektivní spolupráce v rámci vertikály)
- zvýšit výrobu domácích biopotravin na farmách a zvýšit přímý prodej
- zvýšit podíl biopotravin ve veřejném stravování / gastronomii
- efektivně využívat podpory (PRV)

Opatření:

Pomoci zvýšit efektivitu výroby biopotravin (včetně faremní výroby) přes výzkum-vzdělávání-poradenství:

- 2.1. Zajistit poradenství v oblasti efektivní výroby biopotravin = přenos výsledků výzkumu/inovací zpět do praxe a příklady dobré praxe
- 2.2. Podpořit výzkumné projekty zaměřené na zvýšení efektivní výroby biopotravin

Pomoci výrobcům s odbytem biopotravin:

- 2.3. Zajistit dostatek informací o trhu
- 2.4. Zajistit poradenství/školení v oblasti marketingu
- 2.5. Podpořit zastoupení českých biopotravin v maloobchodních řetězcích
- 2.6. Podpořit vertikální sdružování od zemědělců přes výrobce po obchodníky
- 2.7. Podpořit regionální odbyt biopotravin
- 2.8. Podpořit přímý prodej biopotravin a ostatní alternativní způsoby odbytu bioproduktů a biopotravin
- 2.9. Podpořit spotřebu biopotravin ve veřejném stravování/gastronomii
- 2.10. Podpořit/zvýhodnit výrobu biopotravin včetně faremního zpracování ve vybraných opatřeních PRV a také v národních programech
- 2.11. Provádět pravidelné hodnocení politiky pro výrobce biopotravin a upravovat nastavení dotačních podmínek

Indikátory hodnocení:

- zvýšení podílu českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami
- zvýšení podílu českých biopotravin na prodeji maloobchodních řetězců
- zvýšení počtu registrovaných (aktivních) výrobců biopotravin / faremních zpracovatelů
- zvýšení podílu přímého prodeje z farem na celkovém obratu prodeje biopotravin
- zvýšení podílu biopotravin ve veřejném stravování

3. SPOTŘEBITEL = spotřeba biopotravin

Hlavní cíl: zvýšit spotřebu biopotravin, zejména domácího původu

Dílčí cíle:

- obhájit/snížit ceny biopotravin pro spotřebitele
- zvýšit povědomí o EZ a důvěru spotřebitelů
- zlepšit dostupnost biopotravin pro spotřebitele
- zavést označení domácích biopotravin (vyrobených z domácích surovin)

Opatření:

- 3.1. Zpracovat a naplňovat „Plán propagace a osvěty pro EZ a biopotravinu“ (správně směřovat osvětu, posilovat důvěru v EZ, zvýšit informovanost o pozitivěch EZ)
- 3.2. Zvýšit transparentnost v rámci dodavatelského řetězce (analýza cen, obchodních marží a cenových premií)
- 3.3. Informovat pravidelně spotřebitele o dostupnosti biopotravin podle místa a času u jednotlivých biopotravin = „propojovat spotřebitele s nabídkou“
- 3.4. Navrhnout způsob značení domácích biopotravin (vyrobených z domácích surovin) a prosazovat/propagovat toto značení
- 3.5. Pravidelně vyhodnocovat veřejné mínění o EZ a biopotravinách

Indikátory hodnocení:

- dosažení 3% podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů do roku 2020
- dosažení 60% podílu českých biopotravin na celkové spotřebě biopotravin
- zvýšení důvěry spotřebitelů – zvýšení průměrných výdajů za biopotravinu na 600,- Kč/obyvatele/rok

4. EKOFARMY = přínos pro životní prostředí a welfare zvířat**Hlavní cíl: zvýšit povědomí o přínosech EZ pro životní prostředí a welfare zvířat****Dílčí cíle:**

- prokázat (kvantifikovat) přínosy EZ pro životní prostředí a welfare zvířat (*ukázat alternativu ke KZ*)
- zvýšit informovanost o konkrétních přínosech EZ (jak pro veřejnost, tak pro státní správu/odbornou veřejnost)
- zvýšit rozsah ploch v EZ

Opatření:

- 4.1. Zveřejňovat výsledky hodnocení přínosů EZ/porovnávání obou produkčních systémů/veřejnosti a zejména odborné veřejnosti
- 4.2. Zajistit přenos zjištěných výsledků hodnocení přínosů EZ do praxe (= *zlepšit hospodaření ekofarem ve vztahu k biodiverzitě, půdě, vodě, klimatu, welfare zvířat*)
- 4.3. Vytvořit databázi informací/podkladů o vlivu EZ na životní prostředí a welfare zvířat = vybrat vhodné indikátory pro hodnocení v ČR
- 4.4. Hodnotit pravidelně vliv EZ na životní prostředí a welfare zvířat (národně v rámci hodnocení PRV, úzce v rámci projektů – téma vymezeno v NAZV)
- 4.5. Cíleně podpořit rozšíření ploch EZ v cenných/chráněných/environmentálně citlivých oblastech/územích či produkčních oblastech

Indikátory hodnocení:

- zvýšení povědomí o přínosech EZ u odborné veřejnosti = nárůst odborných publikací, zlepšení vnímání EZ mezi zemědělskými odborníky
- zvýšení povědomí o přínosech EZ u veřejnosti = zvýšení podílů spotřebitelů kupujících biopotravin z důvodu „enví“ přínosů EZ
- růst počtu projektů/šetření/studií o přínosech EZ na životní prostředí a welfare zvířat v ČR
- zlepšení hospodaření ekofarem ve vztahu k biodiverzitě, půdě, vodě, klimatu, welfare zvířat
- zvýšení podílu ploch v EZ na celkové zemědělské půdě na 15% do roku 2020
- dosáhnout podílu minimálně 20 % orné půdy z celkové výměry půdy v EZ

5. ŠÍŘENÍ INFORMACÍ výzkum – vzdělávání – poradenství**Hlavní cíl: zvýšit využití poznatků výzkumu/inovací/nových technologií/znalosti****Dílčí cíle:**

- zvýšit informovanost o principech EZ na školách (*mezi mladou generací 5-20 let*)
- zajistit cílení výzkumu na potřebná/využitelná témata
- koordinace výzkumu přes ČTPEZ (*od připomínkování strategických dokumentů zabývajících se výzkumem, přes podávání projektů, k prezentaci výsledků pro praxi*)
- zajistit přenos výsledků výzkumu/inovací do praxe
- zajistit koordinaci poradců i školení (*zázemí*)

Opatření:

- 5.1. Posílit výuku a informovanost o principech EZ na školách všech úrovní
- 5.2. Posílit výzkum v EZ:
 - zajistit financování výzkumu v EZ v rámci NAZV nebo jiných veřejných zdrojů MZe
 - zajistit cílení výzkumu na potřebná/využitelná témata
 - zajistit koordinaci výzkumu a publikování výsledků
- 5.3. Poradenství zaměřit na:
 - agrotechnické poradenství pro EZ, zajistit přenos výsledků výzkumu/inovací do praxe
 - poradenství v oblasti efektivity bioprodukce/v oblasti efektivity výroby biopotravin/ v oblasti ochrany životního prostředí a vazby na EZ (*zahrnuto již v opatřeních 1.1., 2.1. a 4.2.*), a dále
 - zajištění financování modelových farem (*zahrnuto již do prioritní oblasti 1 i 2*)
 - vytvoření seznamu témat, po kterých je mezi praxí poptávka (*zahrnuto již do prioritní oblasti 1 i 2*)

Indikátory hodnocení:

- existence výukového modulu pro MŠ, ZŠ, SŠ a VŠ, příp. podobných materiálů využitelných pro osvětu ve školách
- zajištění financování a možnost cílení výzkumu v EZ v rámci NAZV nebo jiných veřejných zdrojů MZe (v rozsahu odpovídajícím podílu ploch v EZ na celkové zemědělské půdě 15 %)
- zajištění fungování ČTPEZ
- zajištění financování poradenství pro EZ v rámci PRV
- zajištění fungování sítě modelových ekofarem
- zajištění financování poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě (15 %)

9. Seznam vybraných prioritních opatření (2016–2020)

S ohledem na velké množství opatření a dílčích aktivit doporučených k realizaci s cílem podpořit rozvoj EZ v ČR, bylo nutné provést volbu opatření s největší prioritou a efektem na splnění stanovených cílů Akčního plánu. **Z důvodu většího zacílení na nižší počet priorit bylo rozhodnuto se zaměřit v následujících pěti letech zejména na tato opatření:**

Opatření s nejvyšší prioritou:

1.1. Zajistit poradenství v oblasti efektivity bioprodukce

(přenos výsledků výzkumu/inovací do praxe, poradenství zahrnující i ekonomiku podniku, návštěvy na vzorových farmách = podpora modelových farem, plán podporovaných vzdělávacích akcí)

3.1. Zpracovat a naplňovat „Plán propagace a osvěty pro EZ a biopotraviny“

(zvyšování povědomí spotřebitelů o přínosech EZ a biopotravínách, budování důvěry v systém EZ prostřednictvím trvalého zkvalitňování kontrolního systému (zveřejňování výsledků kontrol), stimulační používání biologa a propagace v rámci státem garantovaných programů jakosti, aktivní publikační činnost, zvyšování informovanosti i mezi odbornou veřejností a státní správou, realizace tradičních propagačních akcí)

Opatření se střední prioritou:

1.4. Pomoci zemědělcům s odbytem bioproduktů

(realizovat odbytové poradenství pro farmy – informovat o možnostech užití bioproduktů ve výrobě/gastronomii/veřejném stravování/exportu, podporovat různé formy sdružování a spolupráce)

2.5. Podpořit zastoupení českých (bio)potravín v maloobchodních řetězcích

(jednání s řetězci a hledání bariér navýšení domácí bioprodukce)

2.6. Podpořit vertikální sdružování od zemědělců přes výrobce po obchodníky

(zveřejňovat příklady dobré praxe v ČR i zahraničí u férové spolupráce, zajistit efektivní spolupráci dodavatelského řetězce pro biopotraviny, zlepšit informovanost o trhu – zlepšení dostupnosti statistik o výrobě, nabídce a poptávce, nástrojích trhu)

2.8. Podpořit přímý prodej a ostatní alternativní způsoby odbytu bioproduktů a biopotravín (podpořit zejména regionální faremní zpracování a přímý prodej)

3.3. Informovat pravidelně spotřebitele o dostupnosti biopotravín

(propojovat spotřebitele s nabídkou – regionálně, vytvořit adresář ekofarem s dodatečnými informacemi pro spotřebitele, vytvořit a propagovat kalendář zajímavých akcí, připravit komoditní letáky dle regionů)

4.1. Zveřejňovat výsledky hodnocení přínosů EZ (porovnávání obou produkčních systémů) veřejnosti a zejména odborné veřejnosti

(zveřejňovat výsledky hodnocení a srovnání EZ a KZ odborné veřejnosti a státní správě)

5.1. Posílit výuku a informovanost o principech EZ na školách všech úrovní

(zapojit se do vzdělávacích programů, šířit informace o EZ od MŠ po VŠ, vzdělávat učitele)

Tato vybraná opatření jsou následně rozpracována do dílčích aktivit, viz tabulka níže.

Priorita	Vybraná prioritní opatření	Zkratka	Navržené aktivity	Gestor
vysoká	1.1. Zajistit poradenství v oblasti efektivity bioprodukce = přenos výsledků výzkumu/inovací do praxe	poradenství v bioprodukci	zajistit přenos/sdílení znalostí mezi farmami (poradenství dotaženo až do ekonomiky podniku, návštěvy na vzorových farmách)	ČTPEZ
			podpořit přenos zahraničních zkušeností	ČTPEZ Bioinstitut
			zajistit financování modelových farem	ČTPEZ Svaz PRO-BIO MZe – odbor 17250
			vytvořit seznam témat, po kterých je mezi praxí poptávka (problematické oblasti produkce jako podnět k poradenství, školení, výzkumu)	Svaz PRO-BIO
			vytvořit „kalendář“ tradičních školicích akcí a prezentovat jej na jednom místě – webu	Bioinstitut
střední	1.4. Pomoci zemědělcům s odbytem bioproduktů	odbyt bioprodukce z ekofarem	podpořit sdružování zemědělců při vyjednávání o odbytu pod zájmová sdružení, družstevní odbytové organizace či nevládní organizace v agrárním sektoru	Svaz PRO-BIO MZe – odbor 17250
			zpracování „produktové mapy“ ukazující lokalitu a objem produkce ekofarem a existenci zpracovatelů (i konvenčních) v regionu (zprístupnit přehled možností zpracování = regionální propagace)	Svaz PRO-BIO
			realizovat odbytové poradenství pro farmy – informovat o možnostech užití bioproduktů ve výrobě/gastronomii/veřejném stravování/exportu (sledovat možnosti odbytu)	Svaz PRO-BIO
nižší	1.5. Podpořit/zvýhodnit zemědělce ve vybraných opatřeních PRV a také v národních programech	dotace – argumentace	využít maximálně a efektivně opatření PRV a národní programy k podpoře jak mimoprodukčních, tak produkčních funkcí EZ (prosazovat zejména podporu na orné půdě, faremního zpracování i pro nové subjekty, spolupráce, inovací, marketingu)	MZe – odbor 17250 MZe – odbor 14110 MZe – odbor 14130
			aktualizovat nastavení dotačních podmínek (zástupce v monitorovacích výborech PRV pro EZ/AEKO i investiční opatření)	MZe – odbor 17250 MZe – odbor 14130 Svaz PRO-BIO
			začlenit bio primárně do národních programů: např. Ovoce a zelenina do škol apod.	MZe – odbor 17250 MZe – odbor 18120 MŠMT MZ
nižší	1.6. Provádět pravidelné hodnocení politiky pro EZ a upravovat nastavení dotačních podmínek	dotace – zkvalitnění	monitoring a vyhodnocování dotačních podmínek s cílem lepšího zacílení dotační politiky pro EZ (zkvalitňování systému)“	MZe – odbor 14130 MZe – odbor 17250 ÚZEI
nižší	2.1. Zajistit poradenství v oblasti efektivity výroby biopotravin = přenos výsledků výzkumu/inovací zpět do praxe	výroba biopotravin	zajistit informační podporu zacílenou na výrobce biopotravin (návštěvy na vzorových farmách, poradenství Svazu faremních zpracovatelů až po skutečnou realizaci zpracovny na farmě)	ČTPEZ
			zajistit financování modelových farem s ukázkou faremní výroby	ČTPEZ Svaz PRO-BIO
			vytvořit seznam témat, po kterých je mezi praxí poptávka (problematické oblasti výroby, bariéry odbytu jako podnět k poradenství, školení, výzkumu)	Svaz PRO-BIO
střední	2.5. Podpořit zastoupení českých (bio)potravin v maloobchodních řetězcích	odbyt biopotravin – řetězce	jednání s řetězci a hledání bariér navýšení domácí bioprodukce (postupovat společně s MZe, PK a jinými institucemi při jednáních s řetězci o úpravě podmínek pro dodavatele) + motivovat řetězce k nabídce domácích biopotravin (zprostředkovat kontakty na dodavatele, zastřešit dodavatele, spolupráce při propagaci)	MZe – odbor 17250 MZe – odbor 18120 PK ČR Svaz PRO-BIO

Priorita	Vybraná prioritní opatření	Zkratka	Navržené aktivity	Gestor
střední	2.6. Podpořit vertikální sdružování od zemědělců přes výrobce po obchodníky	vertikála	zveřejňovat příklady dobré praxe férové spolupráce v ČR i zahraničí	ČTPEZ
			zajistit efektivní spolupráci dodavatelského řetězce pro biopotravinu (informovat o nabídce a poptávce/ podporovat budování vlastní výroby u sdružených podniků)	Svaz PRO-BIO MZe – odbor 17250
			zlepšení dostupnosti statistik o výrobě, nabídce a poptávce, nástrojích trhu	ÚZEI
střední	2.8. Podpořit přímý prodej a ostatní alternativní způsoby odbytu bioproduktů a biopotravin	přímý prodej	podpořit zejména regionální faremní zpracování a přímý prodej a ostatní alternativní způsoby odbytu bioproduktů a biopotravin	Svaz PRO-BIO MZe – odbor 17250
nižší	2.9. Podpořit spotřebu biopotravin ve veřejném stravování	veřejné stravování	mapovat možnosti zavádění biopotravin do veřejného stravování <ul style="list-style-type: none"> ukazovat příklady dobré praxe (<i>zjistit kolik škol již biopotravinu odebírá</i>) identifikovat dodavatele, kteří jsou schopni/ochotni dodávat do veřejného stravování (<i>např. zpracovat nabídkový (cenový) list</i>) vytvářet poptávku veřejného stravování po biopotravinách 	MZe – odbor 17250 MŠMT MZ
vysoká	3.1. Zpracovat a naplňovat „Plán propagace a osvěty pro EZ a biopotravinu“	propagace	spustit národní propagační/informační kampaň pro EZ a biopotravinu (včetně jejího pravidelného vyhodnocování)	MZe – odbor 17250 MZe – odd. 10042 SZIF – odbor společných organizací trhu Svaz PRO-BIO Bioinstitut
			trvale zlepšovat kvalitu kontrolního systému s cílem zachování důvěry veřejnosti v celý systém EZ (zveřejňovat výsledky kontrol)	MZe – odbor 17250 ÚKZÚZ
			nastavit plán pravidelného publikování v médiích s cílem zvýšení informovanosti veřejnosti o přínosech EZ (<i>plánovat témata dopředu a spolupracovat na článcích; témata: rozdíly KZ a EZ/cena biopotravin/ kontrola/ukázky dobré praxe – farmy/přínosy EZ pro životní prostředí aj.</i>)	ČTPEZ MZe – odbor 17250 MZe – odd. 10042
			zpracovat propagační materiály = dát dohromady na jednom místě rejstřík (knihovnu) toho, co se již zpracovalo v oblasti propagace EZ a biopotravin (letáčky, brožury, výukové materiály)	Bioinstitut
			využívat pro propagaci existující akce (<i>např. Září – měsíc biopotravin, bio v Regionální potravíně či Klase, propagační projekty „Poznej svého farmáře“, „Farmářské slavnosti“, aj.</i>)	MZe – odbor 17250 MZe – odd. 10042
			zpracovat kalendář všech akcí během roku a využít k jednotnému šíření propagace EZ (<i>seznam biojarmarků, slavností, trhů na jednom místě – webu</i>)	Bioinstitut
			propagovat značení domácích biopotravin	PK ČR Svaz PRO-BIO
			zapojit se do vzdělávacích a osvětových programů – propagovat principy EZ a biopotravinu: <ul style="list-style-type: none"> spolupracovat s MZe odborem bezpečnosti potravin na osvětových a vzdělávacích programech pro školy spolupracovat s PK ČR na jejich propagačních programech k potravinám (např. Hravě žij zdravě) spolupracovat s MŠMT – vzdělávací moduly pro školy 	MZe – odbor 17250, MZe – odbor 18110 MŠMT PK ČR Bioinstitut

Priorita	Vybraná prioritní opatření	Zkratka	Navržené aktivity	Gestor
nižší	3.2. Analyzovat ceny v rámci dodavatelského řetězce (<i>analýza cen, obchodních marží a cenových prémie</i>)	cena biopotravin	informovat spotřebitele o nákladovosti výroby biopotravin: <ul style="list-style-type: none"> • detailní popis tvorby ceny od farmy až po spotřebitele • vypracovat cenově-nákladové analýzy u základních komodit: mléko, vejce, hovězí maso, obiloviny a mouka, ovoce, zelenina vč. brambor • srovnání ceny biopotraviny a konvenční srovnatelné potraviny • srovnání cenových prémie biopotravin v ČR a v zahraničí 	ÚZEI ČTPEZ
střední	3.3. Informovat pravidelně spotřebitele o dostupnosti biopotravin podle místa a času u jednotlivých biopotravin	dostupnost	informovat spotřebitele, kde se dají koupit biopotraviny za dostupné ceny (regionálně a mimo řetězce): <ul style="list-style-type: none"> • vytvořit a zajistit propagaci adresáře ekofarem. Doplnovat adresář o reportáže z farem či články/fotky z farem • doplnit do adresáře i další formy a místa prodeje biopotravin (<i>komunitou podporované zemědělství, bedýnkové systémy, specializované obchody</i>) 	Svaz PRO-BIO Bioinstitut ČTPEZ
			vytvořit a propagovat kalendář zajímavých akcí, kde lze biopotraviny zakoupit (<i>faremní trhy, veletrhy, bidožínky</i>)	Bioinstitut Svaz PRO-BIO ČTPEZ
			připravit komoditní letáky dle regionů (<i>např. kde koupit z farmy mléko a mléčné výrobky v bio kvalitě nebo naopak co je dostupné v daném kraji</i>)	Bioinstitut Svaz PRO-BIO ČTPEZ
nižší	3.4. Navrhnout a propagovat způsob značení domácích biopotravin (vyrobených z domácích surovin)	logo	navrhnout způsob značení domácích biopotravin (vyrobených z domácích surovin) a prosazovat/propagovat toto značení	PK ČR Svaz PRO-BIO
střední	4.1. Zveřejňovat výsledky hodnocení přínosů EZ (porovnávání obou produkčních systémů) veřejnosti a zejména odborné veřejnosti	EZ jako příležitost pro přírodu	zveřejňovat výsledky hodnocení přínosů EZ pro odbornou veřejnost a státní správu (<i>cíleně vydávat vědecké články a konference k tomuto tématu, školení pracovníků státní správy – prezentovat principy EZ jako inovaci a rozumný způsob hospodaření, možnou alternativu i pro KZ</i>)	ČTPEZ MZe – odbor 17250 MZe – odd. 10042
střední	5.1. Posílit výuku a informovanost o principech EZ na školách všech úrovních	vzdělávání	zapojit se do vzdělávacích programů – oslovit MŠMT k možnosti zahrnout informace o EZ do osnov ZŠ, propojit s praktickou výukou	MZe – odbor 17250 MŠMT
			vzdělávání učitelů a šíření informací o EZ na všech úrovních škol	MZe – odbor 17250 MŠMT Bioinstitut
nižší	5.2. Posílit výzkum v EZ	výzkum	zajistit financování výzkumu v EZ v rámci NAZV	MZe – odbor 17010
			stanovit a průběžně vyhodnocovat prioritní témata pro EZ (<i>efektivní produkce, výroba, kvalita biopotravin, veřejné mínění, přínosy na životní prostředí a welfare zvířat</i>)	ČTPEZ Bioinstitut
			zajistit funkčnost databáze výzkumu v EZ v Organic Eprints	ČTPEZ

10. Způsob implementace a hodnocení akčního plánu

Navržený AP bude realizován od roku 2016, avšak jeho realizace plynule navazuje na aktivity započaté již v rámci předchozího Akčního plánu ČR pro rozvoj EZ na období 2011–2015.

Implementace AP

Institucí odpovědnou za realizaci Akčního plánu je MZe. Koordinaci a praktickou realizaci AP včetně vyhodnocení postupu bude provádět **Komise pro naplňování AP**, která bude ustanovena od 1. 1. 2016 za účelem implementace AP na období 2016–2020. Komise pro naplňování AP je složena ze zástupců dotčených resortů, nevládních organizací a ČTPEZ.

Financování opatření navržených v AP je předpokládáno jak z PRV 2014–2020, tak z dalších národních i mezinárodních zdrojů. Řada navržených opatření AP nebyla dosud systematicky podporována a bude třeba hledat nové možné zdroje. Zahraniční zkušenosti ukazují, že určitý rozpočet pro realizaci AP je nezbytný pro jeho naplňování a vlastní rozvoj EZ.

Hodnocení AP

Hodnocení AP představuje pravidelné vyhodnocování pokroku v naplňování stanovených strategických cílů, konkrétně jejich cílové hodnoty. Klíčovým ukazatelem zůstává stejně jako v minulém AP dosažení 15% podílu EZ na celkové zemědělské půdě ČR, který je však doplněn dalšími hodnotícími ukazateli pro každou z pěti prioritních oblastí (viz Příloha č. 1: Tabulka hodnotících indikátorů). **Hodnocení AP je navrženo provádět každoročně a nezbytným nástrojem je monitoring** (tj. návrh a pravidelný sběr ukazatelů). Pomocí předem navržených ukazatelů lze hodnotit změnu dosaženou v průběhu implementace, a tedy i úspěšnost AP (zda a jak jsou cíle stanovené v AP plněny). Vzhledem k rozsahu navržených hodnotících ukazatelů je účelné u většiny z nich navrhnout jejich **každoroční sledování a vyhodnocení** – mimo ty, které lze vyhodnotit jen v delším časovém horizontu – indikátory stavu ŽP apod. Zároveň bude možné včas reagovat na situaci, kdy některá z aktivit resp. cílů AP nebude uspokojivě naplňována a bude možné navrhnout nástroje/opatření pro jejich řešení. Nutným předpokladem úspěšného monitoringu bude i garance spolupráce s ostatními institucemi, které jsou v rámci monitoringu navrženy jako zdroje dat a informací.

Příloha č. 1:

Tabulka hodnotících indikátorů

Opatření	Ukazatel	Jednotka	Počáteční hodnota (rok)	Zdroj dat
1. Ekofarmy = Ekonomická životaschopnost EZ				
	Podíl dotací na celkových příjmech v EZ a KZ (situace ČR, DE, AT) (cíl 1 = zvýšit podíl příjmů z produkce na celkových příjmech EZ a vůči podporám) Dle typu farem: masné, mléčné, smíšené a polní (62/38, 33/23, 45/20)	%	2013: ČR: EZ 56% / KZ 20% DE: EZ 24% / KZ 17% AT: EZ 26% / KZ 16%	FADN ČR, FADN DE, FADN AT
	Podíl nákladů na celkových příjmech bez dotací v EZ a KZ (situace ČR, DE, AT)	Podíl	2013: ČR: EZ 1,70 / KZ 1,10 DE: EZ 1,04 / KZ 0,95 AT: EZ 1,03 / KZ 0,95	FADN ČR, FADN DE, FADN AT
	Hodnota produkce ekofarem (dle metodiky FADN) (cíl 2 = zvýšit hodnotu produkce ekofarem o 15%)	Kč/ha	2013: ekofarmy s chovem zvířat zkrmujičích objemnou píci 9 551 Kč/ha (51 % produkce KZ) mléčné ekofarmy 28 181 Kč/ha (68 % KZ) ekofarmy s polní a smíšenou výrobou 16 122 Kč/ha (41 % KZ)	FADN ČR
	Podíl produkce z EZ na celkové zemědělské produkci ČR	Kč, %	2012: 4,1% / 5,0 mld. Kč 2013: 3,7% / 4,7 mld. Kč	FADN ČR
	Výše příjmu na pracovníka v EZ a KZ (ČPH/AWU) (situace ČR, DE, AT)	tis. Kč	2013: ČR: EZ 448 / KZ 562 (80%) DE: EZ 956 / KZ 1 046 (91%) AT: EZ 814 / KZ 885 (92%)	FADN ČR, FADN DE, FADN AT
	Změna výše hektarových výnosů u hlavních komodit RV – obiloviny/srovnání s konvencí, srovnání se zahraničím (DE, AT)	%	Obiloviny – 2013: ČR: EZ 50% výnosů KZ (88% výnosu obilovin EZ v DE) DE: EZ 49% výnosů KZ AT: EZ 56% výnosů KZ	výnosy bioproduktů (Zpráva o EZ ÚZEI), celkem ČR (ČSÚ), bio i konvence zahraničí (FADN, Eurostat)
	Změna výše užítkovosti u hlavních komodit ŽV – dojivost/srovnání s konvencí, srovnání se zahraničím (DE, AT)	%	Dojivost 2013: ČR: EZ 80% dojivosti KZ (90% dojivosti v EZ v DE) DE: EZ 88% dojivosti KZ AT: EZ 86% dojivosti KZ	užitkovost (Zpráva o EZ ÚZEI), celkem ČR (ČSÚ), bio i konvence zahraničí (FADN, Eurostat)
	Vývoj cen a cenové prémie u bioproduktů – pšenice/mléko aj.(ceny zemědělských výrobců CZV)	%	Pšenice – 2013: ČR: 158% (70% ceny biopšenice v DE) DE: 214% AT: 191% Mléko – 2013: ČR: 113% (74% ceny biomléka v DE) DE: 118% AT: 113%	FADN ČR, FADN DE, FADN AT
2. Trh = výroba a marketing				
	Počet registrovaných výrobců biopotravin a podíl faremních zpracovatelů	Počet, %	2010: EZ 404 (30%) 2013: EZ 471 (39%) 2014: EZ 506 (40%)	Zpráva o EZ – ÚZEI, REP
	Počet faremních zpracovatelů, podíl na farmách celkem = nárůst faremního zpracování	Počet, %	2010: EZ 121 (3,5%) 2013: EZ 185 (4,7%) 2014: EZ 201 (5,2%)	Zpráva o EZ – ÚZEI, REP
	Počet faremních zpracovatelů, podíl na farmách celkem (dle ČSÚ)	Počet, %	2010: EZ 51 (2,2%); KZ 248 (1,2%) 2013: EZ 131 (5,0%); KZ 1056 (4,5%)	ČSÚ Agrocensus

Opatření	Ukazatel	Jednotka	Počáteční hodnota (rok)	Zdroj dat
	Podíl přímého prodeje na spotřebě biopotravin celkem	Kč, %	2010: 60 mil. Kč (3,5%) 2012: 105 mil. Kč (5,9%) 2013: 172 mil. Kč (8,9%)	Zpráva o trhu biopotravin (ÚZEI)
	Přímý prodej z farem (EZ)		2010: 107 (5,3%) 2011: 150 (5,3%) 2012: 75 (2,7%) 2013: 108 (3,2%)	Zpráva o EZ – ÚZEI
	Počet subjektů veřejného stravování využívajících biopotravin a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin	Počet, %	n.d. (předpoklad je téměř nulové využití)	Zatím nikdo nesleduje
	Podíl farem provozujících nějakou nezemědělskou činnost v EZ x KZ (= význam diverzifikace činnosti)	Počet, %	2010: EZ 23% / 14% KZ 2013: EZ 29% / 18% KZ	ČSÚ Agrocensus
3. Spotřebitel = spotřeba biopotravin				
	Podíl spotřeby biopotravin na celkové spotřebě potravin (cíl 4 = dosáhnout 3% podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů)	%	Stagnuje okolo 0,7% celkové spotřeby: 0,63 (2009) na 0,71 (2013)	Zpráva o trhu biopotravin (ÚZEI) a Spotřeba potravin (ČSÚ)
	Podíl biopotravin domácího původu (vč. v ČR vyrobených) (cíl 3 = zvýšit podíl českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami)	%	Stagnuje okolo 40% (2009-2013)	Zpráva o trhu biopotravin (ÚZEI)
	Spotřeba na obyvatele a rok (cíl 5 = zvýšit průměrné výdaje za biopotravinu na 600 Kč/obyvatele/rok)	Kč	2009: 154 2012: 169 2013: 185	Zpráva o trhu biopotravin (ÚZEI)
	Podíl lidí kupujících biopotravinu aspoň občas, z toho pravidelně: vícekrát měsíčně a vícekrát týdně = zvýšit důvěru spotřebitelů	%	37% (2010) na 41% (2014), avšak 59% nekupuje biopotravinu vůbec Z toho několikrát měsíčně: 29% (2010) na 32% (2014) Z toho několikrát týdně: 4% (2010) na 5% (2014)	průzkumy veřejného mínění (MZe)
	Překážky nákupu biopotravin – u nakupujících i nenakupujících biopotravinu (nedůvěra)	%	Nedůvěra – ti co nenakupují bio: 37% (2010) na 65% (2014)= (26% „reklamní trik“ + 39% „nevidí rozdíl“)	průzkumy veřejného mínění (MZe)
4. Ekofarmy = přínosy pro životní prostředí a pohodu zvířat				
	Celkový rozsah EZ ploch a podíl na celkové zemědělské ploše ČR (cíl 6 = dosáhnout 15% podílu ekologických ploch na celkové zemědělské půdě v ČR)	ha, %	2014: 494 tis. ha a cca 11,4 % z.p.	REP, ČUZK
	Celkový rozsah orné půdy a podíl na celkové ploše v EZ (cíl 7 = dosáhnout podílu minimálně 20% orné půdy z celkové výměry půdy v EZ)	ha, %	2014: 56,5 tis. ha a cca 11,5% půdy v EZ	REP
	Podíl ekofarem/ploch v EZ účastníků se současně AEKO/ zaměřených na: - zachování biodiverzity - kvalitu vody - kvalitu půdy	Počet, %	data budou přebírána z hodnocení PRV	LPIS (MZe)
	Výměra a podíl ploch EZ v ZCHÚ	ha, %	2015: 119 tis. ha (39% z.p. v ZCHÚ), z toho se většina ploch v EZ v rámci ZCHÚ nachází v LFA (91 %; 109 tis. ha).	LPIS (MZe)

Opatření	Ukazatel	Jednotka	Počáteční hodnota (rok)	Zdroj dat
	Výměra a podíl ploch EZ v LFA (dle jednotlivých typů LFA a dle kultury orná půdy a TTP)	ha, %	Zhruba čtvrtina ploch v LFA je v EZ / jedná se o 88 % výměry EZ. LFA H: 227 tis. ha (43 %) LFA O: 119 tis. ha (11 %) LFA S: 83 tis. ha (39 %) Podíl orné půdy (necelestých 5 % OP v LFA je EZ / 65 % OP v EZ se nachází v LFA) LFA H: 14 tis. ha (10 %) LFA O: 26 tis. ha (4 %) LFA S: 5 tis. ha (8 %) Podíl TTP (45 % TTP v LFA jsou EZ / 93 % TTP v EZ se nachází v LFA) LFA H: 212 tis. ha (57 %) LFA O: 93 tis. ha (29 %) LFA S: 76 tis. ha (55 %)	LPIS (MZe)
	Krajinné prvky: podíl farem, které zřídily krajinné prvky/podíl farem, které dělaly jejich údržbu – srovnání EZ a KZ.	%	2010: EZ 43% / KZ 23% = údržba krajinných prvků EZ 12% / KZ 5% = zřízení krajinných prvků	ČSÚ Agrocensus, pro aktualizaci budou využívána data ke krajinným prvkům z LPIS
	Celkový počet hospodářských zvířat v EZ/podíl na celkovém stavu zvířat v ČR	Kusy, VDJ, %	2014: Skot 224 tis. ks (16%) z toho dojnice 7 tis. ks (2%) Ovce 100 tis. ks (45 %) Kozy 9 tis. ks (37 %) Prasata 2 tis. ks (0,1 %) Koně 7 tis. ks (20 %) Drůbež 39 tis. ks (0,2 %)	Zpráva o EZ – ÚZEI, ČSÚ
5. Šíření informací = Výzkum – vzdělávání – poradenství				
Výzkum	Vývoj finančních prostředků na VaV poskytnutých na EZ témata ku celkovým výdajům na VaV (jen výzkum pod MZe a případně TA ČR) (Cíl 8 = zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě (15 %))	Kč, %	MZe (NAZV): 2014: 37 232 tis. Kč / 378 552 tis. Kč (9,8%) TA ČR: 2014: 18 140 tis. Kč / 1 799 900 tis. Kč (1,01%)	Rada pro VaVal + databáze výzkumu + MZe evidence
	Vývoj počtu projektů v EZ k celkovému počtu projektů ve VaV (jen výzkum pod MZe a případně TA ČR)	Počet, %	MZe (NAZV): 2014 – 11 / 138 (8,0%) TA ČR: 2014: 9 / 791 (1,14%)	Rada pro VaVal + databáze výzkumu + MZe evidence
Vzdělávání	Počet VŠ s akreditací pro EZ	Počet	2014: 4 (EZ se vyučuje na AF ČZU Praha, AF Mendelova univerzita v Brně, ZF JČU České Budějovice a PF PU Olomouc)	Jednotlivé VŠ (zjišťování)
	Počet SŠ zemědělských a význam předmětu EZ (podíl škol, které vyučují/mají obor EZ)	Počet	2014: 34	Jednotlivé SŠ (zjišťování) – MŠMT / MZe
Poradenství	Počet akreditovaných poradců se specializací EZ a podíl na jejich počtu celkem	Počet, %	2010: 43 poradců, podíl 13,0% 2014: 33 poradců, podíl 13,0%	ÚZEI / MZe – veřejná databáze
	Počet ekofarem připadajících na jednoho akreditovaného poradce	Počet	2010: 82 2014: 118	REP
	Podpora poradenství – podoblast EZ a podíl k podpoře celkem (v rámci PRV) (Cíl 8 = zajistit financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícím podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě (15 %))	Kč, %	2010: 4 249 tis. Kč / 6,0% podíl na žádostech a 6,4% podíl na celk. podpoře poradenství 2013: 2 247 tis. Kč / 3,0% podíl na žádostech a 3,2% podíl na celk. podpoře poradenství (za období 2008-2013 = 20,5 mil. Kč / 5,6 % resp. 5,9%)	MZe – Monitoring PRV – opatření I.3.4

Opatření	Ukazatel	Jednotka	Počáteční hodnota (rok)	Zdroj dat
Školení	Přehled seminářů a školení pro EZ – počet školení, počet zemědělců prošlých školením v rámci Opatření I.3.1 (PRV 2007-2013) a nově v rámci Opatření M01 Předávání znalostí a informační akce (PRV 2014-2020)	Počet	n.d.	SZIF – MZe – Monitoring PRV – opatření I.3.1 a M01
	Čerpání prostředků na EZ k celkovému rozpočtu v rámci Opatření I.3.1 (PRV 2007-2013) a nově v rámci Opatření M01 Předávání znalostí a informační akce (PRV 2014-2020)	Kč, %	n.d.	SZIF – MZe – Monitoring PRV – opatření I.3.1 a M01

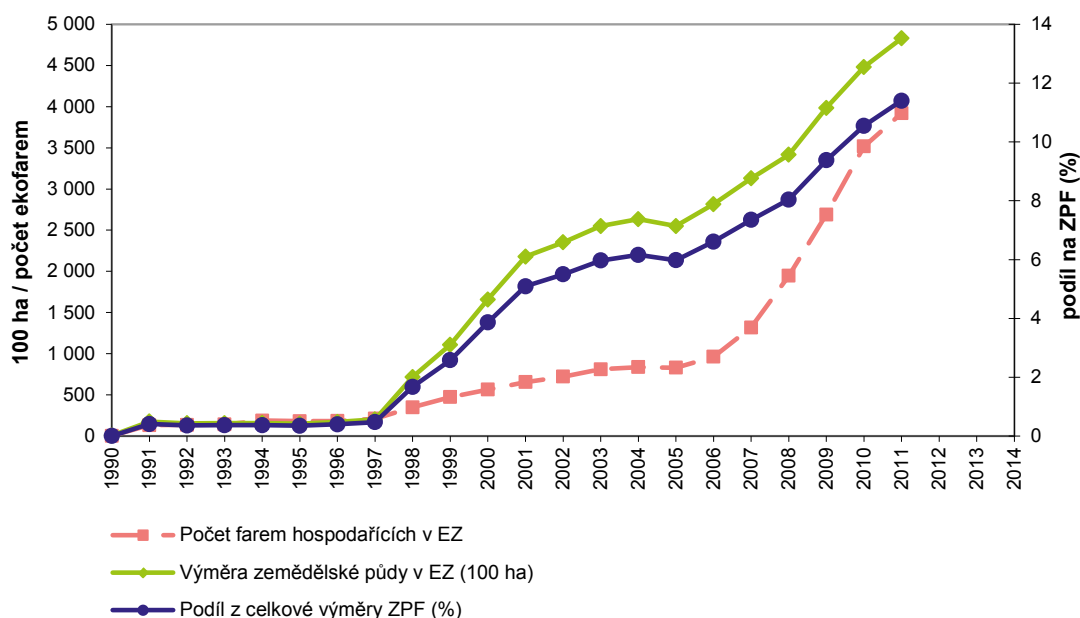
Příloha č. 2:

Popis stávající situace v EZ a trhu s biopotravinami

Vývoj a současný stav EZ

Podobně jako ve světě a Evropě i v ČR zaznamenává EZ významný rozvoj. EZ má v ČR za sebou již přes 20 let vývoje od několika průkopnických farem a propagátorů (první 3 farmy v roce 1990) až po dnešní stav, kdy **ke konci roku 2014 hospodařilo ekologicky 3 866 ekofarem na celkové výměře 494 tis. ha, což představuje 11,7% podíl na celkovém zemědělském půdním fondu⁶**. Za posledních deset let vzrostla výměra téměř dvojnásobně z původních 263 tis. ha (nárůst v průměru o 6,5% ročně) a počet farem stoupl více jak čtyřnásobně. Vývoj EZ v ČR (podobně jako v ostatních zemích EU) je významně ovlivňován zemědělskou politikou, tj. zejména zvýšením a stabilizací státní podpory EZ po roce 2004 v rámci PRV. Zpomalení nárůstu počtu zemědělců i ploch v EZ v posledních třech letech je způsobeno zejména změnou podmínek v titulu „EZ“ v rámci Agroenvironmentálních opatření, kdy byl od roku 2012 zastaven příjem žádostí pro nové žadatele o podporu a dále omezeno zvyšování ploch u stávajících žadatelů, viz Graf 1. Tato situace se s novým programovacím obdobím mění a od roku 2015 již mohou noví ekologičtí zemědělci o dotaci žádat v rámci nového PRV na období 2014–2020.

Graf 1: Vývoj výměry půdy a počtu farem v EZ a podílu na celkovém ZPF (1990–2014)

Zdroj: MZe (údaje k 31. 12. daného roku); zpracoval ÚZEI

Přesto se dnes ČR řadí na přední místa v rozloze ekologicky obhospodařovaných ploch. ČR patří mezi dvacet zemí světa s největší výměrou půdy v EZ (v rámci EU drží 9. pozici) a mezi deset zemí světa s nejvyšším podílem ploch v EZ na celkové zemědělské půdě. V rámci EU si ČR drží 4. pozici po Rakousku, Švédsku a Estonsku. Specifikum si ČR drží také v průměrné velikosti ekofarem (127 ha v 2014), kdy se jedná o největší výměru po Slovensku a Spojeném království. Průměr EU se pohybuje jen okolo 40 ha.

Hlavními geografickými oblastmi EZ v ČR jsou tradičně méně příznivé horské a podhorské oblasti. Zhruba polovina těchto ploch je dnes obhospodařována ekologicky. S tím souvisí i užití půdy, kdy v ČR dominují v EZ trvalé travní porosty v roce 2014 s výměrou přes 410 tis. ha a jejichž plocha se od roku 2004 zvýšila o dalších 75%. Podíl travních porostů na celkové výměře v EZ zůstává okolo 83%. Téměř trojnásobně vzrostla od roku 2004 výměra orné půdy na současných 56 tis. ha a dosahuje téměř 12% podíl na celkové půdě v EZ. **V současné době je ekologickými zemědělci obhospodařováno více jak 40% trvalých travních porostů, téměř 2% orné půdy a přes 10% ploch trvalých kultur v porovnání s celkovou výměrou zemědělské půdy dané kultury v ČR.**

Rostlinná a živočišná produkce z ekofarem

S růstem ploch v EZ narůstá i objem bioprodukce. Hlavními plodinami na orné půdě jsou obilniny a píce. **Ve srovnání s rokem 2004 vzrostla plocha obilnin více jak 2,5 krát a produkce bioobilí trojnásobně** (z 20 tis. na cca 64 tis. tun v 2014). Zhruba polovina bioobilí je prodána, přičemž 40% produkce míří dlouhodobě do zahraničí a je prodáno převážně v biokvalitě. Obilniny v EZ tvoří necelé 2% jejich celkové plochy v ČR a 1% na jejich celkové produkci. Významně vzrostla také plocha technických plodin (čtyřnásobně od roku 2004) a jedná se o růst ploch olejnin a léčivých a kořeninových rostlin. Produkce technických plodin se za sledované období ztrojnásobila.

⁶ Výměra dle katastru nemovitostí (4,2 mil. ha), tj. výměra zemědělské půdy celkem nejen ploch v registru LPIS.

Oproti konvenci vzrůstá v EZ plocha luskovin na zrno, jejichž produkce vzrostla od roku 2004 více než dvojnásobně a dosahuje trvale největší podíl jak na ploše, tak na celkové produkci v ČR (okolo 10 %). Naopak pěstování zeleniny i okopanin (převážně brambor) zůstává trvale na nízké úrovni (0,2 % resp. 0,5 % orné půdy). V rámci pícnin dominují v EZ víceleté pícniny, zatímco v konvenci převládají s 63% podílem jednoleté pícniny, a to zejména kukuřice na siláž.

Vývoj počtu zvířat v EZ má také stoupající tendenci. Oproti roku 2004 vzrostly nejvíce stavy drůbeže a následně stavy koz a ovcí. Přesto v českém EZ jednoznačně dominuje chov masného skotu, následovaný chovem ovcí. **Počet masného skotu i objem hovězího masa z ekofarem se od roku 2004 více jak zdvojnásobil** na zhruba 220 tis. kusů a 9,7 tis. tun hovězího masa (40 % odchází jako zástav, 60 % v mase z jatek). Avšak 40 % zástavu a 20 % masa míří za hranice ČR, přičemž export zástavu každoročně mírně vzrůstá. V rámci exportu je v biokvalitě prodána téměř polovina hovězího masa, zatímco zástav je téměř všechen prodán bez certifikátu (90 % zvířat). Podobně na domácím trhu jsou téměř všechna zástavová zvířata prodána do konvence. U hovězího masa je v biokvalitě na domácím trhu uplatněno jen zhruba 20 % produkce. V posledních letech roste počet dojnic v ekologických chovech. **Za posledních deset let vzrostl počet dojnic 2,5krát, produkce biomléka stoupla až trojnásobně** na 30 mil. litrů, což představuje cca 2 % celkové produkce mléka v ČR a odpovídá i podílu dojnic v EZ na jejich celkových stavech. Avšak již třetina domácí produkce biomléka je vyvezena do Německa, zatímco v ČR je zhruba pětina biomléka používána do konvence. **V současné době je na ekofarmách chováno 16 % skotu, 45 % ovcí, 37 % koz a 20 % koní v porovnání s celkovými počty chovaných zvířat v ČR.** I přes nárůst počtu ekologicky chované drůbeže je její podíl na celkových počtech zanedbatelný (0,2 %) a stejně tak podíl prasat (0,1 %).

Celková produkce ekologických farem byla v roce 2013 dle FADN odhadnuta na 4,71 mld. Kč⁷, což představuje 3,7% podíl na celkové zemědělské produkci ČR dle Souhrnného zemědělského účtu (ČSÚ). Hodnota produkce ekofarem je tedy zhruba 3x nižší ve srovnání s téměř 12% podílem EZ na zemědělské půdě ČR. Nižší produkce z ekologických ploch vyplývá jednak z principů šetrnějšího a méně intenzivního hospodaření v EZ, jednak z výrazně odlišné struktury farem v EZ a v KZ ČR⁸. Navíc převážná část ekofarem hospodaří v oblastech LFA a ZCHÚ, což nese omezení možnosti produkce a intenzivnějšího hospodaření, jak z důvodu legislativních tak klimatických podmínek.

Pokles intenzity produkce v EZ vůči KZ je v ČR výraznější, než je běžné v Německu či Rakousku. V EZ je používáno výrazně méně vstupů a současně je dosahována nižší efektivita jejich využití, což v důsledku znamená výraznější propad příjmů z produkce vůči KZ. Důvodem nižší produktivity výrobních nákladů v EZ jsou zejména nižší tržní ceny za zemědělskou bioprodukcí, které jen velmi málo přispívají k úhradě vyšší nákladové náročnosti EZ. **Tržby za prodanou produkci pak nepostačují k úhradě nákladů a udržitelnost EZ v ČR je zajišťována dotacemi, které se staly hlavním finančním zdrojem stability hospodaření.** Jistota dotací na jedné straně stimuluje zájem o tento systém hospodaření, na druhé straně přináší i negativa: snižuje zainteresovanost ekofarem na ekonomické efektivnosti hospodaření a vytváří neúměrnou jednostrannou orientaci ekologických podnikatelů na zdroje z veřejných rozpočtů, což ohrožuje ekonomickou udržitelnost EZ. **Zlepšení situace předpokládá jak zvýšení produktivity EZ, tak současně podpoření rozvoje trhu s biopotravinami.**

Výroba a distribuce biopotravin

Počet výrobců i distributorů biopotravin každoročně stoupá. Ke konci roku 2014 bylo registrováno 506 výrobců biopotravin, z nichž bylo 201 současně registrováno i v kategorii zemědělec a provádí zpracování bioproduktů v místě jejich produkce. Jinými slovy téměř 40 % výrobců jsou faremní zpracovatelé a jejich podíl každoročně vzrůstá. Avšak z pohledu registrovaných ekofarem zůstává rozsah zpracování přímo na farmě stále na nízké úrovni a pohybuje se okolo 5%. **Neboli jen každá dvacátá ekofarma zpracovává svoje produkty na farmě a případně realizuje prodej ze dvora. Avšak v posledních třech letech je jednoznačně patrný trend růstu faremního zpracování,** zejména masa, mléka a ovoce a zeleniny. Významný zůstává také počet registrovaných výrobců biovína. **Do výroby biopotravin vstupují jak „bio specialisté“⁹, tak střední a velké potravinářské firmy vyrábějící biopotravinu pouze doplňkově.**

Oblast distribuce se v posledních letech vyvíjí dynamičtěji, než výroba biopotravin. Ke konci roku 2014 bylo registrováno 351 distributorů biopotravin, což představuje meziroční nárůst 15%. Na trhu s biopotravinami působí také velký počet subjektů zabývajících se maloobchodním prodejem, které se však při splnění specifických podmínek evropského nařízení a českého zákona o EZ od roku 2006 nemusí registrovat. Distributoři dovezli v roce 2013 biopotravinu za zhruba 335 mil. Kč a jednalo se zejména o hotové výrobky ze západní Evropy, nejčastěji Německa a Rakouska, nově pak Itálie. Dovoz biopotravin je však přednostně realizován i samotnými maloobchodními řetězci, objem jejich dovozu opět rostl až na cca 484 mil. Kč.

Trh s biopotravinami v ČR

Již třetím rokem zaznamenáváme oživení zájmu o biopotravinu. Celkový obrat biopotravin realizovaný českými výrobci a distributory dosáhl v roce 2013 více než 2,7 mld. Kč (včetně vývozu). **V České republice utratili spotřebitelé za biopotravinu 1,95 mld. Kč, což představuje meziroční růst 9,5 % a oproti roku 2005 vzrostl trh téměř čtyřnásobně.** Průměrná roční spotřeba biopotravin na obyvatele zůstává pod hranicí 200 Kč (185 Kč v roce 2013) a podíl biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů dosáhl 0,71 %, viz Tabulka 2.

7 Dle metodiky FADN EU zahrnuje zemědělská produkce i vnitropodnikovou spotřebu (tj. vlastní spotřebu krmiv, hnojiv, osiv atd.), která tvoří v EZ přibližně 58 % rostlinné produkce, zatímco jen okolo 15 % v konvenci.

8 V EZ dominují farmy s pastevním chovem masného skotu a dále ovcí a koz hospodařící v méně příznivých oblastech (v průměru 83% podíl TTP), zatímco v běžném konvenčním zemědělství převládají podniky s polní a smíšenou výrobou nacházející se zejména mimo oblasti LFA (v průměru jen 20% podíl TTP). Významný podíl ekofarem se nachází v oblastech LFA či ZCHÚ, kde intenzivní forma hospodaření není cílem, ale není ani možná.

9 Bio specialista je zde míněn jako výrobce zaměřený převážně nebo výhradně na výrobu biopotravin.

Nejvíce biopotravin nakupují čeští spotřebitelé tradičně v maloobchodních řetězcích (64 %, 1,24 mld. Kč), na druhém místě pak v prodejnách zdravé výživy a biopotravin (17 %). Téměř trojnásobně vzrostl od roku 2010 obrat přímého prodeje, zejména prodeje ze dvora (na 172 mil. Kč a 9% podíl na celkové spotřebě biopotravin). **Hlavní kategorií biopotravin s největším objemem prodeje je dlouhodobě kategorie „Ostatní zpracované potraviny“¹⁰ (33% podíl, přičemž třetinu tvoří hotové pokrmy typu dětských výživ). Druhou příčku si udržuje kategorie „Mléko a mléčné výrobky“ (18 %), následovaná kategorií „Ovoce a zelenina“ (16%, zahrnující ovocné a zeleninové šťávy).**

Podíl biopotravin z dovozu na celkovém domácím maloobchodním obratu nelze jednoznačně stanovit z důvodu nedostupnosti dat. **Objem dovozu finálních biopotravin** (tj. bez zahrnutí dovozu bioproduktů a biopotravin určených k dalšímu zpracování), **je odhadován v roce 2013 na 800 mil. Kč, tj. 46% podíl na maloobchodním obratu v ČR** (stejně jako v předchozích třech letech). Po zahrnutí objemu dovozu, který realizují tzv. „mix“¹¹ subjekty vzrostl podíl biopotravin z dovozu na 57% maloobchodního obratu. Pokud by byl započítán navíc i objem dovozu bioproduktů či biopotravin, které jsou na území ČR dále zpracovávány, podíl dovozu by ještě vzrostl.

Každoročně roste také objem vývozu. V roce 2013 vyvezly české společnosti do zahraničí biopotravin za přibližně 774 mil. Kč, což je **téměř 10krát více než v roce 2006** (29% celkového obratu). Vývoz biopotravin směřuje z ČR převážně do zemí EU (95 %), nejvíce do Rakouska a Německa.

Tabulka 3: Vývoj trhu biopotravin v ČR, 2005–2013

Ukazatel	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celkový obrat s biopotravinami včetně vývozu (mld. Kč)	x	0,84	1,39	1,95	1,98	2,10	2,24	2,40	2,72
Vývoz (mld. Kč)	x	0,08	0,10	0,15	0,37	0,51	0,57	0,62	0,77
Spotřeba biopotravin v ČR (mld. Kč)	0,51	0,76	1,29	1,80	1,61	1,60	1,67	1,78	1,95
Meziroční změna obratu biopotravin (%)	16	49	70	40	-10	-1	4,6	6,7	9,5
Podíl na celkové spotřebě potravin a nápojů (%)	0,18	0,35	0,55	0,75	0,65	0,63	0,65	0,66	0,71
Spotřeba na obyvatele a rok (Kč)	50	74	126	176	154	151	158	169	185
Podíl dovozu na obratu biopotravin (%)	54	56	62	57	n. d.	46	46/60*	46/60*	46/57*
Podíl řetězců na obratu biopotravin (%)	57	67	68	74	68	67	64	64	64

* Vyšší podíl dovozu finálních biopotravin zahrnuje dovozy nejen distributorů, ale i výrobců.

Zdroj: Green marketing pro roky 2005–2008, Statistické šetření ÚZEI pro roky 2009–2013

Přes významný nárůst trhu s biopotravinami, zůstává celková i průměrná spotřeba na osobu daleko za průměrem západní Evropy¹². Biopotravin v ČR pravidelně kupuje jen malá část spotřebitelů, trh zůstává nerozvinutý a více jak polovina spotřebovaných biopotravin je do ČR dovážena ze zahraničí. Zvýšení podílu domácích biopotravin na trhu brání nefungující odbyt bioproduktů, jehož slabinou je zejména marketing a distribuční síť. Dále pak nedostatečně rozvinutý zpracovatelský sektor pro bioprodukty, kdy mnohé komodity vyprodukované v EZ končí na konvenčním trhu nebo jsou zejména v posledních letech exportovány. **Výzvou tedy je, zda bude rostoucí domácí poptávka spotřebitelů uspokojena biopotravinami vyrobenými z domácích kvalitních biosurovin či převážně dovozovými biopotravinami, jejichž podíl na českém trhu zatím převládá. A zda bude i nadále pokračovat stoupající trend exportu bioproduktů z našich ekofarek za hranice ČR.**

Spotřebitelské vnímání biopotravin

Výzkumy zpracované pro MZe ukazují nárůst počtu obyvatel, kteří biopotravin nakupují (z 37 % v roce 2010 na 41 % v roce 2014). Třetina populace nakupuje biopotravin alespoň několikrát měsíčně, zatímco před 6 lety to byla pouze čtvrtina populace. Růst spotřeby biopotravin souvisí se silícím zájmem o tzv. faremní produkty, které jsou často v biokvalitě. Přispívá k tomu i trend farmářských trhů, systém bedýnkového prodeje nebo nárůst farmářských prodejen ve velkých městech. Dle sdělení spotřebitelů je **hlavním důvodem nákupu biopotravin, že jsou zdravější, chutnější a šetrnější k přírodě.** Významně narostlo i povědomí o označení biopotravin, jak u národního biologa „zebry“ (z 54 % na 72 % v 2014), tak u nového loga EU (z 9 % na 24 %). **Největší bariérou pro větší nákupy biopotravin je jejich vyšší cena, následně širší sortimentu. U osob, které biopotravin nenakupují, je hned po ceně častým důvodem**

¹⁰ Položka zahrnuje: luštěniny; vejce; cukr a med; čokoládu, kakao a cukrovinky; kávu a čaj, koření a aromatické výtažky; hotové pokrmy (vč. dětské výživy) a ostatní zpracované potraviny.

¹¹ Tzv. „mix“ subjekty představují společnosti realizující jak distribuci biopotravin jiných dodavatelů, tak souběžně výrobu vlastních výrobků.

¹² Mezi deset zemí s největšími tržbami za biopotravin patřily v roce 2013 (uváděno v eurech), Německo (7 550 mil), Francie (4 380 mil), Spojené Království (2 065 mil), Itálie (2 020 mil), Švýcarsko (1 668 mil), Rakousko (1 065 mil) a Švédsko (1 018 mil). Za biopotravin utratí ročně nejvíce ve Švýcarsku (210 EUR na osobu/rok), Dánsku (163 EUR) a Lucembursku (157 EUR). V ČR činil obrat za biopotravin cca 77 mil. EUR a roční spotřeba na osobu 7 EUR.

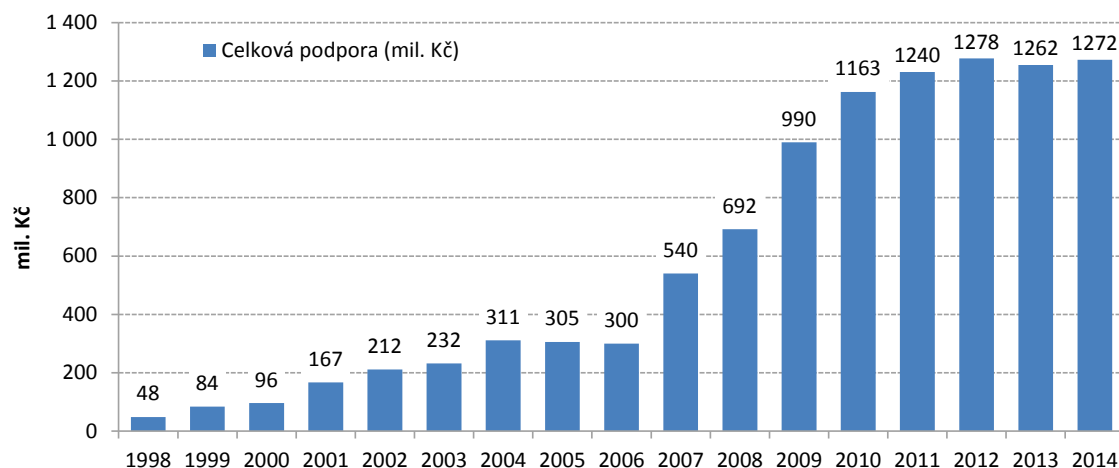
nedůvěra (nevnímají rozdíl mezi bio a ne bio potravinami nebo považují označování potravin za bio pouze za marketingový trik). Přes zaznamenaný trend zvyšujícího se zájmu spotřebitelů o biopotravinu, **zůstává téměř 60 % populace, která biopotravinu nenakupuje a odhadem čtvrtina je nekoupila nikdy.**

Finanční podpora ekologického zemědělství ze strany státu

Podpora zaměřená na EZ existuje v Evropě více jak dvacet let. V roce 1992, v rámci revize SZP, byly zavedeny AEO poskytující rámec i pro podporu konverze i zachování EZ napříč EU. Od té doby se **platby na plochu pro EZ staly povinným opatřením v rámci AEO, což významně přispělo k rozvoji EZ v EU.** Podmínky, zacílení a výše plateb se v jednotlivých zemích výrazně odlišují.

V ČR byly první finanční prostředky na podporu vzniku ekologicky hospodařících podniků uvolněny již v letech 1990 až 1992. Výrazný rozvoj EZ nastal po roce 1998, především díky obnovení státní podpory, která byla až do roku 2003 poskytována na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství. **Od roku 2004 bylo EZ jedním z podporovaných titulů v rámci AEO, čímž byla zajištěna finanční podpora ekozemědělců i po vstupu ČR do EU.** Podmínky finanční podpory za strany státu jsou v členských zemích EU upraveny tzv. programovým dokumentem vždy na sedmileté období, v případě ČR se jednalo o „Horizontální plán rozvoje venkova (2004–2006)“ a „PRV 2007–2013 Program rozvoje venkova (2007–2013)“ s jeho prodlouženou platností do roku 2014. **Od roku 2015 vstupuje v platnost nový PRV (2014–2020), ve kterém je EZ podporováno jako samostatné opatření mimo AEKO a podpora bude nově dostupná pouze pro uzavřené ekofarmy bez souběžného konvenčního hospodaření na zemědělské půdě.** Platba je poskytována na plochu ekologicky obhospodařované půdy s diferenciací dle užití ploch (tj. pěstovaných kultur). Nově jsou navrženy mírně vyšší platby na plochy v tzv. přechodném období (tj. nově vstupující do EZ).

Graf 2: Vývoj dotací v EZ (1998–2014)

Pozn.: Celková podpora představuje od roku 2004 objem požádaných namísto do té doby uváděných vyplacených dotací, které jsou vyplaceny vždy v průběhu následujícího roku.

Zdroj: MZe; zpracoval ÚZEI

V roce 2014 bylo požádáno o podporu EZ v celkové výši 1 272 mil. Kč na plochu 447 tis. ha. Proti roku 2004, kdy bylo žádáno o zhruba 311 mil. Kč, vzrostl objem dotací více jak čtyřnásobně a toto navýšení bylo způsobeno ve stejném poměru jak růstem výměry podporovaných ploch v EZ, tak výší sazby na hektar, která byla v programovém období 2004–2006 pevně stanovena v Kč po celé programové období, zatímco v programovém období 2007–2014 byla stanovena v EUR a ovlivněna aktuálním kurzem EUR/Kč.

Další finanční podpůrná opatření ze strany státu

S ohledem na nízkou produkci biopotravin v ČR se MZe rozhodlo od roku 2007 zvýhodnit výrobce biopotravin a ekologické zemědělce při bodovém hodnocení podaných projektů u pěti vybraných opatření PRV. **Díky tomu v letech 2007–2014 směřovala významná podpora do ekologického sektoru prostřednictvím opatření: Zahájení činnosti mladých zemědělců, Modernizace zemědělských podniků, Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům, Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy a Podpora cestovního ruchu.** O takto bonifikovaná opatření projevil ekozemědělci výrazný zájem. **Za sedmileté období byla zhruba třetina žádostí s celkovou požadovanou dotací 4,6 mld. Kč (tj. 24 % všech dotací) podána subjekty registrovanými v EZ¹³.** Výsledkem je více než čtyřnásobný nárůst faremních zpracoven ze 45 v roce 2007 na 201 v roce 2014 (zejména faremních mlékáren, bouráren, moštáren aj.), přičemž právě po regionálních faremních potravinách narůstá poptávka spotřebitelů a je vhodné podobné projekty podporovat i nadále.

Mimo to mohli ekologičtí zemědělci čerpat podporu na poradenství v rámci opatření Využívání poradenských služeb **a dále byla**

¹³ V letech 2007 a 2008 byl největší zájem o opatření „Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům“. V letech 2009 a 2010 dominovalo opatření „Zahájení činnosti mladých zemědělců“, zatímco v roce 2011 získalo prioritu jednoznačně opatření „Podpora cestovního ruchu“. V roce 2012 byla realizována jen dvě opatření bez významného zastoupení žádostí ze sektoru EZ. V roce 2013 dominovalo opatření „Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy“.

možnost financovat řadu informačních aktivit s tematikou EZ přes opatření Další odborné vzdělávání a informační činnost.

Dodatečné finanční prostředky mohli ekologičtí zemědělci čerpat také z národních dotací (dle tzv. Zásad), kdy byla v letech 2009 a 2010 poskytnuta podpora na výsadbu ekologických ovocných sadů. Od roku 2010 je podporována ČTPEZ, která má za cíl budovat a zajišťovat rozvoj znalostního systému v EZ. Od roku 2015 je nově poskytována podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin v režimu EZ (program 9.A.b.4.i)), konkrétně u ozimé pšenice, jarní pšenice a jarního ječmene nesladovnického. Od roku 2015 došlo také k zapojení sektoru do dotačního programu 10.D. Podpora evropské integrace nevládních organizací, kdy jsou propláceny náklady účasti zástupce sektoru na mezinárodních jednáních IFOAM EU Group.

K rozvoji EZ přispívá ze svého rozpočtu také přímo MZe. V rámci pravidelných podpor je financován povinný sběr údajů o EZ pro Eurostat, analýza EZ v rámci FADN a také několik marketingových a osvětových aktivit (např. podpora účasti na největším veletrhu Biofach v Německu, organizace národní propagační akce „Září – měsíc biopotravin a ekologického zemědělství“ či podpora pořádání konference Bioakademie). Podpora výzkumu je zajištěna v rámci NAZV. **Od roku 2004 je rozvoj EZ podporován také prostřednictvím „Akčních plánů ČR pro rozvoj EZ“.**

Použité zdroje:

ÚZEI – Statistická šetření ekologického zemědělství – základní statistické údaje 2013

ÚZEI – Zpráva o trhu s biopotravinami 2013

ÚZEI – Rozšíření základního souboru FADN o podniky hospodařící v ekologickém zemědělství 2013

Registr ekologických zemědělců MZe

Biopotraviny – zpráva z výzkumu pro MZe, 2014

Příloha č. 3:**Seznam všech faktorů SWOT analýzy****SILNÉ STRÁNKY EZ****1. Institucionální zázemí I**

(existence legislativy, metodických pokynů, pravidel, kvalitního kontrolního systému, statistických dat)

2. Institucionální zázemí II

(existence angažovaných zástupců a institucí pro EZ: řada lidí je ochotných pro EZ pracovat/řada věcí funguje/existuje odborný potenciál znalostí/existuje skupina fundovaných lidí)

3. Velká výměra EZ

(podíl EZ v ČR je relativně vysoký, což umožňuje rozvoj produkčních i mimoprodukčních aktivit a dělá z EZ poměrně významnou složku)

4. EZ má silnou image, historii, svůj příběh, potenciál se odlišit/zajímavá alternativa = potenciál vyšší konkurenceschopnosti**5. EZ má obrovský potenciál pro rozvoj**

(jak směrem kvantity ve smyslu zvýšení výnosů, užítkovosti, tak i směrem kvality ve smyslu nadstandardní certifikace, nových produktů např. senné mléko, faremních specialit, prémiových potravin, potravin s konkrétním příběhem, dohledatelnosti suroviny a původu, loga pro české výrobky)

6. Image EZ jako hospodaření malých rodinných farem/lepší pozice ve využití regionálního rozvoje než KZ

(EZ má potenciál ke zvyšování sociálního kapitálu venkova: malý, rodinný, spolehlivý)

7. Mladá generace zemědělců

(dorůstá a hospodaření přebírá mladší generace zemědělců, z nichž mnozí už celý nebo část života prožili na rodinné farmě, což obnovuje a posiluje vazbu: člověk – zemědělská půda a hospodáři ohleduplněji ke svému okolí)

8. Rostoucí počet faremních zpracovatelů a prodeje z farem

(produkce z farem je často v bio kvalitě)

9. Prokázaný pozitivní dopad EZ na životní prostředí

(poskytuje veřejné statky: půda, voda, biodiverzita, klima, úspora energie, pohoda zvířat)

10. Lepší vypořádání se EZ s klimatickými změnami

(uzavřený koloběh – nižší závislost na vstupech/relativně vysoká nezávislost na zdrojích)

11. Existence „best practices“ v různých oblastech

(např. odbytové organizace (biomléko), faremní zpracování a prodej (maso a mléko), farmy s vlastním odbytem a sítí zákazníků v regionu, funkční vertikála)

12. Dostatek produkce některých komodit v biokvalitě

(mléko, maso)

13. Vybudovaná datová základna pro sektor EZ

(rostoucí rozsah dostupných údajů pro sektor, REP, ÚZEI, ekofarmy ve FADN apod.)

Staré silné stránky předchozího AP

- angažovanost zástupců EZ (plus jejich technické zázemí) = zůstává (viz bod 2 výše)
- fungující systém kontroly = zůstává (viz bod 1)
- existující právní rámec = zůstává (viz bod 1)
- existence stabilní skupiny výrobců biopotravin a zpracovatelů = zůstává (viz body 8, 11, 12)

- existující pravidla pro dodržování welfare = zůstává (viz bod 9)
- existující podpory PRV pro EZ = přesouvá se do příležitostí a současně hrozeb
- první kampaň na informovanost spotřebitelů = již neplatí, v současné době celostátní kampaň není realizována

SLABÉ STRÁNKY EZ

1. Slabá integrace a koordinace v rámci sektoru EZ

roztříštěnost zainteresovaných organizací, není synergie spolupráce celkově i vůči MZe, slabá komunikace uvnitř i navenek všech se všemi, slabý lobbying, nízká závaznost AP, absence společné vize, zdvojování některých činností (např. sběr dat za EZ) a naopak mezery v činnostech jiných, řada podstatných informací a dat existuje, ale data nejsou správně zpracována, využívána a interpretována, včetně chybějících všeobecně respektovaných osobností („lídři“ EZ, vědecké osobnosti, politické osobnosti)

2. Uzavřenost EZ sektoru na celé škále

jak na institucionální úrovni, tak i dál – konzervativnost sektoru, který jen těžko přijímá nové přístupy/uzavřenost ve stále stejných tématech

3. Mezery v profesionalizaci

nutný posun z pojmu „hnutí“ na profesionální „management“/zavádějící image EZ „tradičního“ zemědělství našich předků

4. Slabé plnění produkční funkce – nízká a neefektivní bioprodukce

převládá údržba krajiny a málo se rozvíjí hospodaření na orné půdě, objem bioproduktů neodpovídá podílu EZ na celkové výměře zemědělské půdy; způsobeno je to nižší intenzitou výroby, obecným nezájmem o produkci a odbyt a s tím souvisí vysoká závislost na dotacích

5. Nízký stupeň vzdělávání a přenos znalostí v zemědělství = PORADENSTVÍ

chybí inovace, nové postupy a technologie, nízká úroveň vzdělávání farmářů, nízké využití inovací v EZ; současný poradenský systém je dle požadavků praxe zaměřen na přípravu žádostí o dotace, podstatně méně je praxí požadováno poradenství k faktickým zemědělským problémům; proto poradenství nedostatečně funguje jako spojovací článek mezi vědou a praxí

6. Chybí zapojení témat EZ do běžného VZDĚLÁVÁNÍ

není spolupráce s MŠMT a vzdělávání nejmladší generace tj. vzdělávání dětí ve školkách i školách

7. Chybí aktuální a srozumitelný český VÝZKUM

chybí odborná, srozumitelná argumentace opřená o dostupná data (neustálé přejímání výsledků výzkumu z ciziny bez možnosti jejich srovnání s českými výsledky není dostačující), je nezbytné uchopit důležité téma např. přínosy EZ a umět je kvantifikovat

8. Nedostatek vstupů a služeb pro EZ

bioosiva, hnojiva, POR – včetně poradenství

9. Slabá horizontální i vertikální SPOLUPRÁCE:

- a) horizontální spolupráce = nízká úroveň kooperace mezi farmáři (dáno historicky, každý byl nucen jednat sám za sebe, ale dnes je nezbytné se sdružovat)
- b) vertikální spolupráce = propojení výroba – odbyt – spotřebitel (nedostatečně rozvinutý trh, slabá organizace trhu)

10. Nízká spotřeba biopotravin = CENA BIOPOTRAVIN

vysoký rozdíl cen biopotravin a běžných potravin

11. Chybí dlouhodobá koncepce vzdělávání a OSVĚTY VEŘEJNOSTI

není plán propagace EZ a biopotravin, nekonzistentní PR a budování pozitivního vnímání EZ veřejností – chybí finanční i časové kapacity i datová základna

12. Slabá aktivita v oblasti PR = MÉDIA

dobrá mediální témata nejsou efektivně využívána, články o EZ do odborných periodik jsou sice dobré, ale nečte je běžný občan – spotřebitel; velká rezerva v oslovování veřejnosti

13. Chybí jasné/jednoznačné označení českých biopotravin

nejasný osud českého biologa „zebrý“ – jen pro české/místní biopotraviny, když českou produkci je i dovoz bioprodukce jen v ČR zabalený?

14. Chybí jasný postoj k novým výzvám/novým technologiím

názorové směřování sektoru: nové způsoby šlechtění, nové odrůdy, postupy hospodaření, nové zkušenosti v GMO

15. Nevyužitý potenciál EZ ve vztahu k životnímu prostředí**Staré slabé stránky minulého AP**

- nedostatečný stupeň koordinace a společného postupu hlavních aktérů EZ = zůstává (viz bod 1)
- postoje aktérů k principům EZ nejsou dobré = zůstává (viz body 1 a částečně 14)
- nedostatečně rozvinutý potenciál využití výzkumu, vzdělávání a poradenství v EZ = zůstává (viz body 5, 6, 7)
- nízký stupeň organizace trhu (zpracování a odbyt nefunguje) = zůstává (viz bod 9)
- nevyužitý potenciál EZ ve vztahu k životnímu prostředí = zůstává (viz bod 15)
- mezery v jakosti surovin v EZ, nízké postihy při porušování pravidel = zůstává (viz bod 4)
- nízká ekonomická životaschopnost a nízká schopnost farem podnikat – nižší schopnost si zajistit/ucházet se o podpory = zůstává (viz bod 4)
- spolupráce s důležitými organizacemi a státní správou je nedostatečná = zůstává (viz bod 1)

PŘÍLEŽITOSTI EZ**1. Zahraniční inspirace**

možnost inspirace v okolních zemích, co v zahraničí funguje jinak a lépe, např. funkční systémy v Rakousku, aktivity IFOAM EU Group, TP Organic aj.

2. Existence „best practices“

existují dobré příklady v zahraničí, ale i v tuzemsku

3. Existence dotací a podpor pro EZ

zejména podpory z PRV, ale i národní dotace, podpůrné programy např. ovoce/mléko do škol aj.

4. Otevřenost MZe i jiných institucí návrhům „lobbyingu“

potenciál ovlivnit existující programy ve prospěch EZ a biopotravin – např. část rozpočtu z výzkumu na témata EZ, využit školní programy pod SZIF i na podporu bioovoce do školek/možnost lobby na další ministerstva (MŠMT, MMR, MZ i MŽP)

5. Změna životního stylu/rostoucí poptávka po kvalitě

orientace na lokální potraviny, kvalitu potravin, nákup prémiových potravin i biopotravin (již existuje erudovaný spotřebitel kupující biopotraviny pravidelně) aj.

6. Nové formy prodeje

rostoucí prodej přímo s farem, boom farmářských trhů (hodně farmářských výrobků je v biokvalitě), nové sítě prodejen s farmářskými výrobky jako Sklizeno, Náš grunt, Česká stodola

7. Nový typ spotřebitelů využívající alternativy inklinující k idejím EZ

komunitou podporované zemědělství, rodové statky, odbytová družstva spotřebitelů, faremní trhy, zájem o podporu konkrétního farmáře

8. Nové oblasti propagace a prodeje biopotravin

rostoucí zájem o vaření (médiá), diskuze o potravinách na sociálních sítích, velmi silná skupina matek na mateřské dovolené kupující potraviny, rostoucí zájem o původ potravin/obsah potravin i z důvodu vysokého nárůstu alergií, existují servery „najdi si svého farmáře“, seznam biofarmářů DUHA, www.nalok.cz

9. Potenciál spotřeby biopotravin ve státních institucích

po vzoru zahraničí, kde např. Itálie, Dánsko i Rakousko uzákonilo povinné % používání surovin v biokvalitě; další země jako Francie či Velká Británie mají dlouhodobé projekty na podporu biopotravin ve školách („Manger local, manger bio“ = jezte místní produkty, jezte bio produkty/„Food for Life“ = jídlo pro život)

10. Trvajícím zájem médií o biotémata

11. Zhoršující se stav životního prostředí

výkyvy počasí, zhoršené vlastnosti/kontaminace půdy, rostoucí tlak na vnímání složek životního prostředí (hlavně půdy) jako veřejných statků

12. Výhody společného odbytu, sdružování a kooperace

13. Pozice EU proti GMO = zatím vnější podpora

14. Přijetí akčního plánu jako závazného politického dokumentu

Staré příležitosti minulého AP

- zahraniční zkušenosti = zůstává (viz bod 1)
- rostoucí vnímání hodnot ekologických produktů spotřebiteli = zůstává a rozšířilo se (viz bod 5)
- spolupráce s médii = zůstává, ale i hrozbou (viz bod 10)
- regionální speciality (nové výrobky, krajové odrůdy, tradiční produkty) = zůstává (viz body 5, 6)
- stabilita politiky pro EZ (ČR i EU) = zůstává, ale i hrozbou (viz body 1 a 3, rychlé změny politiky sebou nesou i rychle změny strategií a nestabilitu)
- podpora veřejnosti = zůstává, ale je třeba ji budovat (viz body 5, 7)
- možnosti získávání finančních podpor EZ = zůstává (viz bod 3)
- využití konvenčních struktur v oblasti trhu a obchodní sítě = již neplatí
- vstup do EU = již neplatí

HROZBY EZ

1. Světové vlivy (smlouvy/dohody)

zhroutil světového systému dluhového financování/Transatlantická dohoda o obchodu a investicích mezi EU a USA/podmínky WTO aj.

2. Světové vlivy (hrozba světového hladu)

mýty, že EZ neuživí svět, skalní konvenční zemědělci tvrdí, že nelze produkovat dostatek biopotravin

3. Existence dotací a podpor pro EZ

PRV je motor rozvoje EZ, ale značná část ekozemědělců je plně závislá na dotacích, jsou často jediným smyslem hospodaření

4. Rostoucí byrokracie a složitost předpisů

podoba národní legislativy (v některých případech přísnější než unijní), postihy – paušalizace: někdo poruší pravidla, přijme se nový předpis, který dopadne i na ty, co hospodaří poctivě

5. Demografický vývoj

vymírání staré generace biosedláků, kteří mají know-how obměna generací

6. Vstup do EU = konkurence ze zahraničí/dovozy

7. Půdní potenciál (možnosti a rizika nákupu pozemků, dostupnost nových pozemků, riziko významného růstu nájmu)

8. Skandály v médiích

klesající zájem o biotémata, média v některých případech poškozují EZ a je složité na ně efektivně reagovat: nejsou finanční ani lidské zdroje, ani dobré argumenty a datová základna

9. Ztráta reputace EZ a důvěry spotřebitelů

rezidua agrochemikálií, se zlepšujícími se možnostmi měření dochází stále častěji k zachycování látek nepovolených pro použití v EZ na ekofarmách (ne vždy vinou zemědělce), což v důsledku vede k poškození důvěryhodnosti EZ (spotřebitel zpravidla neví, že zjištěné hodnoty jsou násobně nižší než limity povolené pro KZ a také některá média tento problém zveličují)

10. Slabá politická podpora EZ v ČR a nekonzistentní

11. Technologický tlak (rozvoj GMO a biotechnologií)

s rostoucí intenzifikací konvenčního zemědělství a růstem velkých koncernů hospodařících s maximálním důrazem na produkci a tím i na využití GMO, chemizaci, atp. se vedle rostoucí celkové environmentální zátěže stává EZ ještě méně konkurenceschopné po produkční stránce

12. Tlak na ceny biopotravin – pokles poptávky po biopotravinách

biopotraviny nejsou drahé, produkty KZ jsou levné

13. Nové formy prodeje = nové sítě prodejen s farmářskými výrobky

příspívají k image, že BIO je drahé a exkluzivní, těží z popularity EZ, přitom nabízejí v bio nepatrné množství položek

14. Špatná společenská atmosféra

laxnost, pasivita, znechucení – společenské ovzduší je špatné, pozornost upoutá jen skandál

15. Přibližování konvence standardu EZ

pokud si EZ chce udržet náskok, bude muset jít cestou nadstandardů, prostor zde je, jedná se o hrozbu v horizontu 15–20 let

16. Snížování/zábor zemědělské půdy pro jiné investice

vážnou hrozbou pro EZ a KONV zemědělství vůbec, je neustálé snižování/zábor zemědělské půdy; půdu nelze vyrobit, lze ji alespoň zachovat

Staré hrozby minulého AP

- nedořešené vlastnické vztahy k půdě = zůstává a rozšířilo se (viz bod 7)
- nízká koupěschopnost obyvatelstva = zůstává, ale jen částečně (viz bod 12)
- nízká dostupnost úvěrů = již neplatí
- WTO (odstranění podpor, změna politiky) = zůstává (viz bod 1)
- nízká stabilita ekonomického prostředí, nestabilita trhu = zůstává (viz body 6 a 10)
- klamavé označování produktů EZ = zlepšilo se (zůstává u internetových prodejů)
- zavádění GMO = zůstává (viz bod 11)
- negativní přírodní a klimatické jevy = přesunuto do příležitostí
- nízké povědomí populace o EZ = zůstává (viz bod 9)

Příloha č. 4:**Přehled aktivit zrealizovaných v letech 2011–2015
dle prioritních oblastí****1. Trh s biopotravinami a důvěra spotřebitele****1.1 Zvyšování spotřebitelské poptávky po biopotravinách formou osvěty u dodavatele**

- ✓ Realizována řada školení a seminářů s tematikou regionální odbytu, faremní zpracování, kvalita biopotravin, agroturistika, bio-restaurace aj.
- ✓ Vznikl „poradní“ Svaz faremních zpracovatelů (od 2011), který nejen ekofarmářům poskytuje poradenství v oblasti vybudování zpracování a odbytu potravin přímo z farmy

1.2 Podpora regionálního odbytu biopotravin

- ✓ Podařilo se stabilizovat trh a odbyt českého biomléka – vznik odbytové organizace České biomléko (2012)
- ✓ Realizována řada projektů PRO-BIO svazu na podporu odbytu: koordinace zastoupení EZ na farmářských trzích, vznik „zelených trhů“ pouze pro bioprodukty, pomoc zástupců regionálních center svazu s pořádáním akcí jako jsou dožínky, jarmarky, dny otevřených dveří na ekofarmách apod., podpora sítě svazových prodejen, zastoupení biopotravin v nově vznikajících sítích farmářských prodejen, aktivní pomoc při propojování dodavatelů se spotřebiteli v regionu (adresáře ekofarem, online tržiště) aj.
- ✓ Zpracovány komoditní letáky pro biovíno, biomléko a biomaso za účelem propagace přímého prodeje z ekofarem (2013, Pro-Bio Liga)
- ✓ Projekt PK ČR s řetězcem Billa na zvýšení podílu regionálních (bio)potravin v jejich prodejnách (od 2010)
- ✓ Růst počtu faremních zpracovatelů a prodeje z farem v rámci EZ sektoru, a to díky:
 - a) rostoucímu zájmu spotřebitelů o faremní = lokální kvalitní potraviny
 - b) existenci bodového zvýhodnění v opatřeních PRV zaměřených na budování faremního zpracování a diverzifikaci farem cestou agroturistiky a přímého prodeje:
 - Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům
 - Diverzifikace činností nezemědělské povahy – záměr a)
 - Podpora cestovního ruchu – záměr b)
 - c) rozvoji alternativních odbytových cest: faremní trhy, bedýnky, internet, odběrná místa, komunitou podporované zemědělství, specializované faremní prodejny
- ✓ Nepřímá podpora biopotravin v rámci programů MZe:
 - a) zaměřených na propagaci kvalitních potravin a potravin vyrobených z domácích surovin, ve kterých mají biopotraviny významný podíl:
 - Regionální potravina = propagace nejlepších potravin v kraji (od 2012, MZe – SZIF)
 - Klasa = propagace kvalitních potravin v ČR (od 2004, MZe – SZIF)
 - b) zaměřených na propagaci farem, které úspěšně realizují faremní zpracování a prodej ze dvora, s významným zastoupením ekofarem:
 - „Poznej svého farmáře“
 - „Farmářské slavnosti“

1.3 Podpora efektivní spolupráce dodavatelského řetězce pro biopotraviny

- ✗ Zatím neprobíhá na potřebné úrovni.
- Existují dvě odbytové organizace PRO-BIO svazu: PRODEJ-BIO s.r.o. pro odbyt českých biosurovin (od 2008) a ČESKÉ BIOMLÉKO pro vývoz přebytků českého biomléka (od 2012), avšak odbyt bioproduktů z farem je zatím stále roztržštěný
- Zlepšila se dostupnost dat o EZ (přes ÚZEI), ale data jsou zveřejňována se zpožděním, chybí údaje o aktuálním cenovém vývoji a tím klesá jejich využitelnost pro praxi
- Vertikální sdružování od zemědělců přes výrobce po obchodníky se zatím rozvíjí velmi pomalu. Způsobeno je to také dominancí maloobchodních řetězců v prodeji biopotravin, jejichž podmínky pro dodávání nejsou domácí střední výrobci schopni splnit a řetězce tak velkou část biopotravin dovážejí přímo ze zahraničí. Současně roste zájem o české bioprodukty v zahraničí, což zdražuje suroviny pro domácí výrobce biopotravin a tím se opět oslabuje zpracovatelský článek vertikály

1.4a Budování a zlepšování důvěry v systém EZ – transparentnost kontrol

- ✘ Ačkoliv proběhla řada aktivit na podporu zvýšení transparentnosti systému EZ, důvěra mezi veřejností (i odbornou) se příliš nezlepšila – není cíleně informována. Dle průzkumu MZe (2014) roste nedůvěra zejména u osob, které biopotraviny nekupují (39 % nevnímá rozdíl mezi bio a ne bio potravinami a 26 % považuje označování potravin za bio pouze za marketingový trik).
- ✓ **Existence jasných pravidel pro EZ:**
 - národní legislativa v souladu s nařízeními EU
 - vydávány navíc tzv. Metodické pokyny MZe k zajištění shodného výkladu legislativy
 - každoroční proškolení všech inspektorů kontrolních organizací pro EZ
- ✓ **Fungující kontrolní a certifikační systém:**
 - čtyři akreditované kontrolní organizace (KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o. a BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)
 - navíc státní úřední kontrola prostřednictvím ÚKZÚZ (od 2010)
- ✓ **Zvyšování transparentnosti celého systému:**
 - spuštění veřejně dostupného Registru ekologických podnikatelů na webu MZe – možnost ověření certifikátů bioproduktů a biopotravin, seznam registrovaných ekofarem, výrobců i distributorů či dodavatelů osiv, hnojiv apod. (od 2013)
 - nastavení systému sdílení výsledků kontrol provedených v EZ v rámci dozorových organizací (kontrolní organizace, SVS, ČZPI, SZIF, ÚKZÚZ)
 - supervize inspektorů kontrolních organizací ze strany MZe
 - zpracována metodika pro využívání a hodnocení analýz reziduí pesticidů při kontrole EZ: odběr vzorků, evaluace a interpretace – vliv na udělení certifikátu bio (od 2014)
 - realizace projektu „Veřejné kontroly“ – účast veřejnosti při kontrole ekofarem (2013)

1.4b Zavedení národního značení biopotravin vyrobených z domácích surovin

- ✘ **Změna v používání současného národního biologa „zebry“ jen pro biopotraviny vyrobené z domácích surovin nebyla zatím zrealizována.** Důvodem je jednak umožnění používání národních log i po zavedení povinného loga EU pro biopotraviny, dále snaha MZe zachovat biologo ve vlastnictví státu a mít možnost jeho podpory
- Proběhl projekt „České BIO“ propagující české biopotraviny (2012 PRO-BIO svaz)
- Zpracovány „Možnosti změny pravidel pro označování biopotravin“ (2009 ÚZEI)
- Existují soukromé iniciativy distributorů propagující české biopotravin

2. Poradenství, výzkum, šíření informací

2.1 Posílit výuku EZ na školách

- ✘ Akce nebyla zatím realizována

Zapojení tématu EZ do vzdělávání, a to zejména na nižších stupních škol (MŠ, ZŠ) je velmi přínosné a potřebné (výchova budoucích spotřebitelů), ale zatím není v kapacitách týmu tuto oblast pokrýt

- ✓ Vyšlo několik vzdělávacích publikací:
 - „Ekologické zemědělství v praxi“ (2. aktualizované vydání) (2012, Bioinstitut)
 - „Agroekologie“ (2010, Bioinstitut)
 - Kniha Organic agriculture towards sustainability (2014, část za EZ – JČU)
 - Publikace pro děti – s Biáčkem na ekostatku (2013, Pro-Bio Liga)

2.2 Posílit výzkum v EZ

- ✓ Významně se zlepšilo zastoupení projektů s tématem EZ v rámci resortního výzkumu MZe

Podíl projektů s tématem EZ dosahuje v posledních třech letech (2012–2014) okolo 9–10 % celkového ročního rozpočtu NAZV (tj. 37 mil. Kč) a vzrostl z necelých 4 % v roce 2009. Ročně se řeší mezi 11 až 15 projekty.

 - připomínkování materiálu „Vytýčení prioritních vědeckých a výzkumných směrů v rezortu MZe od roku 2014“ (2013, ČTPEZ)
 - účast na kulatém stole k HORIZON 2020 pořádaný MZe ve spolupráci s MŠMT a Technologickým centrem Akademie Věd ČR (2012, ČTPEZ, VŠCHT)

- účast na zhodnocení plnění Koncepce VaV v resortu zemědělství a nastavení podmínek programu NAZV Komplexní udržitelné systémy (KUS) (2011, ČTPEZ)
- ✓ **Vytvořeno koordinační pracoviště pro výzkum EZ: v září 2009** vznikla ČTPEZ Česká technologická platforma pro EZ a je zajištěno její fungování podporou z dotačního programu 10.E.c. z národních zdrojů. ČTPEZ je členem evropské platformy TP Organic i členem IFOAM EU Group
- ✓ Vytvořena síť ukázkových / modelových ekofarem z několika projektů:
 - projekty „Ekozemědělci přírodě“ – modelové ekofarmy jako vzor pro ochranu přírody a krajiny na úrovni zemědělského podniku (2006–2013)
 - projekt „EZ a zpracování biopotravin“ – modelové ekofarmy s nadstandardními aktivitami v ochraně životního prostředí či faremním zpracováním biopotravin (2008–2010, PRO-BIO svaz, Spolek PRO BIO poradenství (dříve EPOS))
 - projekt „Bionet CZ“ – národní síť pro řešení problémů a požadavků zemědělské praxe prostřednictvím poradenství, výzkumu na farmách a uplatnění výsledků výzkumu (od 2013 ČTPEZ)
- ✓ Zlepšení přehledu o výsledcích národního výzkumu a odborných článků k tématu EZ díky:
 - využívání mezinárodní databáze „Organic Eprints“ i pro národní účely (od 2012 ČTPEZ)
 - koordinace v rámci ČTPEZ a evidence projektů a jejich výstupů v Ročence EZ (od 2008)
 - zlepšení evidence v rámci národní databáze výzkumu www.isvav.cz (od 2010, Rada pro výzkum, vývoj a inovace)

2.3 Zajistit poradenství pro EZ

- ✗ Ačkoliv probíhá řada školení, seminářů a přednášek, jejich zaměření se týká zejména oblasti kontrol a vyhovění dotačním podmínkám, méně pak problematice vlastní produkce a ekonomiky podniků. Nižší je však i poptávka zemědělců po odborném poradenství.
- ✓ Realizováno bylo množství školení a seminářů:
 - semináře realizované regionálními centry PRO-BIO svazu
 - tradiční dvoudenní školení na aktuální témata EZ ve Sluňákově (od 2008 Bioinstitut)
 - vzdělávací kurzy pěstování zeleniny v EZ, pro ekologické vinohradníky a sadaře (2014–2015 Biocont Laboratory, spol. s r.o. za podpory MZe)
 - cyklus 10 vzdělávacích seminářů „Osiva v EZ“ (2012–2013 Bioinstitut)
 - kurzy pro sadaře, kurzy pro ekologické vinohradníky (od 2011 BioSad a EKOVÍN)
 - každoroční školení klientů = zemědělců a výrobců kontrolními organizacemi
 - každoroční školení zástupců organizací EZ sektoru (inspektorů kontrolních organizací a ÚKZÚZ (společně od 2010) a dále akreditovaných poradců a poradců Spolku PRO BIO poradenství)
- ✓ Zajištění poradenství pro EZ:
 - akreditovaní poradci se zaměřením na EZ (počet poradců se pohyboval v rozmezí 43–30 poradců vedených v Registru poradců)
 - regionální centra PRO-BIO svazu a Spolek PRO BIO poradenství (dříve EPOS)
 - v oblasti vinohradnictví a sadařství společnost Biocont Laboratory, spol. s r.o. společně se spolky EKOVÍN a BioSad
- ✓ Vydány odborné publikace:
 - Metodické pokyny EZ (2013 MZe)
 - Přehled legislativy EZ (2012 MZe)
 - Základy půdní úrodnosti (2013 ČTPEZ)
 - Chov prasat v evropském EZ (2013 ČTPEZ)
 - Metodiky pro praxi (Bioinstiutu): Porážka a zpracování masa a masných výrobků v EZ (2008), Faremní zpracování mléka v EZ (2009), Pěstování léčivých a kořeninových rostlin (2010), Produkce osiv v EZ (2012)
 - Metodické listy pro zemědělce – celkem vydáno 48 listů (2008–2011 Spolek PRO BIO poradenství (dříve EPOS))
- ✓ Existence podpory v opatřeních PRV zaměřených na poradenství a informační osvětu:
 - podpora „Využívání poradenských služeb“ a podpora „Další odborné vzdělávání a informační činnost“
- ✓ Účast v mezinárodních projektech:
 - LOVet a LOVet II. – modely a příklady dobré praxe spolupráce vědy s praxí (2009–2011, 2012–2014 Jihočeská Univerzita)
 - Tři projekty v rámci ERA-NET CORE Organic II – ProPIG, AuthenticFood a SafeOrganic

3. Přínosy ekologického zemědělství pro životní prostředí a pohodu zvířat

3.1 Pravidelně vyhodnocovat vliv EZ na životní prostředí

- ✗ Akce nebyla zatím realizována.

Monitoring přínosů EZ na životní prostředí v ČR je na svém počátku a chybí zatím podklady k jasnému (finančnímu) vyjádření přínosů EZ na životní prostředí. Dlouhodobé pravidelné sledování a hodnocení přínosů EZ včetně cíleného výzkumu zatím chybí.

✓ Realizováno bylo několik projektů:

- Studie biodiverzity vinic a sadů v EZ, IP a konvenci (2009–2011, 2014)
- Monitoring vlivů EZ na zmírňování změn klimatu (2010–2013)
- ECOWIN (CZ – AT) ochrana přírody ekologizací vinohradnictví (2009–2012)
- Optimalizace zemědělské a říční krajiny v ČR s důrazem na rozvoj biodiverzity (2006–2011)
- Optimalizace EZ a vybraných AEO s důrazem na ochranu přírody a krajiny (2008–2010)

3.2 Připravit podklady možností využití EZ k řešení klimatických změn

✓ Možnosti využití EZ jako řešení klimatických změn byly zpracovány do publikací i předneseny na konferencích:

- Projekt „Přenos poznatků švýcarského výzkumu do českých podmínek – téma: ekologické zemědělství, biodiverzita a ochrana klimatu“ (2011, Bioinstitut), jehož výstupem bylo: publikace „Zemědělství s nízkými emisemi skleníkových plynů“, workshop „Přínosy EZ pro strategii klimatické změny a její adaptační a mitigační opatření v zemích SVE“ (Bioakademie) a seminář „EZ a změna klimatu“ (Sluňákov)
- Projekt „Monitoring vlivů EZ na zmírňování změn klimatu“ (2010–2013, PRV)
- Výukový program: „Klimatické změny ve vztahu k EZ“ (2012–2013, PRO-BIO svaz)

3.3 Zlepšovat pohodu zvířat v EZ a implementovat metodiku hodnocení welfare

- ✓ Zpracována metodika hodnocení welfare a návrh opatření na zlepšení v části C projektu „Ekologické zemědělství a zpracování biopotravin“ (2008–2010 PRO-BIO svaz)
- ✓ Vydán Metodický list č. 44 Welfare hospodářských zvířat na ekofarmě
- ✓ Proběhlo školení pracovníků kontroly EZ na welfare (2011 a 2013 Bioinstitut)

4. Ekonomická udržitelnost ekologického zemědělství

4.1a Vytvořit systém poskytování ekonomických informací zemědělcům i státní správě

- ✓ Významně se zlepšila dostupnost dat o EZ: pravidelné statistické zprávy o vývoji EZ v ČR (ÚZEI), pravidelné zprávy o trhu biopotravin (ÚZEI), ekonomické analýzy EZ díky rozšíření vzorku ekofarem ve FADN (ÚZEI), každoroční vydání Ročenky pro EZ
- ✓ Postupně se zlepšuje identifikace EZ i v ostatních existujících informačních zdrojích (ČSÚ, SZIF, MZe, Registr zvířat aj.)

4.1b Výzkum v oblasti zvýšení produktivnosti ekofarem

- ✓ Běží řada projektů zaměřených na zlepšení produkce v rámci NAZV
- ✓ Založeny první dlouhodobé polní pokusy s cílem zhodnotit dlouhodobý vliv různých způsobů a intenzit hnojení na ekoprodukci a půdní prostředí (ÚKZÚZ od 2014)
- ✓ Vybudována evidence vstupů pro EZ (ÚKZÚZ): registr prostředků na ochranu rostlin (od 2008), registr hnojiv (od 2012), databáze osiv a sadby (od 2010), tvorba seznamu doporučených odrůd pro EZ (od 2015 polní pokusy pro pšenici a ječmen)

4.1c Poradenství v oblasti ekonomiky

- ✗ Zatím neprobíhá (nebyl zatím dostatek analýz a srovnání jako podklad pro poradenství)

4.2a Zajištění konkurenceschopnosti českých ekofarem po roce 2013 – nastavení dotací

- ✓ Zpracována „Srovnávací studie podpor EZ v ČR, Německu a Rakousku“ (2011 ÚZEI)
- ✓ Existence pracovní skupiny pro EZ spolupracující na přípravě podkladů na opatření EZ v novém PRV od 2015

- ✓ Implementováno široké spektrum podpor pro EZ
- a) v rámci Programu rozvoje venkova (2007–2013)
 - platba na hektar u titulu EZ v rámci AEO
 - pět zvýhodněných investičních opatření (od 2007): Zahájení činnosti mladých zemědělců, Modernizace zemědělských podniků, Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům, Diverzifikace činností nezemědělské povahy – záměr a), Podpora cestovního ruchu – záměr b)
 - podpora „Využívání poradenských služeb“ a podpora „Další odborné vzdělávání a informační činnost“
- b) Národní podpory
 - Podpora fungování České technologické platformy pro EZ (od 2010)
 - Podpora evropské integrace nevládních organizací (IFOAM EU Group – 10.D od 2015)
 - Podpora zajištění samostatných odrůdových zkoušek registrovaných odrůd polních plodin v režimu EZ (program 9.A.b.4.i do 2015),
- c) Podpory z rozpočtu MZe
 - Podpora pravidelných aktivit z Plánu propagace a Plánu vzdělávání
 - Podpora tematických úkolů v EZ na ÚZEI
 - Podpora nevládních neziskových organizací v sektoru
 - Podpora v rámci NAZV (výzkum)
- d) Akční plán pro EZ

4.2b Zajištění konkurenceschopnosti českých ekofarem po roce 2013 – ochrana před GMO

- ✓ Zachován zákaz GMO pro EZ včetně fungujících kontrol

4.3 Zajistit podmínky pro růst spotřeby českých biopotravin ve veřejném stravování

- × Zavedení biopotravin do veřejného stravování se jeví zatím stále jako příliš ambiciózní cíl, ačkoliv za hranicemi ČR jde již o běžnou praxi.
- ✓ Realizována byla řada projektů cílených jak na zmapování bariér zavedení biopotravin do školních jídelen, zhodnocení postojů škol i rodičů, vytvoření jídelníčků s biopotravinami, zprostředkování vazby na dodavatele biopotravin až po cenové kalkulace ukazující vliv zavedení biopotravin na ceny obědů:
 - „Bioškoly – zavádění biopotravin do škol a předškolních zařízení“ (2009–2011)
 - mezinárodní projekty: „SUKI“ (Sustainable Kitchen), UMBESA (Sustainable Menu), BIOCOOKS (2009–2015)
 - „Skutečně zdravá škola“ (od 2015)
 - „Koruna na BIO do škol“ (2009–2012)
 - „Biopotraviny do škol“ (2008)

5. Propagace a osvěta ekologického zemědělství a produkce biopotravin

5.1 Informační a osvětové kampaně pro veřejnost

- × V současné době není v ČR prováděna žádná dlouhodobá osvětová a propagační kampaň zaměřená na EZ a biopotraviny (poslední propagační kampaň proběhla v letech 2008–2010) a chybí koncepce propagace a osvěty v EZ.
- ✓ Nevládní organizace i MZe se snaží realizovat řadu tradičních i nových propagačních akcí:
 - Propagační akce MZe „Září – měsíc biopotravin“ (od 2005)
 - Soutěž „Česká biopotravina roku“ (od 2002)
 - Ocenění „Nejlepší sedlák svazu PRO-BIO“ (od 2011)
 - Ocenění „Nejlepší bioprodejna Svazu PRO-BIO“ (od 2011)
 - Bartákův hrnec pro nejlepšího ekofarmáře (od 1992)
 - Bioakademie – mezinárodní konference EZ (od 2001)
 - Prezentace EZ a biopotravin na veletrzích: Biofach v Norimberku, Biostyl v Praze, aj.
 - Zajištění provozu webu „Biospotřebitel“
 - Propagační aktivity regionálních center PRO-BIO svazu i samotných ekofarem

- ✓ **Vydána byla řada publikací:** Ekologické zemědělství bez mýtů (2011 ČTPEZ), Biopotraviny bez mýtů (2011 Pro-Bio Liga), Otázky a odpovědi o EZ pro ekoporadny (2011 Pro-Bio Liga), Biokuchařka (2012 PRO-BIO svaz), Ekologické zemědělství a biodiverzita (2010 Bioinstitut), Ročenka EZ od roku 2006 aj.
- ✓ **Informace o EZ vychází pravidelně v několika periodikách:** Zemědělec, Bioměsíčník, Bulletin svazu PRO-BIO, Zpravodaj ČTPEZ, servery: Biospotřebitel, Bio-info aj.
- ✓ Existuje několik webových adresářů propagujících místa nákupu biopotravin pro spotřebitele:
 - REP (MZe) <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>
 - Adresář členů svazu (PRO BIO svaz) <http://pro-bio.cz/Adresar-clenu/>
 - Databáze subjektů v EZ (KEZ) <http://www.kez.cz/vyhledavani/biopotraviny>
 - Veronica ekologický institut – nejrozsáhlejší databáze ekofarem, KPZ, bedýnek aj. <http://www.veronica.cz/ekomapa#>
 - mapa farem s přímým prodejem (Hnutí duha) <http://www.adresarfarmaru.cz/>
 - Katalog ekozemědělství Zlínského kraje a Hodonínska na webu www.iskopanice.cz <http://www.iskopanice.cz/katalog/obsah>

5.2 Informovat veřejnost o mimoprodukčních funkcích EZ

- ✗ Akce nebyla zatím realizována.

Monitoring přínosů EZ na životní prostředí v ČR je na svém počátku a chybí zatím podklady k jasnému (finančnímu) vyjádření přínosů EZ na životní prostředí.

**CZECH ACTION PLAN
FOR DEVELOPMENT OF ORGANIC FARMING
2016–2020**

Abbreviations

AEM	agro-environmental measure within the Horizontal plan for rural development in CZ for the period 2004–2006 and within the Rural Development Programme for the period 2007–2013.
AECM	agro-environmental climatic measures within the Rural Development Programme for the period 2014–2020.
ALF	agricultural land fund
AP	action plan for development of organic farming in CZ
AT	Austria
CF	conventional farming
CAS	Czech Academy of Science
CLMCO	Czech Land Measurement and Cadastral Office
CSO	Czech Statistics Office
CTPOF	Czech Technology Platform for Organic Farming
CZ	Czech Republic
DE	Germany
EC/EEC	European Community / European Economic Community
EU	European Union
FADN	farm accountancy data network
FFDI CZ	Federation of Food and Drink Industries of the Czech Republic
GMO	genetically modified organism
IAEI	Institute of Agricultural Economics and Information
IP	integrated production
LFA	less favourable area
LP	livestock production
LPIS	land parcel identification system
MEYS	Ministry of Education, Youth and Sports
MLD	Ministry of Local Development
MoA	Ministry of Agriculture
MoE	Ministry of Environment
MoH	Ministry of Health
NAAR	National Agency for Agricultural Research
NAV/AWU	net added value per worker (annual work unit)
NS/PS/SS/TS	nursery/primary/secondary/tertiary school
OF	organic farming
PG	permanent grassland
PLA	protected landscape area
PP	plant production
RDP	Rural Development Programme
ROE	Register of Organic Enterprises
SPA	specially protected area
SWOT analysis	analysis of strengths, weaknesses, opportunities and threats in the organic sector
SZIF	State Agriculture Intervention Fund
TA CZ	Technology Agency Czech Rep.
ÚKZÚZ	Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture
YOY	year-on-year

Contents

1. Introduction	52
Main reasons for the existence of the Action Plan and its contents	52
2. Why support the development of organic farming?	53
3. Development and current state of OF and the Czech organic food market	55
Area of land in OF and volume of production	55
Organic food production and market, consumer attitude	56
Organic food import	56
4. Evaluation of Czech Action Plan for OF Development 2011–2015	57
Review of main activities carried out during 2011–2015 according to priority areas	57
5. Recommendations and conclusions arising from AP analysis and evaluation	61
6. SWOT analysis carried out	64
7. Priority areas for OF development to 2020	65
8. Main priority areas including setting strategic aims	66
9. List of selected priority measures (2016–2020)	70
10. Means of implementation and evaluation of the Action Plan	74
AP implementation	74
AP evaluation	74

Appendices

Appendix 1: Table of evaluation indicators

Appendix 2: Description of current situation in OF and organic food market

Appendix 3: List of all factors of SWOT analysis

Appendix 4: Review of activities undertaken during 2011–2015 according to priority areas

1. Introduction

Main reasons for the existence of the Action Plan and its contents

The aim of the presented Czech Action Plan for Development of Organic Farming 2016–2020 (henceforth AP) is to support the growth of organic farming in the Czech Republic as far as the year 2020, and has been drawn up as the third AP in succession¹. Organic farming (henceforth OF) has already been developing in CZ for 25 years. Areas such as legislation or inspection and certification systems are resolved to a high level, but other areas are not yet sufficiently developed (e.g. organic food processing and sale, domestic organic food market, exploiting the potential of OF in nature protection, research and innovation in OF, consultancy and education) and require systematic support. ***It is precisely for this purpose that this AP has been drawn up. It includes priority areas and recommended measures, the implementation of which will contribute to the further development of OF, to the benefit of the whole of society.***

The introduction to this document comprises of a brief explanation of the benefits of supporting OF and a description of the control system ensuring the authenticity of organic products and foods. Further chapters then describe the current state of OF and the organic food market in CZ and give an evaluation of the fulfilment of the Czech Action Plan for Development of OF 2011–2015. On the basis of this information, and up-to-date SWOT analysis, ***5 priority areas are defined for the development of OF in CZ, strategic and partial aims are proposed and a list of measures is drawn up to deal with identified barriers to OF development and achievement of the stated aims.*** The conclusion describes the method of implementation of the AP and the procedure for evaluation of its fulfilment, including proposed indicators for monitoring.

The document is supported by appendices comprising of tables of monitoring indicators, a description of the current situation in OF and the organic food market, a list of all factors of SWOT analysis and a review of activities undertaken in the years 2011–2015.

The AP follows on from other key documents at national level, especially the “Strategy for Growth – Czech agriculture and food production within the EU Common Agricultural Policy to the year 2013”. The AP is in compliance with the Czech Rural Development Programme for the period 2014–2020. Considering the fact that the overall aim of OF is protection of the environment, the AP is also of benefit to the aims of the State Environmental Policy, the Czech National Nature and Landscape Protection Programme, the Strategy for adaptation to climate change in Czech conditions, and the National action plan to ensure sustainable use of pesticides. The AP follows on from the priorities of the European action plan for OF support, and is in accordance with the EU Common Agricultural Policy.

The author of the text in its final form is the MoA. Throughout the creation of the AP the MoA was in long-term cooperation not only with representatives of businesses directly involved in OF, but also representatives of retail organisations, associations, inspection organisations and many other bodies active in the organic farming sector.

2. Why support the development of organic farming?

What does OF mean, and why support its development?

- **OF is a considerate form of agricultural management** which takes heed to the environment and its individual elements by setting limitations and prohibitions on the use of chemical and other non-natural materials and procedures which burden and pollute the environment or increase the risk of contamination of the food chain (i.e. use of pesticides, industrially produced fertilizers, growth stimulators or GMOs). OF is able to grow quality raw materials (organic produce) while maintaining or improving the fertility of agricultural land, the purity of water and biodiversity. OF is capable of ensuring production comparable with conventional farming, especially considering the anticipated decline in conventional production as a result of the increasing negative influence on soil quality.
- **OF puts emphasis on livestock welfare.** It improves the health and living conditions of animals through fulfilment of their natural needs, reduction of breeding intensity, provision of outdoor grazing and a free-range system of stabling with adequate space, which contributes to reduction of stress and the risk of infection, while improving the function of animals' immune systems.
- **OF also incorporates the production and distribution of quality organic foods produced via considerate methods** from organic ingredients and permitted additional and complementary substances.
- **OF positively contributes to employment in rural areas**, especially as a result of added value due to local processing and marketing activities.

According to the definition given by Directive (ES) No. 834/2007 "organic production is an overall system of agricultural management and food production which combines attested environmental methods, a high level of biological diversity, preservation of natural resources, implementation of strict standards for good living conditions for livestock, and a form of production in accordance with the demands of consumers who give priority to foods produced with the use of natural materials and processes."

The term OF incorporates both the form of agricultural management itself, and the production and sale of organic foods. The organic form of production thus fulfils two roles in society:

- a) it ensures a specific market corresponding to consumer demand for organic produce.
- b) it brings public goods contributing to conservation of the environment and appropriate living conditions for animals, as well as contributing to rural development.

With its complex approach, OF contributes positively to the resolution of many contemporary problems, such as the **declining quality of soil** (declining fertility, compaction, erosion), **low water retention in the landscape** (flooding, drought), **deteriorating water quality** (eutrofication of water due to nutrients being washed from the soil, silting of reservoirs with runoff from arable land or pollution of ground water by nitrates and pesticides), **decreasing species diversity** (caused by inconsiderate management or neglect of land), or even the **worsening quality of air or the risk of climate change**.

However, the potential for possible expansion of OF is not yet adequately exploited and provides much space for increasing the positive influence of OF, not only in environmental elements, but also in social terms and in the field of production of quality organic products and foods.

How is authenticity ensured in organic products and foods?

The rules for OF, the production and distribution of organic foods are covered by national and European legislation. At present, Council Regulation (EC) No. 834/2007 on organic production and labelling of organic products is valid. This regulation replaced the previously valid Regulation (EEC) No. 2092/91 on 01.01.2009. Detailed rules are also given in Commission Regulation (EC) No. 889/2008. The rules for import of organic products from third (non-European) countries are amended in another Commission Regulation (EC) No. 1235/2008. At national level, supplementary rules are defined in Act No. 242/2000 Coll., on organic farming, and its detailed Statement No. 16/2006 Coll., in current validity. OF law is progressively amended in accordance with the requirements of adaptation to new EU regulations. Since 2009 the MoA has also issued Methodical Guidelines with the aim of unifying the interpretation of legislation and comprehensible description of individual procedures and rules of organic production.

In order for any food product sold within the EU to be labelled organic it must be certified (i.e. fulfil conditions according to the aforementioned legislation).

The established control and certification procedures within OF, and the requirement for traceability in all phases of production, provide a firm basis for consumer confidence in organic products, and consumer demand for them.

The competent authority for OF, in terms of Council Regulation (EC) No. 834/2007, is the Czech Ministry of Agriculture, which is especially responsible for:

- implementation of European and national legislation in CZ
- ensuring the function of control systems, including the establishment of procedures in the case of infringement of rules
- carrying out registration of all organic enterprises (farmers, producers, distributors, etc.)

- setting up conditions of support for OF
- setting rules for the use of the Czech state “zebra” Bio logo.

Control of adherence to legal requirements and certification are currently entrusted by the Ministry of Agriculture to four private accredited organisations: KEZ o.p.s. (CZ-BIO-001), ABCERT AG, organisation division (CZ-BIO-002), Biokont CZ, s.r.o. (CZ-BIO-003) and BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o. (CZ-BIO-004). Their role is to check that all subjects doing business in the OF sector (i.e. agricultural enterprises, producers, distributors of organic foods, importers from third countries, contracted processers etc.) properly adhere to the legal regulations for OF, to guarantee the authenticity of organic products to consumers, to enable producers to use the trademark on accredited organic products, and protect them against unfair competition. Physical inspection is compulsory at least once a year at each business registered in OF (farmers, producers, distributors, importers from third countries, contracted processers etc.). The MoA has supervision over the inspection organisations and carries out State inspection (Department of environmental and organic farming). As of 01.01.2010 the OF inspection system is also subordinate to Council Regulation (EC) No. 882/2004 on official inspection, which introduced official state inspection by IAEI with the aim of verifying adherence to legal regulations relating to feedstuffs and foods and rules for animal health. In general, inspection of adherence to conditions of livestock welfare in CZ is carried out by the State Veterinary Authority, which also cooperates with the Ministry of Agriculture. The Czech Agriculture and Food Inspection Authority (CAFIA) is also involved in the inspection of organic product quality. Within its inspection activity the CAFIA takes a certain percentage of samples of organic foods. Within customs control the Czech Customs Administration has responsibility for the inspection of import conditions for organic food from third countries.

At present the field of legislation and the system of inspection and certification is ensured to a satisfactory level, and with the development of OF its transparency is constantly improving.

3. Development and current state of OF and the Czech organic food market

Organic farming has been developing in CZ for over 25 years, from a few pioneering farms and propagators (first 3 farms in 1990) to the current situation where, at the end of June 2015, a total of 4,176 farms worked organically on 503,000 ha of land, which represents a 12% share of the overall agricultural land fund.

The rapid development of OF was assisted primarily by government support for organic farmers. The first financial means in support of the development of organic enterprises were released as early as 1990 to 1992. Significant development in OF occurred after 1998, mainly due to renewal of state funding, which was provided up to 2003 on the basis of a government regulation, which established support programmes to assist non-productive functions of agriculture. Since 2004 OF has been one of the supported titles within the AEM, through which financial support was secured for organic farmers even after Czech entry to the EU. From 2015 a new RDP (2014-2020) comes into force. Within this programme OF is supported as an independent measure apart from Agro-environmental Climatic Measures (AECM), and support will be newly available only for organic farms without concurrent conventional management on agricultural land.

The MoA also contributes directly to OF development. Apart from the aforementioned support for organic farmers, the MoA finances the compulsory gathering of data on OF for Eurostat, analysis of OF using the FADN method, as well as marketing and educational activities (e.g. support for participation in the biggest international OF trade fair, Biofach, in Germany, organisation of a national promotional event “September – Organic Food and Farming Month”, or support for the Bioacademy conference). Research in OF is also supported by means of financing annual public competitions in the field of research, development and innovation. Since 2004 OF development has been supported via the “Czech Action Plans for OF development”.

Area of land in OF and volume of production

In terms of acreage of land farmed organically, CZ is among the top twenty countries in the world with the greatest area of OF land, and among the top ten countries with the highest proportion of OF land to total agricultural land. Within the EU, CZ is in 4th position, behind Austria, Sweden and Estonia, with a proportion of almost 12% of farmland under OF at the end of 2014. OF is developing traditionally in the highland and upland regions within Less Favoured Areas (LFA). Roughly half of the land in highland LFA is now managed organically.

This also has an influence on land use, with permanent grassland dominating in Czech OF. In 2014 this was over 410,000 ha. The proportion of permanent grassland to total OF acreage remains at a level of 83%. The acreage of arable land has increased almost three-fold since 2004 to a current 56,000 ha, reaching almost 12% of total OF land. The most rapid growth has been in permanent crops, with almost seven-fold increase since 2004, to a current acreage of 7,800 ha.

In 2014 more than 40% of permanent grassland, 2% of arable land and over 10% of permanent crops in CZ was managed organically.

The volume of organic production is growing along with the increase in acreage. Compared to 2004 the cereal crop acreage, for example, has increased by more than 150%, with a three-fold increase in production. The number of animals in OF is also increasing. The number of beef cattle, and the volume of beef produced on organic farms has more than doubled since 2004.

Compared to the total number of farm animals in CZ, organically bred cattle account for 16% of livestock. Sheep and goats are the most popular animals among organic farmers, with 45% of sheep and 37% of goats reared organically. Roughly 1/5 of horses are kept organically. Despite the increase in the number of poultry kept organically, their share of the overall number is insignificant (0.2%). Likewise, the number of organic pigs has long remained at around 0.1% of total livestock.

According to FADN, the total production of organic farms in 2013 was estimated to be 4.71 bn CZK¹, **which represents a 3.7% share of total agricultural production in CZ according to Economic Accounts for Agriculture (CSO)**. The value of agricultural production includes all production from organic farms, including production which is ultimately used on farms in the form of feedstuffs or seed.

In 2013 OF enterprises showed an average value of agricultural production of 11,724 CZK/ha, which represents 30% of the value of conventional production (39,675 CZK/ha). Enterprises focusing on livestock fed on bulk fodder attained a production income of 9551 CZK/ha (51% of conventional production). Organic dairy farms attained 28181 CZK/ha (68% of conventional production) and organic farms with field and mixed production attained 16122 CZK/ha (41% of conventional production). **Income from organic farm production is therefore within the region of 41–68% that of conventional income.**

Organic farms put significantly **less costs** into achieving income, **within the region of 46–75% of total costs of conventional farming (CF) (or 35–65% lower direct costs compared to CF)**.

¹ According to FADN EU method, agricultural production includes internal production (i.e. own use of feedstuffs, fertilizer, seed, etc.) which accounts for approx. 58% of plant production in OF, while it is around 15% in conventional farming.

Subsidies are paid to compensate for additional costs and reduced income from business. **Without subsidies organic farms, but also conventional farms, run at a loss, but organic farms show greater losses than conventional farms.** Moreover, in CZ the **lower income from OF production is insufficient to cover total costs incurred, so part of the costs must be covered by subsidies.** Almost half of costs are covered by subsidies on organic farms with livestock fed on bulk fodder, about 25% on dairy and mixed organic farms.

Organic food production and market, consumer attitude

The number of producers and distributors of organic foods also increases every year. At the end of 2014 there were 506 registered producers of organic foods, representing a YOY increase of 7.4%. Of the total number of registered producers 201 subjects were also registered as farmers and carried out the processing of organic products in the place of production.

In recent years the field of distribution has been developing more dynamically than the production of organic foods. At the end of 2014 there were 506 registered distributors of organic foods, representing a YOY increase of 15%. A great number of businesses dealing in retail are also active on the organic food market. In 2013 distributors supplied organic foods worth roughly 335 m CZK, comprising mainly of finished products from Western Europe, most commonly Germany and Austria, but recently also Italy. Individual retail chains also import organic foods, the volume of their imports again increased, to around 484 m CZK.

For the third year in succession there is a notable awakening of interest on the organic food market. Total turnover achieved in 2013 by Czech producers and distributors for organic foods achieved more than 2.7 bn CZK (incl. export). In CZ consumers spent 1.95 bn CZK on organic foods, representing a YOY increase of 9.5%, and the market has increased almost four-fold compared to 2005.

In CZ most organic foods are traditionally bought in retail chains (64%, 1.24 bn CZK), with health-food and organic food shops in second place (17%). Turnover from direct sale has increased almost three-fold since 2010, especially farmyard sale (up to 172 m CZK and 9% share of total organic food consumption). The main category of organic food, with the greatest volume of sales, has long been the category “other processed foods”² (33% share, 1/3 of which are ready-made foods such as baby foods). In second place is the category “Milk and dairy products” (18%), followed by “Fruit and vegetables” (16%, incl. fruit and vegetable juices).

Research carried out for the MoA shows an increase in the number of Czech people who buy organic foods (from 37% in 2010 to 41% in 2014). One third of the population buy organic foods at least several times a month, whereas six years ago it was only ¼ of the population. The growth in organic consumption relates to increasing interest in so-called farm products, which are often of organic quality. This has been helped by the trend of farmers’ markets, box delivery systems and the growth of farm sale in city centres. According to consumer feedback, the main reason for purchasing organic foods is that they are healthier, tastier and more considerate to nature. Awareness of organic labelling has also increased significantly, in terms of both the national organic “zebra” logo (from 54% to 72% in 2014) and the new EU logo (from 9% to 24%). The greatest barrier to higher sales of organic foods is their higher price, followed by product range. For people who do not buy organic foods, the second reason, after price, is often a lack of consumer confidence.

Organic food import

The volume of import of finished organic products in 2013 is estimated to have been up to 800 m CZK, i.e. 46% of retail turnover in CZ. The greatest proportion of organic imports is in the category of “Other processed foods”. These include, especially, almost 100% import of baby foods, 80–90% of spices, coffee and tea, sugar and honey and roughly 70% import of chocolates, cocoa and confectionary. Apart from raw materials which are unavailable in CZ, legumes and oil crops (for example) are also imported. Oils are largely imported, milled products (cereals, processed flours and baking mixes – estimated 20% of turnover) and bakery products including dough mixes (estimated up to 50% of turnover). A substantial proportion of organic fruit and vegetables are imported and then packaged in CZ, and basically 90% of sales volume comes from imported goods. There is also still significantly high import (estimated 70% of turnover) of organic drinks, whether fruit or vegetable juices, but also non-alcoholic flavoured drinks.

In order to fulfil the aim of the AP to increase the presence of Czech organic products on the market at the expense of foreign products, it is advisable to support precisely the commodities which are imported, but which can be produced in CZ. This mainly applies to bakery products, fruit and vegetables processed for jams, for drying, for drinks or for baby foods. It is also advisable to support domestic production of legumes for seed, oil crops and oil processing, while in the meat sector support is needed especially for production of pork, poultry and meat products. In livestock production it is apparent that almost the entire volume of beef and beef products comes from Czech organic farms. The Czech share of milk and dairy products is also improving, with no import of pure milk whatsoever and import of finished products representing an estimated 20% of turnover.

² This category includes legumes, eggs, sugar and honey, chocolate, cocoa and confectionary, coffee and tea, spices and aromatic extracts, ready-made foods (incl. baby foods) and other processed foods.

4. Evaluation of Czech Action Plan for OF Development 2011–2015

The second AP (2011–2015) was acknowledged by the Czech government on 14.12.2010 and followed on from the previous AP to the year 2010³. Once again the AP stated the vision of OF to the year 2020, gave three main aims to the year 2015, and proposed detailed activities within five priority fields of OF development:

1. Organic food market and consumer confidence
2. Advice, research, spreading information
3. Benefits of OF for the environment and animal welfare
4. Economic sustainability of OF
5. Promotion and education on OF and organic production

Six partial tasks were set:

- Achieve a 15% OF share of total agricultural acreage in CZ, achieve a proportion of at least 20% arable land in total OF acreage.
- Achieve a 3% organic share in the total volume of consumed foods, increase the proportion of Czech organic foods to 60% of the organic food market.
- Achieve an annual increase in organic consumption of at least 20%
- Improve consumer confidence
- Increase the proportion of income from production and processing in relation to support/subsidies and improved business attitude and competitiveness
- Increase the real benefit of OF to the environment, to animal welfare, and to the health of the nation

Like the European AP, the Czech AP does not have its own budget. It constitutes a strategic document serving to coordinate partial activities aimed towards developing OF in CZ. Implementation of the AP can therefore be interpreted as any activity aiming towards the development of OF. **The institution responsible for implementation of the AP is the MoA.** The MoA has established a Commission for Organic Farming to coordinate and evaluate activities towards the achievement of the aims of AP 2011–2015.

Implementation of a range of proposed activities and their contribution towards fulfilment of the AP aims is often dependent not only on the effort and capacity of non-governmental organizations in the OF sector, but depends significantly on the involvement of other government bodies and the State in general. For implementation of the second AP no budget was approved from which it would be possible to finance the proposed activities, as had been the case on implementation of the first AP, when the MoA Programme “Organic Farming and Organic Foods” was approved with a budget of 35 m CZK for the period 2008–2011. For this reason a proportion of the original proposed activities remain valid and are integrated into the new AP to the year 2020.

Review of main activities carried out during 2011–2015 according to priority areas

In five main areas of AP implementation a whole range of activities were carried out:

- **Improved transparency of OF system**, especially the activation of a Register of Organic Businesses, provision of access to results of OF inspection within supervisory organisations, regular training of all inspectors for control organisations, publication of Methodical guidelines to ensure consistent interpretation of legislation (e.g. method of evaluating pesticide residue analysis in OF inspection), introduction of official state inspection carried out by ÚKZÚZ and supervision by the MoA.
- **Establishment of a record of inputs for OF (ÚKZÚZ)**: a register of preparations for plant protection, a register of fertilizers, a database of seeds and seedlings, creation of a list of recommended varieties for OF (field trials for wheat and barley since 2015) and **establishment of long-term OF field trials** with the aim of evaluating the influence of various methods and intensity of fertilization on organic production and soil environment.
- **Improved access to data on OF** thanks to regular statistical reports from IAEI.
- **Increased regional sale of organic foods** thanks to significant increase in the number of farms processing foods (small dairies, meat cutting rooms, cider presses etc.) and direct sale from organic farms, which was primarily supported by the provision of a points advantage system within RDP investment measures (2007–2013) and, at the same time, by growing consumer interest in good quality local foods from farm processors.
- **Stabilisation of market and sale of Czech organic milk** thanks to the creation of a sales organisation České biomléko (Czech Organic Milk) in 2012.
- **Increased representation of projects on the theme of OF within the MoA departmental research**

³ The first “Action plan for development of organic farming to the year 2010” was acknowledged by the Government on 17.03.2004. It constituted a strategic document which included the main aims and 6 priority areas for development of OF. The only quantitative aim was to achieve a 10% organically farmed share of agricultural acreage by the year 2010, which was indeed achieved.

- **Assured efficiency of CTPOF** as a coordinating workplace for OF research in CZ, while CTPOF is a member of the European platform TP Organic and a member of IFOAM EU Group.
- **Improvement of animal welfare in OF** through procedures to evaluate animal welfare and training inspection personnel.
- **Implementation of a broad spectrum of support for OF:** within the RDP (2007–2013) apart from OF Chapter – provision of a points advantage in five measures of Axes I and III, within national subsidies – support for operation of CTPOF and integration in IFOAM EU Group, and since 2015 support in ensuring independent trials for registered varieties of field crops within OF and support from MoA budget.
- **Implementation of numerous educational and promotional events by non-governmental organisations** and the MoA (MoA promotional event “September – Month of Organic Food”, “Czech Organic Food of the Year” competition, Bioacademy – international OF conference, presentation of OF and organic foods at Biofach trade fair in Nuremberg, Biostyl trade fair in Prague, activation and maintenance of “biospotrebitel.cz” website., etc.)

At the same time it should be stated that a whole range of proposed activities were not implemented for various reasons. These include **increasing OF education in schools**, especially at the lowest levels, due to insufficient capacity, **providing specialist consultancy for organic farmers** (incl. business economics) even considering the low demand, **introducing organic foods to public catering**, or **a concept of coordinated promotion and education in OF**.

From analysis carried out on fulfilment of the second AP it is apparent that, although many partial activities were successfully carried out within individual priority areas, the majority of aims set out in the AP have not yet been achieved, and the objective value will probably not even be achieved by the end of 2015.

Among the main reasons lies the fact that the aims were relatively ambitious (e.g. in comparison with AP of other countries), or regarding the approaching end of the RDP 2007–2013 programme period and the closure to new applications for entry to the “OF” Chapter within the AEM since 2012 in order to avoid old and new commitments running concurrently with different conditions of subsidy, and also regarding the lack of a definitive version of new legislation for the on-coming programme period. This absence was resolved in April 2015, with the approval of Govt. Regulation No. 76/2015 Coll., on conditions for carrying out measures in organic farming.

Review of fulfilment of stated aims:

- 15% OF share of total agricultural acreage (11.7% achieved, or 12.0% at 30.06.2015)
- 20% arable land in total organic acreage 11.4% achieved, or 13.7% at 30.06.2015)
- 3% organic share in the total volume of consumed foods (0.7% achieved in 2013)
- 60% proportion of Czech organic foods on organic food market (43% achieved in 2013)
- 20% annual increase in organic consumption (average 6.8% per year)
- Improve consumer confidence (the number of people buying organic foods increased slightly to 41%)
- Increase the proportion of income from production and processing through support/subsidies and improved business attitude and competitiveness (according to available FADN data for 2011–2013 the situation has not changed much and proportion of subsidies to total organic farm income is around 33% for dairy farms and 62% for farms with livestock fed on bulk fodder)
- Increase the real benefit of OF to the environment, to animal welfare, and to the health of the nation (as yet no available data for evaluation of progress)

Table 1: Development in indicators of quantitative AP aims

Indicator	2010	2011	2012	2013	2014
OF share of ALF (%)	10.6	11.4	11.6	11.7	11.7
Proportion of arable land in OF (%)	12.2	12.3	12.0	11.4	11.4
Proportion of organic foods in total food and drink consumption (%)	0.63	0.65	0.66	0.71	n.a.
Proportion of imports (%)	n.a.	60	60	57	n.a.
YOY change in organic food turnover (%)	-1.0	4.6	6.7	9.5	n.a.
Proportion of population buying organic foods (%)	37	n.a.	n.a.	37	41
Proportion of population buying organic foods several times a week (%)	4	n.a.	n.a.	n.a.	5
FADN (proportion of subsidies in income)	n.a.	33:23 (OF:CF) dairy farms 62:38 (OF:CF) beef farms			n.a.

One of the main reasons for OF not achieving a 15% share of total agricultural land in CZ was definitely the closure of entry for new applicants to the OF Chapter within the RDP (2007–2013) in the years 2012–2014. There was no increase in the proportion of arable land, which was influenced by, among other things, the ban on ploughing up permanent grassland. However, considering the toughening of European rules on the provision of agricultural subsidies, there was a significant limitation in the combinability of payments in OF and other AECM, and the question remains: How will these changes affect OF development in CZ in the coming years? Considering the fact that the setting of subsidies has a fundamental influence on the development of acreage in organic farming, the limited combinability of payments could be a partially limiting factor in the development of acreage. Nonetheless, a more important factor is that, as of 2015, it is again possible to apply for OF support within the new RDP (2014–2020). This fact is already clearly evident in the increase in the number of new organic farms which entered the OF system during the first half of 2015. The motivational effect for new entries is now ensured by division of subsidies for the conversion period and organic regime, where the level of payment for the conversion period is higher for the majority of crops. The details are given in the following table.

Table 2: Basic statistical data on OF in the period 31. 12. 2014–30. 06. 2015

Indicator	31. 12. 2014	30. 6. 2015	Change
Number of organic farmers	3 866	4 176	+310
Number of organic food producers	506	519	+13
Number of organic food retailers	365	387	+22
OF acreage – LPIS (ha)	477 023	486 994	+9 971
Total OF acreage (ha)	493 971	503 498	+9 527
OF share of ALF (%)	11.7	12.0	+0.3
Proportion of arable land in OF (%)	11.4	13.7	+2.3

Source: ROE as at 30.06.2015 (export as at 25.10.2015)

In the period from January to June 2015 there was an increase of more than 300 agricultural enterprises and acreage increased by almost 10,000 ha. From this it is evident that the businesses entering the OF system were mainly small family farms with acreage of a few dozen hectares. It is likely that, despite this increase to a 12% share, the stated aim of 15% land in OF will not be reached by the end of 2015. Similarly, the 20% proportion of arable land in OF will not be achieved, even though this indicator increased significantly to almost 14% at mid-2015.

A similar situation exists in terms of the organic food market, here too the stated aims will not be achieved. The main reasons are as follows:

- from the start the aims were set very high compared to other countries⁴
- after a nationwide campaign aimed at basic information and OF promotion between 2008–2010 (budget 25 m CZK) no further public information campaign has so far been carried out
- it has not been possible to include organic foods in public catering
- it has not been possible to resolve the most commonly stated barrier to purchase of organic foods – their high price within retail chains as the main place of purchase etc. Similarly, with imported organic foods the influence of retail chains is significant, they import more than half the volume of imported finished organic foods brought to CZ.

Despite slight growth in the proportion of people buying organic foods (from 37% in 2010 to 41% in 2014), confidence in organic foods and OF has not increased greatly. According to MoA research (2014) foods of organic quality are bought regularly (several times a week) by only 5% of adult Czechs. At the same time there is growing distrust especially in people who do not buy organic foods (39% are unaware of the difference between organic and conventional foods and 26% regard the labelling of products as organic simply as a marketing ploy). Almost 60% of the population do not buy organic foods and roughly ¼ have never bought them. One of the main reasons, apart from the disproportionately enhanced prices in retail chains, is the absence of long-term promotion and information on OF and organic foods from the government and the organic sector.

In terms of overall benefit it can be said that *“OF is one of the most elaborated agricultural and food production systems, positively influencing a whole range of elements of the environment, from creation and maintenance of landscape, through support for biodiversity, improved soil quality, prevention of soil erosion, increased water quality and water retention, to possible potential in reducing climate change”* (text RDP). It has been proven that this model of agriculture must by no means be loss-making or dependent on subsidies, as there is growing interest from society in sustaining cultural landscape and more favourable environment, and therefore consumer

⁴ E.g. in Germany, the largest organic market in Europe, the proportion of organic foods is 3.7% of total food consumption.

willingness to pay justifiably higher prices for organic foods. At present in CZ the proportion of subsidies in the total income of organic farms is greater than that of conventional farms, and also greater than that of organic farms in Germany and Austria. It is necessary to primarily support the finalisation of production on organic farms and assist in the sale of organic products at an appropriate retail price.

It is now evident that it is necessary to ensure balanced support for the development of OF, both in terms of supply (payments for organic acreage) and demand (support for information and promotion activities aimed at consumers, introducing organic foods to public catering).

5. Recommendations and conclusions arising from AP analysis and evaluation

1) In CZ the OF system has not yet fully achieved its potential in the production of organic products and organic foods. OF is understood primarily as a nature-considerate form of management providing society with numerous public goods, for which it is subsidised from public resources. Support is one of the main factors in OF development in Europe and CZ, but there is still room for more effective targeting of conditions provided. In the Czech situation, where the market for organic food and products is still under-developed, organic farms become dependent on subsidies, which have become the main financial resource for economic stability, causing a decline in organic farmers' interest in the economic efficiency of management, which threatens the economic sustainability of OF. **This then reduces the potential of OF to produce high quality local foods, maintain rural jobs, diversify farm activities and increase competitiveness.**

Recommendations:

- **Increase production of organic products** (i.e. increase the proportion of income from production against subsidies) via:
 - o increased yield/efficiency through better access to information on procedures and treatments to optimise production,
 - o better remuneration for organic production through improved sales (distribution network).
- **Make effective use of support for OF development (environmental acreage payments)** as one of the most effective tools to stimulate farmers to enter OF, but at the same time, through regular monitoring and evaluation of subsidy conditions, improve the subsidy system (farmers considering entry to OF must have the assurance of strong and constant support in the field of politics in the conversion to organic management).
- **Ensure further support mechanisms (including political will)** targeted at supporting organic production (implement a broader mix of measures aimed not only at support for supply, but also at improving the processing and sales of organic foods and products, as far as support for demand).

2) In CZ the market for organic food and products is still underdeveloped (poor market organisation), and this despite significant growth in organic production in recent years. CZ is among the ten countries in the world with the greatest proportion of OF acreage in total agricultural land. With such a significant proportion of land in OF the processing and sale of organic foods cannot be left without support, and it is essential to ensure adequately strong demand. Right now **there is insufficient processing capacity for some commodities, and so they cannot be sold in CZ, or they are processed in the conventional way. There is an evident trend of growing export of high quality organic raw materials at the expense of domestic processing.**

On the other hand, import of processed organic foods to CZ is increasing. Therefore a priority is also to develop sales and processing of organic products, and subsequently to develop the organic food market. There is great potential in farm processing as farms already carrying out their own processing of organic products and farmyard sale often make full use of their entire production in this way. A very negative factor is the inability of individual farmers to work together in sales organisations and production or sales cooperatives, which is the common practice abroad, and the dominant character of retail chains in CZ.

There are numerous reasons for the problematic (uncertain) sale of organic raw materials from farms and the low production of organic foods: underdeveloped organisation on organic product market (i.e. poorly informed participants, uncertainty and low purchase prices, inability to form sales cooperatives, stable distribution network too slow to develop), low motivation in processing sector due to low profitability of organic food production (lower volume at higher costs and with uncertain sales), dominant attitude of retail chains (basically control pricing of organic foods, their conditions make it very difficult for small and medium-sized Czech suppliers to enter and thus they maintain a significant volume of import), unexploited potential of farm processing and sale of organic foods directly from farmyard, as with other alternative sales routes (farmers' markets, farm sale, box delivery systems etc.), minimal presence of organic foods in public catering and gastronomy in general.

Recommendations:

- **Support sales organisations** and farmers associating (specific conditions for OF).
- **Continue to support organic food producers** – stabilisation of producers in OF sector (processors/producers who are considering organic food production, must have the certainty of long-term political support in the field of investment in processing and marketing).
- **Continue to support farm processing and direct farmyard sale of organic foods** – simplify the conditions for small-scale processors of organic products (support for farm processing and direct farmyard sale resolves the problem of the lack of sales channels, they ensure guaranteed, higher prices for organic products while leading consumers to farms, which creates a direct relationship between farmer and consumer and thus promote OF and organic foods with a definite multiplying effect).
- **Support the introduction of organic foods to public catering** – make a government decision on the introduction of organic foods to public catering, as is the case in other member states (Austria up to 30% locally, Germany over 50% locally, Sweden up to 25% locally, Denmark up to 60% locally); the main barriers to spreading organic foods to school canteens in CZ include the higher price of organic foods, the lack of involvement of the MEYS, poorly informed purchasers, minimal communication between consumers and canteens. On the other hand, public catering capacity represents a big potential market for organic producers.

- **Support the development of new sales options for organic foods = new alternative forms of sale** (develop farmers' markets, farmyard sale, community-supported farming, gastronomy and tourism and other local initiatives with strong involvement of the organic sector). Organic products have great potential for farmyard sale and other forms of direct application, which increases both the farmer's profit and the bond between consumer and producer, and contributes to localisation of the agricultural market. The advantage of organic foods is their "story and traceable place of production", which is always of interest to the consumer. Unlike other "labels" such as "farm-fresh", "wholesome" etc., the "BIO" organic label is the guarantee of regular inspection and qualitative attributes declared by certification.

3) One of the main barriers to greater development of the organic food market is the lack of long-term, systematic promotion or a national information campaign. Overall and average organic consumption per person in CZ remains far behind the West-European average, despite long-term growth in demand. Considering the fact that almost 60% of the population do not buy organic foods, **there is distinct potential to increase public consumption of organic foods.** Consumers suffer a lack of awareness of OF and organic foods, of the benefits of OF for the nation, the environment and animal welfare. It is advisable that the public know that organic foods conform to strict, regular inspection and certification, meaning it is always possible to verify their origin. As such, OF is the most strictly controlled system of food production. With poorly informed consumers, confidence in organic foods can easily be shaken due to the publication of inaccurate or misleading information in the media. Other significant barriers are the **higher price of organic foods**, the lack of market transparency and the dominant position of retail chains.

In order to attain greater balance on the organic market it is necessary to continue working to increase demand from direct consumers and the catering sector, while also motivating the retail chains to sell more Czech organic foods in order to maintain market motivation to develop domestic processing and agricultural capacity.

Recommendations:

- **Support national promotion/information campaign for OF and organic foods (including their regular evaluation)** – advisable to follow on from experience of previous campaign or programmes from abroad. A number of countries have government-financed promotional programmes for OF aimed at consumers, which significantly help to broaden the organic market. In CZ a similar national campaign was implemented between 2008 and 2010, but as yet no other campaign has followed.
- **Support the promotion of organic foods within quality products** (i.e. within all state-supported quality programmes), **or an independent information campaign promoting the national "BIO" logo.**
- **Support the development of cooperation** in supplier – customer relations (support in the form of announcement of project cooperation within RDP measures).
- **Support project/activities to increase market transparency** (price analysis, market info, trends, commodity reports).
- Permanently improve the inspection system to build and retain public confidence in the entire OF system.
- Support the presence of Czech organic foods in retail chains.

4) The potential of OF within Czech agriculture has not yet been sufficiently exploited and provides much room for increasing the positive influence of OF on environmental elements. OF is a considerate form of agricultural management capable of growing quality raw materials while maintaining or improving soil fertility, water purity and biodiversity. In these fields it is necessary to gain further knowledge and information on appropriate methods.

Recommendations:

- **Conduct long-term analysis of positive influence of OF on soil, water, biodiversity and livestock health and welfare.** Use the results to improve the situation in practice, both in OF and conventional farming. Cooperate more with the MoE in these areas.
- **Support OF as the preferred form of management in valuable and protected areas** (e.g. Specially Protected Areas, land lying within the Natura 2000 network, areas with water sources for drinking water, etc.).

5) In order to support OF development and increase production capacity there is a need for new information and primarily new technology. It is essential to make maximum use of training and consultancy. For this reason it is vital to carry out research in the field of OF.

In the field of research the situation has improved and the proportion of projects on an OF theme within the departmental research budget (NAAR) has increased from 4% to almost 10%. It is necessary to continue focusing research on current needs of the sector, ensure coordination of research institutions and ensure the results of research are made public in comprehensible form, and that they are implemented in practice. At the same time, OF should become one of the main themes of agricultural research, with regard of its potential in environmental, social and economic fields.

In the field of consultancy the increase in rules and conditions for farm management, and the increase in the level of subsidies after entry to the EU, led to interest from the majority of farmers especially in **consultancy in the field of subsidies and inspection** within

agriculture, including OF. **Demand for specialist consultancy in OF is low**, which reduces the potential for the consultancy system as an important instrument in the transfer of knowledge and innovation to practice. The system of specialist consultancy was adapted to the low demand and narrow focus of demand. A consultancy system focused in this way **does not give sufficient support to the production potential of OF in CZ**, which makes organic farms dependent on subsidies and reduces their options for innovation, investment and improvement of agro-technical procedures. There is a lack of guide-books and instructions for correct and effective management. Themes which need to be effectively handled include: modern agro-technical procedures, technology in plant production and livestock production, farm economics, processing and marketing organic foods. A proven method of practical education, which works successfully abroad, is the use of model farms. **The option of transferring knowledge to practice by means of model farms has not yet been exploited to any great extent in CZ.**

In the field of education there is still room for improvement in **awareness of the importance and benefits of OF on the part of the specialist public**, i.e. staff of secondary schools and universities, advisers, government clerks, etc. Within agricultural schools, knowledge of OF is predominantly theoretical, without practical experience. In the field of general education (from nursery school to university) there is practically no education on OF whatsoever, which reduces the chance of educating future consumers. A fundamental condition for education and consultancy is the provision of a regular and systematic compilation of good quality, contemporary data and information from all areas of activity within OF. This should be made public/distributed on a regular basis and in a suitable form for all target groups.

In terms of ensuring the competitiveness of Czech agriculture, including OF, the importance of transferring knowledge to practice will increase, which is also indicated by the trend in European policy, where support for the transfer of knowledge and innovation in agriculture is one of the priorities of the new RDP period 2014–2020.

Recommendations:

- **Continue to support the activities of CTPOF**, which was established in 2009 for the purpose of coordination in the field of research and knowledge systems for OF, and the subsequent transfer of research results into practice.
- **Include research in the field of OF in the main themes** within MoA departmental research (NAAR) = ensure a share of the budget corresponding to the percentage of agricultural land in OF.
- **Continue to support/ensure specialist consultancy in OF** (subsidises costs for consultancy and education, on the basis of demand train an appropriate number of advisors with a specialisation in OF).
- **Support the establishment and long-term operation of model farms** for specialist education and consultancy: for the purpose of agricultural experience, school education and research (carrying out trials in practice).
- **Ensure regular training of specialist public in OF themes** (better-informed) = draw up an annual plan of subsidised training events according to current needs and, towards this aim, make use of specialist and technical facilities of agricultural schools and research institutes in cooperation with MEYS.
- **Support projects focusing on raising awareness of OF in schools** (from nursery schools up to universities) in cooperation with MEYS.
- **Provide relevant statistical information on OF** for the purpose of education and consultancy, and regularly make this public (technology, pricing, production and processing, consumption) = **earmark a separate budget for publication activities.**

A number of the recommendations stated above are resolvable from the budget and measures within the RDP (2014–2020), for other activities it will be necessary to ensure resources from the national budget or from other international funds.

6. SWOT analysis carried out

Main strengths:

- Institutional basis (legislation, guidelines, rules, inspection system, institutional umbrella, statistical data)
- OF history of over 25 years, potential to be different from other agricultural systems, including perfection of existing OF system (potential for greater competitiveness)
- Positive image of OF, specific examples (stories) from practice
- Positive image of small family farms
- Proven positive influence on environment
- Growing number of farm processors/increase in farmyard sales
- Existence of examples of good practice
- Existence of subsidies for OF from RDP

Main weaknesses:

- insufficient use of OF production potential (quantity and quality)
- unclear concept for public information (promotion of OF and organic foods)
- lack of technical consultancy (insufficient transfer of knowledge to practice)
- poor coordination of institutions connected within the OF sector
- great difference in price between organic and conventional foods and the consequent low consumption of organic foods
- poor horizontal and vertical cooperation (under-developed market for organic foods)

Most-likely opportunities:

- growth in direct sale of organic foods (increasing farmyard sale and farmers' market sale)
- use of inspiration and examples of good practice from abroad
- use of media interest in organic themes
- growing demand for good quality, local products
- new areas of promotion and sale of organic foods

Most-likely threats:

- land ownership problems (increase in rental price)
- pressure on food prices (expanding organic/conventional gap and falling demand for organic foods)
- in some cases, instability of political support for OF in CZ
- scandals in media (danger of loss of confidence in OF)
- fear of increasing bureaucracy and complexity of regulations

Definition of main development problems – basis for priority areas

- o insufficient use of production potential
- o low consumption of organic foods (due to high prices)
- o unclear concept of public information (poor promotion of OF and organic foods)
- o poor coordination of institutions connected within the OF sector
- o lack of technical consultancy (insufficient transfer of knowledge to practice)
- o lack of exploitation of proven positive influences on the environment
- o poor horizontal and vertical cooperation of people doing business in OF (under-developed market for organic foods)

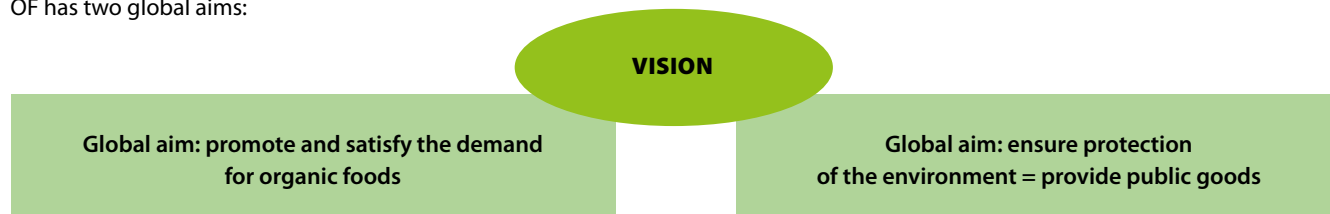
7. Priority areas for OF development to 2020

The defined priority areas for OF development are based on analysis carried out on the current state of OF and up-to-date SWOT analysis. At the same time the priority areas for OF development were set such that their implementation will help towards fulfilment of the OF vision to 2020. A clarification of the vision to 2020 and main aims was carried out and, once again, rules were set for the evaluation of AP fulfilment and monitoring, including indicators.

Main OF vision to 2020:

“OF will be a fully developed branch of agriculture with all appropriate characteristics, such as a stable market for organic products and organic foods, accessible services and consistent state policies supporting both the provision of public goods, including aspects relating to the environment and animal welfare, and production of organic foods.”

OF has two global aims:

Main aims of AP to 2020:

- “OF will become an important part of Czech agriculture = the aim is to increase the viability of organic farms while concurrently retaining the benefits for the environment and animal welfare (fair prices along with effective and considerate methods of organic production)”
- “Build a stable market for organic foods with a significant proportion of foods of Czech origin (produced from domestic organic raw ingredients) = raise consumer confidence and consumption of organic foods”
- „Functional cooperation within the entire supply chain (functional sales)

8. Main priority areas including setting strategic aims

Priority areas of AP (2016 - 2020)	Strategic aims of AP (2016 - 2020)
1. Economic viability of organic farms (including the issue of setting subsidies)	improve economic viability of organic farms (by increasing efficiency of production and improving organic sales, including appropriate setting of subsidies)
2. Organic food market – production and marketing	increase the proportion of Czech organic foods on the market (by raising efficiency of production and improving sales of organic foods)
3. Consumption of organic foods	increase the consumption of organic foods, especially of Czech origin (by raising consumer confidence = promotion and information)
4. Benefits to the environment and animal welfare	raise awareness of the benefits of OF to the environment and animal welfare (by evaluating the influence of OF on the environment and animal welfare, and publicising the results)
5. Research – education – consultancy	increase the use of research results and innovation (in the field of organic food production, provision of public goods and modernisation of organic food production)

Quantification of strategic aims to the year 2020

- Increase the proportion of income from production in total income of organic farms compared to subsidies (improvement on present situation)
- Increase the value of organic farm production by 15% (according to FADN method)
- Increase the proportion of Czech products on the organic food market to 60%
- Achieve a 3% share of organic foods in total food and drink consumption
- Raise consumer confidence – raise average expenditure on organic foods to 600 CZK per person/year
- Increase the real benefit of OF to the environment and animal welfare = achieve a 15% organic share of total agricultural land in CZ
- Achieve a proportion of at least 20% arable land in total acreage of OF land
- Ensure finances for research and consultancy in OF to a level corresponding to the proportion of OF acreage in total agricultural land (15%)

Following on from the strategic aims there are operative partial aims, for which subsequent possible measures are proposed to enable their implementation, along with indicators for evaluation of progress.

1. Organic farms = economic viability

Main aim: improve economic viability of organic farms

Partial aims:

- Increase yield/efficiency in OF
- Improve quality of organic products
- Clarify purchase pricing of organic products
- Reduce costs of organic production
- Improve sales of organic products
- Make effective use of subsidies (RDP)

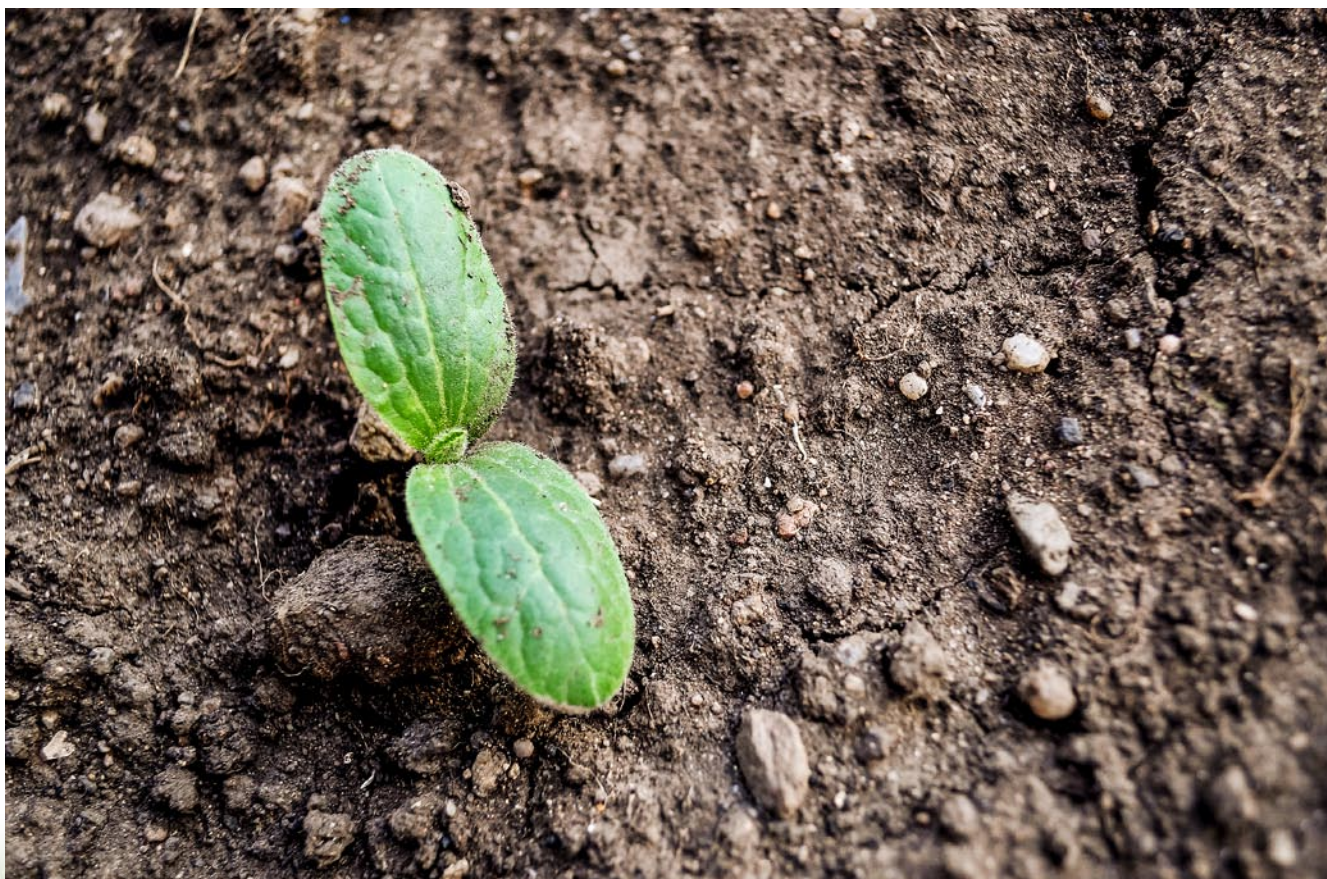
Measures:

Assist in increasing efficiency of organic farm production through information, research – education – consultancy:

- 1.1. Provide consultancy in the field of efficiency of organic production = transfer of research results/innovation into practice
- 1.2. Support research projects focusing on increasing efficiency of organic production
- 1.3. Provide organic farmers with equivalent sources of information for decision-making as is available in conventional agriculture
- 1.4. Assist farmers with sales:
 - support farmers' associations
 - support farm processing (*included in priority area 2 "market"*)
 - support direct sale (*included in priority area 2 "market"*)
- 1.5. Support/evaluate farmers in selected RDP measures as well as in national programmes (*continue to support non-productive OF functions*)
- 1.6. Regularly evaluate OF policy and amend settings of subsidy conditions
- 1.7. Follow developments in GMO in EU and maintain ban on GMO within OF and organic foods in CZ

Evaluation indicators:

- Increased proportion of income from production in total organic farm income
- Reduced proportion of costs to income (without subsidies)
- Value of organic farm production increased by 15% (according to FADN method)
- Increased proportion of OF production in total CZ agricultural production
- Maintained comparable level of income per person in OF and CF (NAV/AWU)

2. MARKET = production and marketing

Main aim: increase proportion of Czech organic foods on the market

Partial aim:

- increase domestic production of organic foods
- ensure sufficient information on market
- improve conditions for importers with retail chains
- improve sales of organic foods (effective vertical cooperation)
- increase production of domestic organic foods on farms and increase direct sale
- increase the proportion of organic foods in public catering/gastronomy
- make effective use of subsidies (RDP)

Measures:

Assist in increasing efficiency of organic food production (including farm production) through research – education – consultancy:

- 2.1. Provide consultancy on efficiency of production of organic foods = transfer of research results/innovation into practice and examples of good practice
- 2.2. Support research projects focusing on increasing efficiency of organic food production

Assist producers with sales of organic foods:

- 2.3. Provide sufficient information on market
- 2.4. Provide consultancy/training in the field of marketing
- 2.5. Support the presence of Czech organic foods in retail chains
- 2.6. Support vertical association, from farmers, through producers to retailers
- 2.7. Support regional sale of organic foods
- 2.8. Support direct sale of organic foods and other alternative forms of sale of organic products and foods
- 2.9. Support the consumption of organic foods in public catering/gastronomy
- 2.10. Support/evaluate the production of organic foods including farm processing in selected RDP measures and also in national programmes
- 2.11. Carry out regular evaluation of policies for producers of organic foods and amend setting of subsidy conditions

Evaluation indicators:

- Increase in proportion of Czech products on organic food market to 60%
- Increase in the proportion of Czech organic foods on sale in retail chains
- Increase in number of registered (active) producers of organic foods/farm processors
- Increase in the proportion of direct farm sale in the total turnover from organic food sales
- Increase in the proportion of organic foods in public catering

3. CONSUMER = consumption of organic foods

Main aim: increase consumption of organic foods, especially of Czech origin

Partial aims:

- Defend/reduce prices of organic foods to consumers
- Raise awareness of OF and consumer confidence
- Improve consumer access to organic foods
- Introduce labelling of Czech organic foods (*made from Czech raw ingredients*)

Measures:

- 3.1. Develop and fulfil a “Promotion and information plan for OF and organic foods” (*well-directed information, raise confidence in OF, consumers better-informed on the benefits of OF*)
- 3.2. Increase transparency within supply chains (*price analysis, business/retail/profit margin and price bonuses*)
- 3.3. Regularly inform consumers of accessibility of organic foods according to place and time for individual foods = “connect consumers with supply”
- 3.4. Propose a way of labelling Czech organic foods (*made from Czech raw ingredients*) and advocate/promote this label
- 3.5. Regularly evaluate public opinion on OF and organic foods

Evaluation indicators:

- Achievement of 3% organic share of total food and drink consumption by 2020
- Achievement of 60% share of Czech products in total consumption of organic food and drinks
- Improved consumer confidence – average expenditure on organic foods increased to 600 CZK per person/year

4. ORGANIC FARMS = benefit to the environment and animal welfare

Main aim: raise awareness of the benefits of OF to the environment and animal welfare

Partial aims:

- Prove (quantify) the benefits of OF to the environment and to animal welfare (*show alternative to conventional farming*)
- Raise awareness of specific benefits of OF (to the public, to state administration /specialist public)
- Increase acreage of OF land

Measures:

- 4.1. Publicise results of evaluation of benefits of OF/comparison of both production systems/ for consumers and, in particular, the specialist public
- 4.2. Ensure transfer of obtained results of evaluation of OF benefits into practice (= *improve management of organic farms in relation to biodiversity, soil, water, climate and animal welfare*)
- 4.3. Create a database of information on the influence of OF on the environment and animal welfare = choose suitable indicators for evaluation in CZ
- 4.4. Regularly evaluate the influence of OF on the environment and animal welfare (nationally within RDP evaluation, specifically within projects – themes defined in NAAR)
- 4.5. Give directed support to the development of OF acreage in valuable /protected/environmentally-sensitive areas or production areas

Evaluation indicators:

- Increased awareness of benefits of OF among specialist public = increased specialist publications, improved perception of OF among agricultural specialists
- Increased awareness of benefits of OF among general public = increased proportion of consumers buying organic foods due to environmental benefits of OF
- Increase in number of projects/measures/studies on benefits of OF to the environment and animal welfare in CZ
- Improvement in organic farm management in relation to biodiversity, soil, water, climate and animal welfare
- Share of OF acreage in total agricultural land increased to 15% by 2020
- Proportion of at least 20% arable land in total OF acreage achieved by 2020

5. SPREADING INFORMATION research – information – consultancy

Main aim: increase use of research findings/innovation/new technology/knowledge

Partial aims:

- Ensure awareness of OF principles in schools (*among younger generation 5-20 yrs*)
- Ensure research focused on necessary/useful themes
- Coordinate research through CTPOF (*from noting the strategic documents relating to research, through proposal of projects, to presentation of results for practical application*)
- Ensure the transfer of research results/ innovation into practice
- Ensure coordination of consultants in schools (*basis*)

Measures:

- 5.1. Improve education and awareness of principles of OF in schools at all levels
- 5.2. Increase research in OF:
 - ensure finances for research in OF within NAAR or other MoA public resources
 - ensure focus of research on necessary/useful themes
 - ensure coordination of research and publication of results
- 5.3. Focus consultancy on:
 - agro-technical consultancy for OF, ensure transfer of research results/innovation into practice
 - consultancy in the field of organic production efficiency/in the field of efficiency of organic food production / in the field of protection of the environment and relationship to OF (*already included in measures 1.1., 2.1. and 4.2.*) and others
 - ensuring finances for model farms (*already included in priority areas 1 and 2*)
 - creation of a list of themes for which there is demand in practice (*already included in priority areas 1 and 2*)

Evaluation indicators:

- educational modules for pre-school, primary, secondary and tertiary levels, or similar material suitable for use in schools
- ensured finances and possibility to focus research in OF within NAAR or other MoA public resource (to an extent corresponding to 15% OF share of acreage in total agricultural land)
- ensured operation of CTPOF
- ensured finances for consultancy in OF within RDP
- ensured operation of network of model organic farms
- ensured finances for consultancy in OF to an extent corresponding to OF share of acreage in total agricultural land (15%)

9. List of selected priority measures (2016–2020)

Considering the high number of measures and partial activities recommended for implementation with the aim of supporting the development of OF in CZ, it was necessary to carry out a selection of measures of greatest priority and effect on fulfilment of the stated aims of the Action Plan. **For the purpose of greater concentration on a lower number of priorities it was decided to focus on the following measures during the next five years:**

Measures of highest priority:

- 1.1. Ensure consultancy in the field of efficient organic production**
(transfer of research results/innovation into practice, consultancy also including business economics, visits to model farms = support for model farms, plan of support for educational events)
- 3.1. Develop and fulfil a “Plan for promotion and information on OF and organic foods”**
(raise consumer awareness of the benefits of OF and organic foods, build confidence in the OF system via long-term improvement of the inspection system (publicise results of inspection), encouraging use of the organic logo and promotion within a state-guaranteed quality programme, active publication, improving awareness, even among the specialist public and state administration, organisation of traditional promotional events)

Measures of medium priority:

- 1.4. Assist farmers with sale of organic foods**
(implement sales consultancy for farms – inform of potential for use of organic products in production / gastronomy / public catering / export, support various forms of association and cooperation)
- 2.5. Support the presence of Czech (organic) foods in retail chains**
(negotiate with retail chains and elimination of barriers to increasing domestic production)
- 2.6. Support vertical association, from farmers through producers to retailers**
(publicise examples of good practice in fair competition in CZ and abroad, ensure effective cooperation of supply network for organic foods, raise awareness of market – improve access to statistics on production, supply and demand, market instruments)
- 2.8. Support direct sale and other alternative forms of sale of organic products and foods**
(give particular support to regional farm processing and direct sale)
- 3.3. Regularly inform consumers of accessibility of organic foods**
(connect consumers with supply – regionally, create address-lists of organic farms with additional information for consumers, create and promote a calendar of interesting events, prepare commodity leaflets according to region)
- 4.1. Publicise results of evaluation of benefits of OF (comparison of both production systems) for general public and specialist public**
(publicise results of evaluation and comparison of OF and CF for specialist public and government bodies)
- 5.1. Improve education and awareness of the principles of OF in schools at all levels**
(engage in educational programmes, spread information on OF from maternity schools to universities, train/educate teachers)

These selected measures are further developed into partial activities, see table below:

Priority	Selected priority measure	In brief	Proposed activity	Responsibility
high	1.1. Ensure consultancy in the field of efficient organic production = transfer research results/innovation into practice	Consultancy in organic production	Ensure the transfer/sharing of knowledge between farms (<i>consultancy including business economics, visits to model farms</i>)	CTPOF
			Support the transfer of experience from abroad	CTPOF Bioinstitut
			Ensure finances for model farms	CTPOF PRO-BIO Association MoA – Dept.17250
			Create a list of themes for which there is a demand in practice (<i>problematic areas of production as a stimulus for consultancy, training, research</i>)	PRO-BIO Association
			Create a calendar of traditional training events and present them in one place – internet	Bioinstitut
medium	1.4. Assist farmers with sale of organic products	Farmyard sale of organic products	Support farmers getting together in negotiation on sales under interest associations, cooperative sales organisations or non-govt. organisations in the agrarian sector	PRO-BIO Association MoA – Dept.17250
			Creation of a “product map” showing location and volume of production of organic farms and existence of processors (also conventional) in regions (<i>give access to review of processing potential = regional promotion</i>)	PRO-BIO Association
			Implement sales consultancy for farms – inform of potential use of organic products in production/gastronomy/public catering/export (<i>follow sales possibilities</i>)	PRO-BIO Association
lower	1.5. Support/give preference to farmers in selected RDP measures as well as in national programmes	Subsidies – justification	Make maximum and effective use of RDP measures and national programmes to support both productive and non-productive functions of OF (<i>particularly advocate support for arable land, farm production and for new organic farmers, and support for cooperation, innovation, marketing</i>)	MoA – Dept.17250 MoA – Dept.14110 MoA – Dept.14130
			Update setting of subsidy conditions (<i>representatives in RDP monitoring committees for OF/AECM and investment measures</i>)	MoA – Dept.17250 MoA – Dept.14130 PRO-BIO Association
			Involve organic foods primarily in national programmes: e.g. Fruit and vegetables to schools etc.	MoA – Dept.17250 MoA – Dept.18120 MEYS MZ
lower	1.6. Carry out regular evaluation of OF policy and amend the setting of subsidy conditions	subsidies – improve quality	monitoring and evaluation of subsidy conditions with the aim of better targeting of subsidy policy for OF (improving the quality of the system)	MoA – Dept.14130 MoA – Dept.17250 IAEI
lower	2.1. Ensure consultancy in the field of efficient organic food production = transfer of research results/innovation into practice	Organic food production	Ensure informational support aimed at organic food producers (<i>visits to model farms, consultancy by Associations of farm processors, to actual implementation of farm processing</i>)	CTPOF
			Ensure finances for model farms with examples of farm production	CTPOF PRO-BIO Association
			Create a list of themes for which there is a demand in practice (<i>problematic areas of production, barriers to sales as a stimulus for consultancy, training, research</i>)	PRO-BIO Association
medium	2.5. Support the presence of Czech (organic) foods in retail chains	Sales of organic foods – retail chains	Negotiation with retail chains and identification of barriers to increased domestic organic production (<i>work in cooperation with MoA, FFDI and other institutions in negotiation with retail chains on amendment of conditions for suppliers</i>) + motivate retail chains to supply Czech organic foods (<i>intermediate contacts to suppliers, provide umbrella for suppliers, cooperation in promotion</i>)	MoA – Dept.17250 MoA – Dept.18120 FFDI CZ PRO-BIO Association

Priority	Selected priority measure	In brief	Proposed activity	Responsibility
medium	2.6. Support vertical association, from farmers, through producers, to retailers	Vertical(s)	Publicise examples of good practice in fair cooperation in CZ and abroad	CTPOF
			Ensure effective cooperation in organic food supply network (inform of supply and demand / support establishment of own production in collective businesses)	PRO-BIO Association MoA – Dept.17250
			Improve access to statistics on production, supply and demand, market instruments	IAEI
medium	2.8. Support direct sale and other alternative forms of sale of organic products and foods	Direct sale	Give particular support to regional farm processing and direct sale and other alternative forms of sale of organic products and foods	PRO-BIO Association MoA – Dept.17250
lower	2.9. Support consumption of organic foods in public catering	public catering	Map the potential for introducing organic foods to public catering <ul style="list-style-type: none"> Show examples of good practice (<i>find out how many schools already use organic foods</i>) Identify suppliers who are able/willing to supply to public catering (<i>e.g. draw up supply (price) list</i>) Create demand for organic foods in public catering 	MoA – Dept.17250 MEYS MoH
high	3.1. Develop and fulfil a "Promotion and information plan for OF and organic foods"	promotion	Launch a national promotional / information campaign for OF and organic foods (including its regular evaluation)	MoA – Dept.17250 MoA – div. 10042 SZIF – common market organisations PRO-BIO Association Bioinstitut
			Permanently improve the quality of the inspection system with the aim of maintaining consumer confidence in the entire OF system (publicise results of inspection)	MoA – Dept.17250 ÚKZÚZ
			Draw up a plan of regular media publication with the aim of increasing public awareness of the benefits of OF (<i>plan themes in advance and cooperate on articles. Themes: difference between CF and OF / organic food prices / examples of good practice – farms / benefits of OF to environment etc.</i>)	CTPOF MoA – Dept.17250 MoA – div. 10042
			Prepare promotional material = collate a register in one place (library) of what has already been produced in the field of promotion of OF and organic foods (leaflets, brochures, educational materials)	Bioinstitut
			Make use of existing events for promotion (<i>e.g. September – Organic Food Month, organic food in Regional foods and Klasa, promotional projects such as "Know your farmer" and "Farmers Festival" etc.</i>)	MoA – Dept.17250 MoA – div. 10042
			Draw up a calendar of all events during the year and use it for collective distribution of OF promotion (<i>list of organic fairs, festivals, markets in one place – internet</i>)	Bioinstitut
			Promote the labelling of domestic (Czech) organic foods	FFDI CZ PRO-BIO Association
			Become involved in education and information programmes – promote the principles of OF and organic foods: <ul style="list-style-type: none"> Cooperate with MoA Dept. of food safety on information and education programmes for schools Cooperate with FFDI CZ on their food promotion programmes (<i>Heartily / Easily live healthily</i>) Cooperate with MEYS – educational modules for schools 	MoA – Dept.17250, MoA – Dept.18110 MEYS FFDI CZ Bioinstitut

Priority	Selected priority measure	In brief	Proposed activity	Responsibility
lower	3.2. Analyse prices within supply network (<i>price analysis, business margin and price premium / bonuses</i>)	Organic food pricing	<p>Inform consumers of costs involved in organic food production:</p> <ul style="list-style-type: none"> detailed description of price structure, from farmer to consumer develop price-cost analysis for basic commodities: milk, eggs, beef, cereals and flour, fruit, vegetables incl. potatoes compare prices of comparable organic and conventional foods compare price premium / bonuses of organic foods in CZ and abroad 	IAEI CTPOF
medium	3.3. Regularly inform consumers of availability of organic foods according to place and time for individual organic foods	availability	<p>inform consumers where they can buy organic foods at reasonable prices (regionally and outside retail chains):</p> <ul style="list-style-type: none"> create and provide a promotional address-book of organic farms, include news items on farms or articles/photos include other forms and places of sale in the address-book (<i>community-supported farming, box delivery systems, specialised shops</i>) 	PRO-BIO Association Bioinstitut CTPOF
			<p>Create and promote a calendar of interesting events where organic foods can be bought (<i>farmers' markets, trade fairs, organic harvest festivals</i>)</p>	Bioinstitut PRO-BIO Association CTPOF
			<p>Prepare commodity leaflets according to region (<i>e.g. where to buy organic milk and dairy products from farms, or what foods are available in a given region</i>)</p>	Bioinstitut PRO-BIO Association CTPOF
lower	3.4. Propose and promote a way of labelling Czech organic foods (produced from domestic raw ingredients)	logo	Propose a way of labelling Czech organic foods (produced from domestic raw ingredients) and implement/promote this label	FFDI CZ PRO-BIO Association
medium	4.1. Publicise the results of evaluation of the benefits of OF (comparison of both production systems) for both general and mainly specialist public	OF as a chance for nature	<p>publicise the results of evaluation of the benefits of OF for specialist public and state administration</p> <p>publish scientific articles and conference reports on this theme, training of government clerks – present principles of OF as innovation, a reasonable form of farm management and alternative to CF</p>	CTPOF MoA – Dept.17250 MoA – div. 10042
medium	5.1. Improve education and awareness of OF principles in schools at all levels	education	Engage in education programmes – address MEYS on potential for inclusion of information on OF in primary school curriculum, link to practical education	MoA – Dept.17250 MEYS
			teacher training and spreading information on OF to all levels of schools	MoA – Dept.17250 MEYS Bioinstitut
lower	5.2. Improve research in OF	research	Ensure finances for research in OF within NAAR	MoA – Dept.17010
			Establish and regularly evaluate priority themes for OF (<i>efficient production, manufacture, organic food quality, public opinion, benefits to the environment and animal welfare</i>)	CTPOF Bioinstitut
			Ensure a functional database of OF research in Organic Eprints	CTPOF

10. Means of implementation and evaluation of the Action Plan

The proposed AP will be implemented from 2016 onwards, but it fluently follows on from activities begun within the previous Czech AP for development of organic farming 2011–2015.

AP implementation

The institution responsible for implementation of the AP is the MoA. Coordination and practical implementation of the AP, including progress evaluation, will be carried out by the **Commission for fulfilment of the AP** to be established as of 01. 01. 2016 for the whole AP period, i.e. 2016–2020. The Commission consists of representatives of involved departments, NGOs and CTPOF.

Financing of measures proposed within the AP is planned from both RDP 2014–2020 and other national and international sources. A number of proposed AP measures have not yet been systematically supported and it will be necessary to seek new potential sources. Foreign experience shows that a certain budget for AP implementation is necessary to fulfil the AP and the development of OF itself.

AP evaluation

AP evaluation means regular assessment of progress in fulfilling the defined strategic aims, in particular their target value. As in the previous AP the key indicator is again to achieve a 15% OF share of total agricultural land in CZ. However, this is accompanied by other evaluation indicators for each of five priority areas (see Appendix 1: Table of evaluation indicators). **It is proposed that AP evaluation is carried out annually, with the help of a fundamental instrument – monitoring** (i.e. the proposal and regular collection of indicators). Indicators proposed in advance allow evaluation of change achieved in the course of implementation and thus the success of the AP (whether and how aims proposed in the AP are fulfilled). With regard to the range of proposed evaluation indicators, it is suitable (in most of the indicators) to propose **annual monitoring and evaluation** – except those that can only be evaluated in a longer time period – indicators of the state of the environment etc. At the same time, this will allow prompt reaction to situations where some of the AP activities or aims are not satisfactorily fulfilled, and propose measures to resolve the situation. A necessary precondition for successful monitoring will be a guarantee of cooperation with other institutions which are proposed as sources of data and information within the monitoring process.

Appendix 1:

Table of evaluation indicators

Measure	Indicator	Unit	Initial value (year)	Data source
1. Organic farms = Economic viability of OF				
	Proportion of subsidies in total income in OF and CF (situation in CZ, DE, AT) (aim 1 = increase the proportion of income from production in total OF income and compared with subsidies) According to type of farm: meat, dairy, combined and arable (62/38, 33/23, 45/20)	%	2013: CZ: OF 56% / CF 20% DE: OF 24% / CF 17% AT: OF 26% / CF 16%	FADN CZ, FADN DE, FADN AT
	Proportion of cost to total income without subsidies in OF and CF (situation in CZ, DE, AT)	Share	2013: CZ: OF 1,70 / CF 1,10 DE: OF 1,04 / CF 0,95 AT: OF 1,03 / CF 0,95	FADN CZ, FADN DE, FADN AT
	Value of organic farm production (according to FADN methods) (aim 2 = increase the value of organic farm production by 15%)	CZK/ha	2013: organic farms with livestock fed on bulk fodder 9,551 CZK/ha (51% conv. production) organic dairy farms 28,181 CZK/ha (68% in CF) organic farms with combined and plant production 16,122 CZK/ha (41% conv. production)	FADN CZ
	Organic production share in total Czech agricultural production	CZK,%	2012: 4.1% / 5.0 billion CZK 2013: 3.7% / 4.7 billion CZK	FADN CZ
	Level of income per employee in OF and CF (NAV/AWU) (situation in CZ, DE, AT)	x 1,000 CZK	2013: CZ: OF 448 / CF 562 (80%) DE: OF 956 / CF 1 046 (91%) AT: OF 814 / CF 885 (92%)	FADN CZ, FADN DE, FADN AT
	Change in yield per hectare in main plant production commodities – cereals/ compared with conventional, compared with other countries (DE, AT)	%	Cereals – 2013: CZ: OF 50% of conv. yield (88% of organic cereal yield in DE) DE: OF 49% of conv. yield AT: OF 56% of conv. yield	yield from organic produce (Report on OF by IAEI), total in CZ (CSO), both organic and conventional abroad (FADN, Eurostat)
	Change in efficiency level in main livestock commodities – milk yield / compared with conventional system, compared with other countries (DE, AT)	%	Milk yield 2013: CZ: OF 80% of conv. milk yield (90% of organic milk yield in DE) DE: OF 88% of conv. milk yield AT: OF 86% of conv. milk yield	efficiency (Report on OF by IAEI), total in CZ (CSO), organic and conventional abroad (FADN, Eurostat)
	Price development and price bonuses in organic products – wheat / milk etc. (prices paid to agricultural producers)	%	Wheat – 2013: CZ: 158% (70% of organic wheat price in DE) DE: 214% AT: 191% Milk – 2013: CZ: 113% (74% of organic milk price in DE) DE: 118% AT: 113%	FADN CZ, FADN DE, FADN AT
2. Market = production and marketing				
	Number of registered organic food producers and proportion of farm processors	Number, %	2010: OF 404 (30%) 2013: OF 471 (39%) 2014: OF 506 (40%)	Report on OF – IAEI, ROE
	Number of farm processors proportion of farms in total – increase in farm processing	Number, %	2010: OF 121 (3.5%) 2013: OF 185 (4.7%) 2014: OF 201 (5.2%)	Report on OF – IAEI, ROE

Measure	Indicator	Unit	Initial value (year)	Data source
	Number of farm processors, proportion of farms in total – increase in farm processing	Number, %	2010: OF 51 (2.2%); CF 248 (1.2%) 2013: OF 131 (5.0%); CF 1056 (4.5%)	CSO Agroczensus
	Proportion of direct sales in organic food consumption in total	CZK,%	2010: 60 million CZK (3.5%) 2012: 105 million CZK (5.9%) 2013: 172 million CZK (8.9%)	Report on organic food market (IAEI)
	Direct sales from farms (OF)		2010: 107 (5.3%) 2011: 150 (5.3%) 2012: 75 (2.7%) 2013: 108 (3.2%)	Report on OF – IAEI
	Number of public catering companies using organic food and share / proportion of organic food in total food consumption	Number, %	n/a (almost zero use estimated)	Not monitored as yet
	Proportion of farms involved in non-agricultural activities in OF vs CF (importance of diversified activities)	Number, %	2010: OF 23% / 14% CF 2013: OF 29% / 18% CF	CSO Agroczensus
3. Consumer = organic food consumption				
	Proportion of organic food consumption in total food consumption (Aim 4 = achieve 3% organic share of total foods and beverage consumption)	%	Static around 0.7% of total consumption: 0.63 (2009) to 0.71 (2013)	Report on organic food market (IAEI) and Food consumption (CSO)
	Proportion of organic food of domestic origin (incl. food produced in CZ) (Aim 3 = increase the proportion of Czech organic food to 60% on organic food market)	%	Static around 40% (2009-2013)	Report on organic food market (IAEI)
	Consumption per person per year (Aim 5 = raise average expenditure on organic food to 600 CZK per person/year)	CZK	2009: 154 2012: 169 2013: 185	Report on organic food market (IAEI)
	Proportion of people buying organic food at least occasionally, of which regularly: several times per month and several times per week <i>= increase consumer confidence</i>	%	37% (2010) to 41% (2014), however, 59% of people buy no organic foods at all Of which several times per month: 29% (2010) to 32% (2014) Of which several times per week: 4% (2010) to 5% (2014)	MoA poll
	Obstacles to organic food purchase – in people purchasing and not purchasing organic foods (distrust)	%	Distrust– those who do not purchase organic foods: 37% (2010) to 65% (2014)= (26% say „it’s a marketing ploy“ + 39% “cannot see any difference”)	MoA poll
4. Organic farms = benefit to the environment and animal welfare				
	Total organic acreage / proportion of total Czech agricultural land (Aim 6 = achieve a 15% organic share of total Czech agricultural land)	ha,%	2014: 494,000 ha / ca 11.4%	REP, CLMCO
	Total arable acreage / proportion of total organic acreage (Aim 7 = achieve at least 20% proportion of arable land in total organic acreage)	ha,%	2014: 56,500 ha / ca 11.5% land under OF	ROE
	Proportion of organic farms/acreage within AECM /focusing on: - sustaining biodiversity - water quality - soil quality	Number, %	data will be taken from RDP evaluation	LPIS (MoA)
	Acreage and proportion of organic acreage in PLAs	ha,%	2015: 119,000 ha (39% in PLAs), of which the majority of organically-managed acreage within PLA is in LFAs (91%; 109,000 ha).	LPIS (MoA)

Measure	Indicator	Unit	Initial value (year)	Data source
	Acreage and proportion of organic acreage in LFAs (according to individual LFA types and according to crop, arable land – AL, and permanent grassland – PG)	ha,%	<p>Approximately ¼ of land in LFAs is organic / this is 88% of total organic acreage in CZ. LFA H: 227,000 ha (43%) LFA O: 119,000 ha (11%) LFA S: 83,000 ha (39%)</p> <p>Proportion of arable land (almost 5% of AL in LFAs is organic / 65% of organic AL is in LFAs) LFA H: 14,000 ha (10%) LFA O: 26,000 ha (4%) LFA S: 5,000 ha (8%)</p> <p>Proportion of PG (45% of PG in LFAs is organic / 93% of organic PG is in LFAs) LFA H: 212,000 ha (57%) LFA O: 93,000 ha (29%) LFA S: 76,000 ha (55%)</p>	LPIS (MoA)
	Landscape features: proportion of farms establishing landscape features / proportion of farms maintaining landscape features – comparison of OF and CF.	%	<p>2010: OF 43% / CF 23% = maintenance of landscape features OF 12% / CF 5% = establishment of landscape features</p>	CSO Agrocensus, data on landscape features from LPIS will be used for updating
	Total number of organic livestock share / proportion of total Czech livestock	Animals LU%	<p>2014: Cattle 224,000 animals (16%) of which 7,000 are dairy cows (2%) Sheep 100,000 (45%) Goats 9,000 (37%) Pigs 2,000 (0.1%) Horses 7,000 (20%) Poultry 39,000 (0.2%)</p>	Report on OF – IAEI, CSO
5. Spreading information = Research – education – consultancy				
Research	Development of financial means for science and research provided for organic topics – in proportion to total S&R expenditure (<i>only MoA research and possibly TA CZ research</i>) (Aim 8 = ensure finances for research and consultancy in OF on a scale appropriate to the proportion of organic acreage in total agricultural acreage (15%))	CZK,%	<p>MoA (NAAR): 2014: 37,232,000 CZK / 378,552,000 CZK (9.8%) TA CZ: 2014: 18,140,000 CZK / 1,799,900,000 CZK (1.01%)</p>	Council for science, research and innovation (SRI) + research database + MoA records
	Development of number of projects under OF in proportion to total projects in S&R (<i>only MoA research and possibly TA CZ research</i>)	Number, %	<p>MoA (NAAR): 2014 – 11 / 138 (8.0%) TA ČR: 2014: 9 / 791 (1.14%)</p>	SRI council + research database + MoA records
Education	Number of universities with OF accreditation	Number	2014: 4 (OF is taught at AF CULS Prague, AF Mendel University Brno, AF USB České Budějovice and FS UP Olomouc)	Individual universities (within survey)
	Number of agricultural secondary schools and significance of OF subject (proportion of schools teaching OF / with OF dept.)	Number	2014: 34	Individual SSs (within survey) – MEYS / MoA

Measure	Indicator	Unit	Initial value (year)	Data source
Consultancy	Number of accredited consultants specialising in OF and proportion of total number of consultants	Number, %	2010: 43 consultants, 13.0% 2014: 33 consultants, 13.0%	IAEI / MoA – public database
	Number of organic farms per accredited consultant	Number	2010: 82 2014: 118	REP
	Support for consultancy – a sub-area of OF and as a proportion of overall support (within RDP) (Aim 8 = ensure finances for research and consultancy in OF on a scale appropriate to the proportion of organic acreage in total agricultural acreage (15%))	CZK,%	2010: 4,249,000 CZK / 6.0% share of applications and 6.4% share of overall support for consultancy 2013: 2,247,000 CZK / 3.0% share of applications and 3.2% share of overall support for consultancy (period 2008-2013: 20.5 million CZK / 5.6% and 5.9% respectively)	MoA – RDP Monitoring – measure I.3.4
Training	A summary of seminars and training in OF – number of courses, number of farmers taking a course within Measure I.3.1 (RDP 2007-2013) and newly within Measure M01 “Transferring Knowledge and Informational Events” (RDP 2014-2020)	Number	n/a	SZIF – MoA – RDP Monitoring – Measure I.3.1 and M01
	Finance used for OF in proportion to overall budget within Measure I.3.1 (RDP 2007-2013) and within Measure M01 “Transferring Knowledge and Informational Events” (RDP 2014-2020)	CZK,%	n/a	SZIF – MoA – RDP Monitoring – Measure I.3.1 and M01

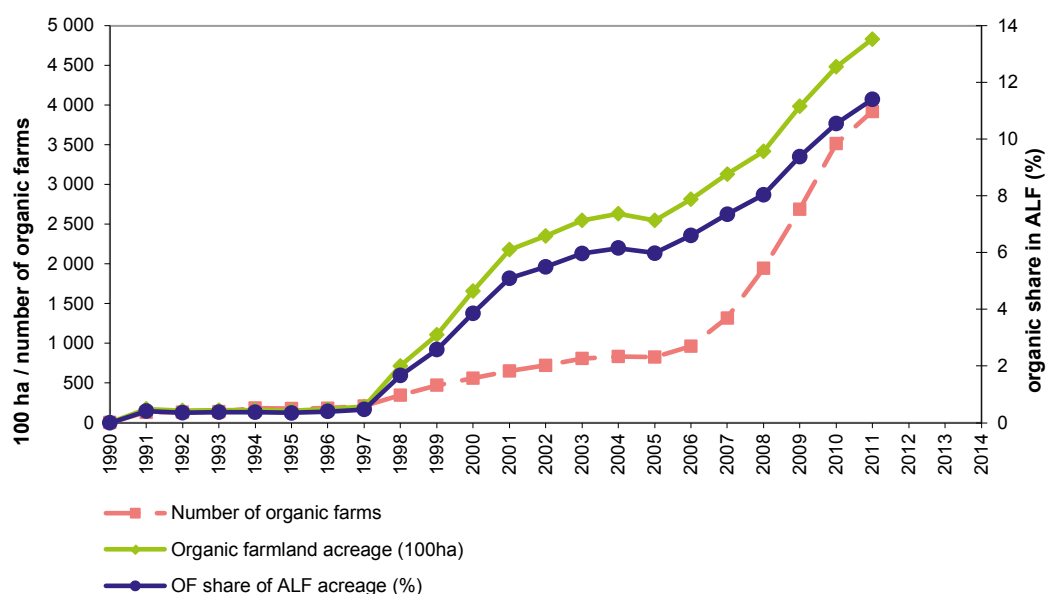
Appendix 2:

Description of current situation in OF and organic food market

Development and current state of OF

As in other countries in Europe and the rest of the world, organic farming in CZ is also undergoing significant development. It has been over 20 years, since the appearance of the first pioneer organic farms and propagators of OF (first three farms established in 1990), to the present situation where, **at the end of 2014, there were 3,866 organic farms managing 494,000 ha of organic land which represents an 11.7% share of total agricultural acreage**⁵. In the last ten years organic acreage has almost doubled, from 263,000 ha (average increase of 6.5% per year) and the number of farms has increased more than four-fold. Development of OF in CZ (as in other EU countries) has been significantly affected by agrarian policy, i.e. mainly by increasing and stabilising state subsidies within RDP after 2004. A slower increase in the number of organic farmers and organic acreage in the last three years is mostly due to a change in conditions of the “OF” Chapter within agri-environmental measures, where, since 2012, no more new subsidy applications have been accepted and existing applicants’ acreage has been limited – see Graph 1. This situation will change with the new programme period and as of 2015 new organic farmers can again apply for subsidies within the new RDP 2014–2020.

Graph 1: Development of acreage and number of farms under OF and proportion of organic acreage in total agricultural acreage (1990–2014)

Source: MoA (data as at 31.12. of given year); compiled by IAEI

Despite this, the Czech Republic is nowadays among the leading countries in terms of organic acreage – CZ is among the first 20 countries in the world with the largest organic acreage (9th within the EU), and is among the first 10 countries with the highest proportion of organic acreage in total farmland acreage. CZ is also significant in average size of organic farms (127 ha in 2014) which is the third largest (after Slovakia and UK). The European average is only around 40 ha.

The main geographical organic areas in CZ are, traditionally, the less favourable highland and upland areas. About half of these are currently farmed organically. This affects the land-use – permanent grassland areas dominate Czech OF with an acreage of over 410,000 ha, and this area has increased by 75% since 2004. The proportion of grassland in total organic acreage remains around 83%. Arable land acreage has increased nearly three-fold since 2004, to a current 56,000 ha, which is almost 12% of total organic acreage. **At present more than 40% of permanent grassland is farmed organically, as well as 2% of arable land and over 10% of permanent crops, in proportion to total agricultural acreage used for the given category in CZ.**

Plant and livestock production from organic farms

The volume of organic production is increasing along with the increase in organic acreage. Cereals and fodder are the main crops on arable land. **In comparison with 2004, acreage used for growing cereals has increased by more than 150% and production of cereals has tripled** (from 20,000 to ca 64,000 tonnes in 2014). About half of organic cereals are sold, 40% abroad on a long-term basis and mostly in organic quality. The proportion of organic cereals is almost 2% of total cereal acreage in CZ and 1% of total cereal production. Acreage of land used for growing technical crops has also increased significantly (four-fold since 2004) – this is mainly oil crops

⁵ Acreage according to Land Register (4.2 million ha), i.e. total farmland acreage, not only land under LPIS register.

and spices. Production of technical crops has tripled during the monitored period. Compared with conventional management, organic grain legume acreage is increasing, production has more than doubled since 2004 and constantly represents the highest proportion of both acreage and total production in CZ (around 10%). On the other hand, growing organic vegetables and root crops (mostly potatoes) remains at a low level (0.2% and 0.5% of arable acreage respectively). Perennial types of fodder dominate in the organic system, while annual fodder crops, especially maize for silage, make up a 63% share of conventional management.

Livestock numbers are also increasing. Compared with 2004, numbers of poultry have increased the most, followed by goats and sheep. Nevertheless, beef cattle breeding is the distinctly dominant activity in CZ, followed by sheep breeding. **The number of beef cattle and volume of beef from organic farms have more than doubled since 2004** – to 220,000 animals and 9,700 tonnes of beef (40% of animals used as stockers, 60% used for meat production). However 40% of stockers and 20% of meat is exported, and export of stockers increases slightly every year. Almost half of the beef exported is sold in organic quality, while stockers are almost entirely sold without a certificate (90% of animals). Likewise, on the Czech market nearly all stocker animals are sold to conventional farms. Only about 20% of beef is sold as certified organic quality on the Czech market.

The number of organic dairy cows has been growing in recent years. **In the last ten years the number of dairy cows has more than doubled and organic milk production has tripled** – to 30 million litres, which represents ca 2% of total milk production in CZ and corresponds to the proportion of organic dairy cows in the total number. However, 1/3 of Czech organic milk is exported to Germany while within CZ about 1/5 of organic milk is used as conventional. **At present, of the total number of animals bred in CZ, 16% of cattle, 45% of sheep, 37% of goats and 20% of horses are kept on organic farms.** In terms of poultry and pigs, despite increasing numbers, the proportion of organically bred animals is negligible (0,2% and 0,1% respectively).

According to FADN, the total production of organic farms in 2013 was estimated to be 4.71 billion CZK⁶ which represents a 3.7% share of total Czech agricultural production according to Overall Agricultural Accounts (CSO). This indicates that the value of organic production is approximately three times lower than the almost 12% proportion of organic farmland in total Czech agricultural acreage. Lower production of organic land is firstly the result of the principles of more considerate and less intensive methods of farming, and secondly of the very different structure of organic and conventional Czech farms⁷. Moreover, the majority of organic farms are located in LFAs and PLAs which is a limiting factor for possibilities of production and intensive farming, due to both legislative reasons and climatic conditions.

The fall in production intensity in OF compared to CF is more distinctive in CZ than in Germany or Austria. Significantly fewer inputs are used in OF and at the same time they are less effectively utilised, which results in a greater fall in income from production if compared with CF. The reason for lower productivity of production costs in OF is mostly the lower market prices for organic agricultural products which are poor compensation for the higher costs of OF. **Revenue from sales thus does not suffice to pay the costs and OF in CZ is sustained through subsidies which have become the main financial resource for the stability of organic farming.** On one hand, the assurance of subsidies stimulates interest in this farming system, but on the other hand it brings negatives: it lowers the motivation of organic farmers to make their work economically viable and creates a disproportionate one-sided orientation of organic entrepreneurs on public budget sources, which endangers the economic sustainability of OF. To improve this situation it is necessary to increase OF productivity while supporting the development of the organic food market.

Organic food: production and distribution

The number of organic food producers and distributors increases every year. At the end of 2014 there were 506 registered organic food producers, of which 201 were also registered in the category of farmers, processing organic raw materials in the place of their production. In other words, nearly 40% of producers are farm processors and this proportion increases every year. But in terms of registered organic farms, the volume of processing still remains at a low level – around 5%. **In other words, only every twentieth organic farm processes its own products on site and perhaps also sells them directly “from the farmyard”.** However, there has been an evident trend of growth in farm-processing in the last three years, especially in terms of processing meat, milk, fruit and vegetables. The number of registered organic wine producers is also significant. **Organic food production nowadays involves both “organic specialists⁸”, and medium-sized / large food companies which only produce organic foods as additional products.**

The field of organic food distribution has been developing in recent years more dynamically than that of production. At the end of 2014 there were 351 registered organic food distributors, meaning a year-on-year increase of 15%. There are also a great number of retail companies involved in the organic food market which, however, since 2006 do not have to register if they comply with specific conditions of the European regulation and the Czech Act on OF. In 2013 distributors imported organic foods to the value of approximately 335 million CZK, especially finished products from western Europe, mainly Germany and Austria and more recently from Italy. However, retail chains prefer to import organic goods themselves and this volume has again increased to ca 484 million CZK.

⁶ According to FADN EU manuals, agricultural production includes self-consumption (i.e. the consumption of feeds, fertilizer, seed etc. within the farm) which is about 58% of plant production in OF, while in CF it is only ca 15%.

⁷ Farms grazing beef cattle, sheep and goats, located in LFAs (on average 83% of their land is permanent grassland – PG), dominate OF, while in CF the dominant role is that of farms producing mainly field crops or both (animal and plant production) which are usually not situated in LFAs (and their land includes only 20% of PG on average). A significant number of organic farms are situated in LFAs or PLAs where intensive farming is not the main aim, nor is it actually possible.

⁸ Organic specialist here means a producer focusing mainly or entirely on the production of organic foods.

The Czech organic food market

In the last three years interest in organic foods has been awakening. In 2013 the total turnover in organic foods achieved by Czech producers and distributors was more than 2.7 billion CZK (including export). **Czech consumers spent 1.95 billion CZK on organic foods, which represents a year-on-year increase of 9.5%. Compared with 2005 the market has grown almost four-fold.** The average annual per person expenditure on organic foods remains below 200 CZK (185 CZK in 2013) and the organic food share of overall food and drink consumption reached 0.71% – see Table 2. **Czech consumers buy most of their organic foods in retail chains** (64%, i.e. to a value of 1.24 billion CZK). In second place are healthfood shops and organic food shops (17%). The proportion of direct sale turnover, especially farmyard sale, has increased nearly three-fold since 2010 (to 172 million CZK, i.e. 9% of total organic food consumption). **The main organic food category with the highest volume of sales is, consistently, that of “Other processed foods”⁹ (33%; 1/3 of which is ready-made meals such as baby foods). The second is the category of “Milk and dairy products” (18%), followed by “Fruit and vegetables” (16%, also including fruit and vegetable juices).**

The proportion of imported organic foods in total domestic retail turnover cannot be precisely stated due to data being unavailable. **The volume of finished organic foods imported in 2013** (not including imported organic products and foods intended for further processing) **was estimated to be worth 800 million CZK, i.e. 46% of Czech retail turnover** (as in the previous three years). After the inclusion of import by so-called “mixed”¹⁰ companies, the share of imported organic food has increased to 57% of retail turnover. If we also included imported organic products or foods which are further processed within CZ, the share of import would increase further.

Export figures also grow every year. In 2013 Czech companies exported organic foods to a value of ca 774 million CZK, which is **nearly 10 times more than in 2006** (29% of total turnover). Organic foods from CZ go mostly to EU countries (95%), especially to Austria and Germany.

Table 3: Development in the Czech organic food market 2005 – 2013

Indicator	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total organic food turnover including export (billion CZK)	x	0.84	1.39	1.95	1.98	2.10	2.24	2.40	2.72
Export (bn. CZK)	x	0.08	0.10	0.15	0.37	0.51	0.57	0.62	0.77
Organic food consumption in CZ (bn. CZK)	0.51	0.76	1.29	1.80	1.61	1.60	1.67	1.78	1.95
Y-O-Y change in organic food turnover (%)	16	49	70	40	-10	-1	4.6	6.7	9.5
Share of total food and drink consumption (%)	0.18	0.35	0.55	0.75	0.65	0.63	0.65	0.66	0.71
Consumption per person per year (CZK)	50	74	126	176	154	151	158	169	185
Proportion of import in organic food turnover (%)	54	56	62	57	n. d.	46	46/60*	46/60*	46/57*
Retail chain share of organic food turnover (%)	57	67	68	74	68	67	64	64	64

* The higher proportion of finished organic food import includes import by both distributors and producers

Source: Green marketing for 2005-2008; IAEI Statistical survey for 2009-2013

Despite a significant increase in the organic food market, the total and average consumption per person in CZ remains far behind the West-European average¹¹. In CZ, organic food is regularly bought by only a small number of consumers, the market remains undeveloped, and more than half of the organic foods consumed are imported to CZ from abroad. Inefficient organic food sale, especially due to poor marketing and distribution networks, is a barrier to increasing the proportion of domestic organic foods on the market. Another problem is the under-developed sector for processing organic products, as many commodities produced under organic conditions end up on the conventional market or, especially in recent years, are exported. **Therefore the question is whether the growing domestic demand from consumers will be satisfied by organic foods made of good quality Czech organic products or by mostly imported organic foods, the share of which has been dominant on the Czech market so far, and whether export of organic products from Czech farms to foreign consumers will continue to increase.**

⁹The item includes pulses, eggs, sugar and honey, chocolate, cocoa and sweets, coffee and tea, spices and aromatic extracts, ready meals (incl. baby food) and other processed foods.

¹⁰So called “mixed” enterprises represent companies involved in both organic food distribution from other suppliers and their own concurrent production.

¹¹ In 2013 the ten countries with the biggest market in organic foods included (given in Euros) Germany (7550 m), France (4380 m), United Kingdom (2065 m), Italy (2020 m), Switzerland (1668 m), Austria (1065 m), and Sweden (1018 m). Most money is spent on organic foods in Switzerland (210 EUR per person/year), followed by Denmark (163 EUR) and Luxembourg (157 EUR). Denmark (163 EUR) and Luxembourg (157 EUR). In CZ organic food turnover was ca 77 mil. EUR and annual consumption per person was 7 EUR.

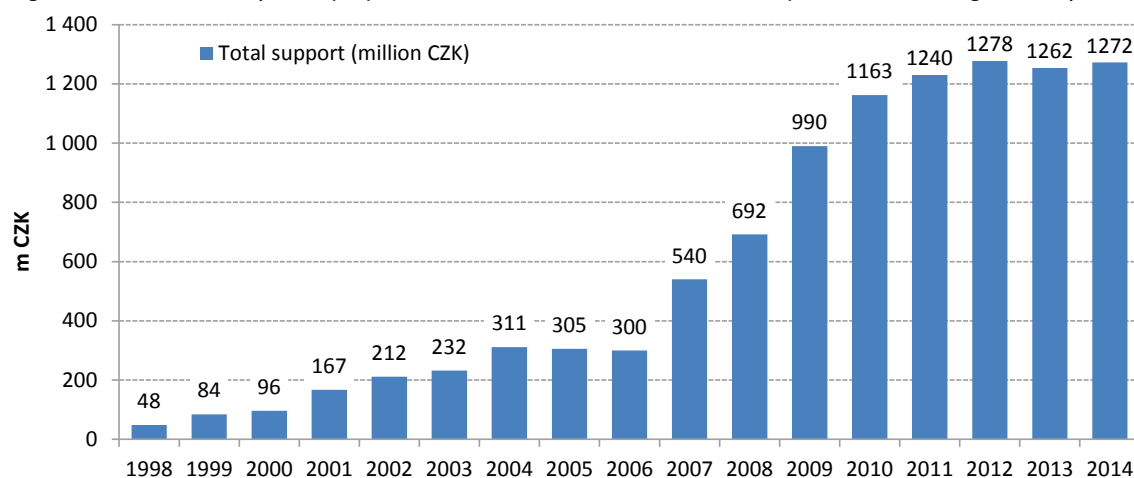
Consumer perception of organic foods

Research carried out for the MoA shows an increasing number of people buying organic foods (from 37% in 2010 to 41% in 2014). One third of the population purchase organic foods at least several times a month, while six years ago it was only a quarter of the population. The increase in organic food consumption relates to growing interest in so-called farm products which are often of organic quality. Other beneficial factors are the current popularity of farmers' markets, box delivery systems or an increasing number of farmers' shops in bigger towns and cities. According to consumers themselves, **the main reasons for buying organic foods are that they are healthier, tastier and more nature-friendly**. Awareness of labelling on organic foods has also increased, both of the national "zebra" logo (from 54% to 72% in 2014) and the new EU logo (from 9% to 24%). **The greatest obstacle to higher sales is the rather high price and also the limited range. For people who do not buy organic food, distrust is the second biggest problem after the price** (either they are unaware of the difference between organic and conventional foods or they believe that labelling foods as organic is just a marketing ploy). Despite the evident trend of growing consumer interest in organic foods **almost 60% of the population do not buy organic foods and 25% have never bought any at all**.

State financial support for organic farming

OF-focused support has existed in Europe for over 20 years. In 1992, within the SZP revision, AEMs were introduced across the EU to provide a framework to support conversion to OF and sustenance of OF. **Acreage-based subsidies have since become a mandatory measure within AEMs, which has significantly contributed to OF development in the EU**. Conditions, focus and range of payments differ notably in individual countries.

The first finances in support of the establishment of organic farms in CZ were released as early as 1990–1992. OF began to develop significantly after 1998, especially due to the renewal of state support for OF, which, until 2003, was provided on the basis of a government regulation specifying programmes to support non-productive functions of agriculture. **As of 2004 organic farming is one of the supported chapters within AEMs, which ensured financial support for organic farmers after Czech entry to the EU**. Conditions for state support in EU member countries are set out by a programme document, always for a 7-year period; in CZ this is the "Horizontal Rural Development Plan" (2004–2006) and the "Rural Development Programme" (2007–2013); its validity was prolonged until 2014. **A new RDP (2014–2020) has come into force since 2015, with OF supported as an independent measure apart from AECM, the support now only being available for enclosed organic farms without parallel conventional activities on agricultural land**. The payments are provided per hectare of organic land, and vary according to land-use (i.e. crops grown on the land). Slightly higher sums have recently been proposed for land in the so-called conversion period (i.e. entering the OF system).

Note: Since 2004 the total support represents the level of financial means applied for, unlike before 2004 when the figures represented the level of financial means provided, which are only paid out during the following year.

Source: MoA; compiled by IAEI

In 2014, applications were submitted for support amounting to 1,272.3 million CZK for 447,111 ha of organic land. Compared with 2004, when farmers applied for approximately 311 million CZK, the amount of subsidies grew more than four-fold. Such a rise was due to both an increase in subsidized organic acreage and – to the same extent – an increase in payments per ha which was fixed in CZK for the whole programme period 2004–2006, while in the programme period 2007–2014 its level was set in EUR, and thus changed according to the current EUR/CZK exchange rate.

Further State financial support measures

With regard to low organic food production in CZ, the MoA decided, as of 2007, to give organic food producers and organic farmers a points advantage for projects submitted in five selected measures of the RDP. **Thanks to this, significant support was given to the organic sector between 2007 and 2014 via the following measures: Young farmers going into business, Modernisation of farm**

enterprises, Adding value to agricultural and food products, Diversification of non-agricultural activities and Support for tourism. Organic farmers were greatly interested in these advantaged measures. **In the seven-year period ca 1/3 of applications for a total requested sum amounting to 4.6 bn. CZK (i.e. 24% of all subsidies) were submitted by enterprises registered under OF¹².** The result is a more than four-fold increase in the number of on-farm processing sites – from 45 in 2007 to 201 in 2014 (especially farm dairies, meat cutting rooms, cider presses etc.) and there is growing consumer demand precisely for regional farm foods, so continuous support for similar projects is advisable.

Besides this, organic farmers could also obtain support for consultancy within the “Utilizing advisory services” measure, and it was possible **to finance numerous OF-related informational activities** through the “Further specialist education and informational activities” measure.

Organic farmers could also obtain additional financial means from national subsidies (according to so-called Principles) from which the establishment of organic orchards was supported in 2009 and 2010. Since 2010 support has also gone to the CTPOF, the aim of which is to establish and ensure development of a knowledge system within OF. Since 2015 support is now provided to ensure independent testing of registered field crop varieties under OF (programme 9.A.b.4.i), specifically those of winter wheat, spring wheat and spring non-malting barley. Since 2015 the sector has also been included in the “10.D. – Support for European integration of non-government organisations” subsidy programme, through which the expenses for a sector representative’s participation in IFOAM EU Group international meetings are paid.

The Ministry of Agriculture also contributes to OF development from its budget. Within regular support the MoA finances the gathering of compulsory OF data for Eurostat, OF analysis within FADN, as well as several marketing and educational activities (e.g. support for participation in Biofach, the biggest German trade fair, organisation of a nation-wide promotional event “September – Organic Food and Farming Month, or support for the organization of Bioacademy conference). Support for research is ensured within the National Agency for Agricultural Research (NAAR). **Since 2004 OF development has also been supported via “Czech OF Action Plans”.**

Sources:

IAEI - OF Statistical survey – basic statistical data 2013

IAEI – Report on organic food market 2013

IAEI – Extension of basic FADN files – incl. enterprises within OF 2013

MoA Register of organic enterprises

Organic foods – report of research for the MoA, 2014

¹²In 2007 and 2008 the greatest interest was in “Adding value to agricultural and food products” measure. In 2009 and 2010 “New / Young farmers going into business” dominated, while “Support for tourism” was a priority in 2011. In 2012 only two measures were implemented, both without any notable number of applications from the OF sector. “Diversification of non-agricultural activities” dominated / was most attractive measure in 2013.

Appendix 3:

Complete list of SWOT analysis factors

STRENGTHS OF OF

1. Institutional background I

existence of legislation, methodical guidelines, rules, good control system, statistical data

2. Institutional / background II

existence of OF-committed representatives and institutions: numerous people are willing to work for OF / numerous things work well / there is specialized knowledge potential / there is a group of capable people

3. Large organic acreage

the proportion of OF in CZ is relatively large, which allows development of production and non-productive activities and makes OF quite a significant component

4. OF has a strong image, history, its own story, potential to be different / an interesting alternative = potential for greater competitiveness

5. OF has huge potential for development

both in quantity – in terms of increasing yield or effectiveness, and in quality – in terms of above-standard certification, new products – e.g. hay milk, farm specialities, premium foods, foods with a story, traceability of materials and their origin, logos for Czech products

6. OF image of small-scale family farming business / better position in utilizing regional development than CF

OF has potential to increase the social capital of rural areas: small, family format, reliable

7. Generation of young farmers

a younger generation of farmers, many of whom have lived much of their lives on family farms, are taking over farm management; this renews and strengthens the bond between man and farmland; they farm more considerately, with regard for their environment

8. Increasing number of farm processors

farm produce is often of organic quality)

9. Proven positive impact of OF on the environment

(provides public goods: land, water, biodiversity, climate, energy saving, animal welfare

10. OF faces climate change better

a closed cycle – less dependence on inputs / relatively high independence from resources

11. Existence of “best practices” in various areas

e.g. sales organisations (organic milk) on-farm processing and sale (milk and meat), farms with their own sales systems and a customer network within the region, a functioning vertical

12. Sufficient production of some commodities of organic quality

milk, meat)

13. Established data base for the OF sector

a growing range of data available for the sector, ROE, IAEI, organic farms in the FADN etc.

Old strengths of the previous AP

- commitment of OF representatives (plus their technical background) = still valid (see point 2 above)
- a functioning control system = still valid (see point 1)
- existing legislative framework = still valid (see point 1)
- existing stable group of organic food producers and processors = still valid (see points 8, 11, 12)

- existing welfare rules = still valid (see point 9)
- existing RDP subsidies for OF = moves to Opportunities and Threats at the same time
- first campaign informing consumers = not valid; there is no nation-wide campaign at present

OF WEAKNESSES

1. Poor integration and coordination within the OF sector

fragmentation of involved organisations, no synergy in cooperation, both in general and with the MoA; poor communication – internal and external between all parties, weak lobbying, low binding force of the AP, absence of a common vision, duplication of some activities (e.g. collecting OF data) and, on the other hand, gaps in other activities; much fundamental information and data does exist but is not processed, utilized and interpreted properly; lack of generally respected people (OF “leader”, personalities in field of science, politicians

2. Closeness of OF sector across whole scale

both at the institutional level and further – conservative nature of the sector which accepts new approach with difficulty and is always closed in on the same topics

3. Gaps in professionalization

there is a need for a shift from the category of “movement” to professional “management”; a misleading image of OF as the “traditional” way of farming of our ancestors

4. Insufficient fulfilment of non-productive functions – low and ineffective organic production

landscape maintenance dominates and farming of arable land has developed little, the volume of organic products does not correspond to the proportion of organic acreage in total farmland; this is due to lower production intensity, general lack of interest in production and sale, and the related high level of dependence on subsidies

5. Low level of education and transfer of knowledge in agriculture = CONSULTANCY

lack of innovation, new methods and technologies, low level of farmer education, poor use of innovation in OF; current advisory system focuses, according to farmers’ requirements, on the preparation of applications for subsidies, while consultancy on actual farming issues is required much less; therefore consultancy is an inadequate link between science and practice

6. Lack of inclusion of OF topics in general EDUCATION

there is no cooperation with the Ministry of Education, Youth and Sports (MEYS) and no education for the youngest generation, i.e. children in kindergartens and primary schools

7. Lack of updated and comprehensible Czech RESEARCH

lack of specialist, understandable argumentation based on available data (constant acceptance of research results from abroad, without the possibility to compare them to Czech results, is not sufficient); it is necessary to take an important theme, e.g. “Benefits of OF” and be able to quantify it

8. Lack of inputs and services for OF

organic seed, fertilizer, POR – including consultancy

9. Weak COOPERATION, both horizontal and vertical:

- a) horizontal cooperation = low level of cooperation between farmers (determined historically – everyone had to act for themselves, but nowadays it is vital to get together)
- b) vertical cooperation = link: production – sale – consumer (insufficiently developed market, poor organization of the market)

10. Low consumption of organic food = ORGANIC FOOD PRICE

great difference between prices for organic and conventional foods

11. Lack of long-term concept of EDUCATION AND PUBLIC INFORMATION

there is no plan for the promotion of OF and organic foods, inconsistent PR and effort to build a positive public perception of OF – lack of financial capacity, time capacity and data base

12. Weak PR activity = MEDIA

good media topics are not used effectively, articles on OF in specialist magazines are good but not read by general public – consumers; great reserve in addressing the public

13. No clear / unambiguous label for Czech organic foods

unclear fate of the Czech organic „zebra” logo – only for Czech / local organic foods, when Czech production also means imported products packaged in CZ?

14. No clear attitude to new challenges / new technologies

focus of sector opinion: new ways of cultivation, new varieties, farming methods, new experience with GMOs

15. Un-exploited OF potential in relation to the environment

Old weaknesses in the previous AP

- insufficient level of coordination and common action among main OF participants = this remains (see point 1)
- OF participants do not have the right attitude to OF principles = this remains (see point 1 and partly 14)
- Insufficiently developed potential for the use of research, education and consultancy in OF = this remains (see points 5, 6, 7)
- low level of market organization (processing and sale do not work) = this remains (see point 9)
- unexploited OF potential in relation to the environment = this remains (see point 15)
- gaps in the quality of organic raw materials, weak sanctions for infringement of the rules = this remains (see point 4)
- low economic viability of farms and little capability of doing business – low ability to ensure / apply for financial support = this remains (see point 4)
- poor cooperation with important organizations and state administration = this remains (see point 1)

OF OPPORTUNITIES

1. Inspiration from abroad

possible inspiration in neighbouring countries, what works a different way and better abroad, e.g. functioning systems in Austria, IFOAM EU Group activities, TP Organic etc.

2. Existence of “best practices”

good examples exist abroad, but also in CZ

3. Existence of subsidies and support for OF

especially RDP support, but also state subsidies, supporting programmes such as „Fruit/milk for schools etc.

4. Openness of the MoA and other institutions to “lobbying” proposals

potential to influence existing programmes in favour of OF and organic food – e.g. part of research budget for OF topics, utilize school programmes under SZIF to support organic fruit for kindergartens / possibility of lobbying in other Ministries (MEYS, Local / Regional Development, Agriculture, Environment

5. Change in lifestyle / increasing demand for quality

orientation to local foods, food quality, purchasing premium foods and organic foods (erudite consumers are buying organic regularly etc.

6. New means of sale

increasing direct sale from farms, boom in farmers markets’ (many farmers’ products are of organic quality), new sales networks such as Sklizeno (Harvested), Náš grunt (Our farm), Česká stodola (Czech barn)

7. New type of consumer using alternatives inclined towards OF ideas

community-supported agriculture, family farms, consumer sales cooperatives, farmers’ markets, interest in supporting a particular farmer

8. New areas of organic food promotion and sale

increasing interest in cookery (media), discussion on food on social networks, a very strong group of women on maternity leave buying foods, increasing interest in food origin and contents – also due to increasing occurrence of allergies, existence of servers such as “Find your farmer”; “DUHA” – list of organic farmers, www.nalok.cz

9. Potential for consumption of organic food in state institutions

following the example of other countries e.g. Italy, Denmark or Austria, which have passed laws on the obligatory use of certain percentages of raw materials of organic quality, other countries like France or Great Britain have long-term projects supporting organic foods at schools (“Manger local, manger bio” = eat local, eat organic / “Food for Life”)

10. Continued media interest in organic-related topics

11. Worsening state of the environment

fluctuating weather, deteriorating properties / contamination of soil, increasing emphasis on perception of the environment and its components (especially soil) as public goods

12. Advantage of communal sale, associating and cooperation

13. EU stance against GMOs = external support so far

14. Adoption of Action Plan as a binding political document

Old opportunities of the previous AP

- experience from abroad = still valid (see point 1)
- increasing consumer awareness of the value of organic products = still valid and expanding (see point 5)
- cooperation with the media = still valid but also a threat (see point 10)
- regional specialities (new products, regional varieties, traditional products) = still valid (see points 5 and 6)
- political stability for OF (both CZ and EU) = still valid but also a threat (see points 1 and 3; rapid changes in policy bring rapid changes in strategy and instability)
- support from the public = still valid but necessary to build on this (see points 5, 7)
- possibility of gaining financial support for OF = still valid (see point 3)
- utilization of conventional structures in the field of market and trade network = no longer valid
- EU entry = no longer valid

OF THREATS

1. Global influence (contracts / agreements)

collapse of worldwide debt finance systems / Transatlantic Trade and Investment Partnership between the EU and USA / WTO conditions etc.

2. Global influence (global famine threat)

myths that OF is unable to feed the world, hard-core conventional farmers say that it isn't possible to produce sufficient organic foods

3. Existence of subsidies and support for OF

RDP is the engine of OF development but a considerable number of farmers are fully dependent on subsidies, which are often the only reason for farming in this way

4. Growing bureaucracy and complicated rules

the form of national legislation (stricter than the EU legislation in some cases), sanctions – everyone lumped together: if someone breaks the rules, a new rule is introduced, affects even those who farm conscientiously

5. Demographic development

the older generation of organic farmers, who have the know-how, is gradually disappearing, generational change

6. EU entry = competition from abroad / import

7. Soil potential opportunities and risks of land purchase, availability of new plots, risk of significant increase in rental price

8. Media scandals

falling interest in organic topics; in some cases the media harms OF and it is difficult to respond effectively: there are no financial or human resources, and a lack of good arguments and data base

9. Loss of reputation and consumer confidence

residues of agrochemicals – as measuring methods improve, OF-forbidden substances are more often detected on organic farms (not

always the fault of the farmer which results in damaged credibility of OF (consumers usually do not know that detected amounts are several times lower than CF-approved limits, and there is some media exaggeration of the problem)

10. Weak and inconsistent political support for OF in CZ

11. Technological pressure (development of GMOs and biotechnologies)

with growing intensification of conventional farming and big concerns farming with maximum emphasis on production, therefore using GMOs, chemical treatment etc., alongside the growing environmental burden, OF is becoming less competitive in terms of productivity

12. Pressure on organic food prices – fall in demand for organic foods

organic foods are not expensive; it is conventional products that are cheap

13. New means of sale = new networks of shops selling farm products

these add to the impression that organic means expensive and exclusive, they exploit the popularity of OF while offering few items of organic quality

14. Bad atmosphere in society

disinterest, passivity, annoyance – the mood of society is poor, only scandals draw attention

15. Conventional coming closer to OF standards

if OF is to stay ahead it must aim higher than the standard, there is room for this, it is a threat for the next 15 – 20 years

16. Loss of agricultural land to other investment

this is an on-going serious threat to both OF and CF in general; land cannot be created, it must at least be sustained

Old threats of the previous AP

- unclear ownership of land = still valid and has extended (see point 7)
- low purchasing power of CZ public = partly valid (see point 12)
- low accessibility of loans = no longer valid
- WTO (removal of subsidies, changes in policy) = still valid (see point 1)
- low stability of economic environment, unstable market = still valid (see points 6 and 10)
- deceptive labelling of organic products = has improved (still valid in internet sale)
- introduction of GMOs = still valid (see point 1)
- negative natural and climatic phenomena = shifted to opportunities
- low public awareness of OF = still valid (see point 9)

Appendix 4:

Review of activities undertaken during 2011–2015 according to priority areas

1. Organic food market and consumer confidence

1.1 Increasing consumer demand for organic foods by means of education of suppliers

- ✓ A number of training courses and seminars implemented with topics such as regional sale, farm processing, organic food quality, agro-tourism, organic restaurants etc.
- ✓ “Advisory” Association of farm processors established (2001) to provide consultancy – not only for farmers – in the area of setting up processing and sale of foods directly from farms

1.2 Support for regional sale of organic food

- ✓ Sale and market for Czech organic milk successfully stabilized – “České biolásko” (Czech Organic Milk) sales company founded in 2012
- ✓ PRO-BIO association carried out a number of projects in support of sale: coordination of representation on farmers markets, “green markets” established– exclusively for organic products, representatives of regional centres helped to organize events such as harvest festivals, traditional fairs, open days on organic farms etc., support for the Association’s network of shops, introducing organic foods in newly established networks of farmers’ shops, active assistance in linking suppliers and consumers within regions (address lists of organic farms, online market) etc.
- ✓ Commodity leaflets on organic wine, milk and meat were produced to promote direct farm sale (2013, Pro-bio League)
- ✓ A project by FFDI CZ and Billa retail chain on increasing the proportion of regional (organic) food in their shops (since 2010)
- ✓ Growing number of farm processors and farm sale within OF sector, due to:
 - a) increasing consumer interest in farm foods = local foods of good quality
 - b) existence of points advantage in RDP measures aimed at increasing farm processing and diversification of farms in the form of agro-tourism and direct sale:
 - Adding value to agricultural and food products
 - Diversification of non-agricultural activities – scheme a)
 - Support for tourism – scheme b)
 - c) **development of alternative sales channels:** farm markets, box delivery sale, internet, sale points, community-supported agriculture, specialized farm shops
- ✓ Indirect support of organic food within MoA programmes:
 - a) targeted at promotion of quality foods and foods made from domestic raw ingredients, in which organic foods have a significant share:
 - regional food = promotion of the best foods of the region (since 2012, MoA, SZIF)
 - Klasa = promotion of quality foods in CZ (since 2004, MoA, SZIF)
 - b) targeted at promotion of farms successfully carrying out farm processing and farmyard sale, with a notable number of organic farms involved:
 - „Get to know your farmer“
 - „Farm Festival“

1.3 Support for effective cooperation within the supply chain for organic food

- ✗ As yet ineffective to the necessary level
- There are two sales organizations under PRO-BIO Association: PRODEJ-BIO s.r.o. selling Czech organic raw materials (since 2008), and ČESKÉ BIOLÁSKO exporting surplus Czech organic milk (since 2012), but the sale of organic products from farms is still fragmented
- Availability of data has improved, but data is published with a delay, data on current price development is lacking and thus has little practical use
- Vertical association, from farmers via producers to retailers, has been developing very slowly so far. This is also due to the dominant position of retail chains on the organic market, whose supply conditions cannot be met by medium-size domestic producers, so the

chains import a great proportion of organic food from abroad. At the same time, interest in Czech organic products is growing abroad, which raises prices of raw materials for Czech producers and therefore again weakens the processing component of the vertical.

1.4a Developing and improving confidence in the OF system – transparency of inspection

- ✗ Although a number of activities were organized to support better transparency of OF systems, public confidence (even specialist public) has not greatly improved – lack of targeted information.

According to a MoA survey, distrust is growing, especially in people who do not purchase organic foods (39% do not perceive any difference between organic and non-organic foods and 29% believe that labelling foods as organic is just a marketing ploy).

✓ Existence of clear OF rules:

- national legislation in accordance with EU regulations
- extra publishing of so-called “MoA Methodical Guidelines” to ensure consistent interpretation of legislation
- annual training for all inspectors from OF control bodies

✓ Functioning system of inspection and certification

- four accredited control organizations (KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizational section, Biokont CZ, s.r.o. and BUREAU VERITAS CZECH REPUBLIC, spol. s r.o.)
- plus official state inspection via IAEI (from 2010)

✓ Improving transparency of the whole system

- launching a freely accessible Register of organic entrepreneurs on MoA website – possibility to verify certificates of organic products and foods, list of registered organic farms, producers and distributors, or seed and fertilizer suppliers etc. (since 2013)
- establishing a system for sharing results of inspections carried out in OF by the supervision organizations (control bodies, SVA CZ, CAFIA CZ, SZIF, ÚKZÚZ)
- supervision of control inspectors by the MoA
- elaborating methods for utilization and evaluation of pesticide analysis in OF inspection: sampling, evaluation and interpretation – effect on the issue of organic certificates (since 2014)
- implementation of a “Public Inspection” project – public participation in organic farm inspections

1.4b Introduction of national label for organic foods made from domestic raw ingredients

- ✗ **The change in use of the current national “zebra” logo – only for organic foods made from domestic raw ingredients, has not been introduced as yet.** One reason is to allow the use of national logos even after the introduction of the obligatory EU organic logo, another is the MoA effort to retain state ownership of the organic logo and be able to support it

- “České BIO” (Czech Organic) project promoting Czech organic foods was carried out (2012, PRO-BIO Association)
- “Options for a change in labelling organic foods” drawn up (2009, IAEI)
- There are some private initiatives by distributors promoting Czech organic foods

2. Consultancy, research, spreading information

2.1 Improve teaching on OF in schools

- ✗ Not yet implemented

Integration of OF theme into education, especially for younger children (kindergartens and primary schools) as it is necessary and very beneficial (raising future consumers), but so far it is beyond the team’s capacity to cover this issue

✓ Several educational titles have been published:

- “Organic Farming in Practice” (2nd updated issue) (2012, Bioinstitut)
- “Agri-ecology” (2010, Bioinstitut)
- “Organic farming towards sustainability” (2014, OF part by JČU)
- For children – “On an organic farm with Biáček” (2013, Pro-Bio League)

2.2 Intensify OF research

✓ The number of OF-related projects within MoA research has significantly improved

In the last three years (2012 – 2014) the proportion of OF-related projects has been around 9 – 10% of the total annual NAAR budget (i.e. 37 million CZK) – it has increased from nearly 4% in 2009. There are 11 to 15 ongoing projects each year.

- Comments on “Assigning priority to scientific and research trends within the MoA from 2014” material (2013, CTPOF)
- Participation in the HORIZON 2020 round table organized by the MoA in cooperation with the MEYS and CAS – Czech Academy of Sciences – Technology Centre (2012, CTPOF, UCT Prague)
- Participation in evaluation of fulfilment of the S&R Concept in the agricultural department; setting conditions for the NAAR programme “Complex sustainable systems” (CUS) (2011, CTPOF)
- ✓ **Establishment of a Coordinating centre for OF research: in 2009** the Czech Technological Platform for Organic Farming (CTPOF) was established and its operation is financed from the 10.E.c subsidy programme from national resources. CTPOF is a member of TP Organic (European platform) and IFOAM EU Group.
- ✓ Creation of a network of model organic farms from several projects :
 - “Organic farmers for Nature” projects – model organic farms as an example of nature and landscape conservation at the level of agricultural enterprise (2006 – 2013)
 - “OF and organic food processing” – model organic farms with above-standard activities in terms of protecting the environment or on-farm processing of organic foods (2008 – 2010, PRO-BIO Association, PRO-BIO Consultancy Association (the former EPOS))
 - “Bionet CZ” project – national network dealing with problems and requirements of agricultural businesses via consultancy, on-farm research and the use of research results (since 2013, CTPOF)
- ✓ Improving the overview on the results of national research and specialist articles on OF by means of:
 - the use of “Organic Eprints” international database also for national purposes (since 2012, CTPOF)
 - coordination within CTPOF and reports on projects and their outputs in OF Yearbook (since 2008)
 - improving records within the national research database – www.isvav.cz (since 2010, Section for Science, Research and Innovation (SRI))

2.3 Ensure consultancy for OF

- ✗ Although there are a number of training courses, seminars and lectures, these are mostly aimed at inspection and meeting subsidy conditions and less at the issues of actual production and economics. Farmers’ demand for specialist consultancy is also lower.
- ✓ Many training courses and seminars were organized:
 - seminars by PRO-BIO regional centres
 - traditional two-day course on current OF topics at Sluňákov (since 2008, Bioinstitut)
 - educational courses on growing organic vegetables, organic viticulture and orchards (2014 – 2015 Biocont Laboratory, s.r.o. with the MoA support)
 - a series of 10 seminars on “Organic seed” (2012 – 2013, Bioinstitut)
 - courses for organic fruit-growers and wine-makers (since 2011 BioSad and EKOVIÍN)
 - annual training for representatives of OF sector (inspectors from control bodies and ÚKZÚZ (combined since 2010), accredited consultants and advisers from the PRO-BIO Consultancy Association (former EPOS))
- ✓ Ensuring consultancy for OF:
 - accredited consultants focusing on OF (between 30 – 43 consultants recorded in the Register of Advisers)
 - PRO-BIO regional centres and PRO-BIO Consultancy Association (former EPOS)
 - In the area of fruit-growing and wine-making – Biocont Laboratory spol. s r.o. together with BioSad and EKOVIÍN associations
- ✓ Specialist publications issued:
 - OF Methodical Guidelines (2013, MoA)
 - Summary of legislation (2012, MoA)
 - Basis for soil fertility (2013, CTPOF)
 - Organic pig breeding in Europe (2013, CTPOF)
 - Practical handbooks (Bioinstitut): Slaughter and meat processing under OF (2008), On-farm milk processing (2009), Growing medicinal and spice plants (2010), Seed production under OF (2012)
 - Methodical sheets – a total of 48 sheets published (2008 – 2011, PRO-BIO Consultancy Association (former EPOS))
- ✓ Existence of support under RDP measures aimed at consultancy and providing information:
 - “Utilizing advisory services” and “Further specialist education and information provision” support schemes
- ✓ Participation in international projects:
 - LOVEt and LOVEt II. – models and examples of good cooperation between science and practice (2009 - 2011, 2012 - 2014 University of South Bohemia)
 - Three projects within ERA-NET CORE Organic II – ProPIG, AuthenticFood and SafeOrganic

3. OF benefit to the environment and animal welfare

3.1 Regularly evaluate OF influence on the environment

- ✗ Not implemented as yet.

Monitoring OF benefits to the environment in CZ is in its infancy and data allowing a clear (financial) evaluation of OF contribution to the environment is lacking so far. Long-term regular monitoring and evaluation of OF benefit, including targeted research, is also lacking.

✓ Several projects have been implemented:

- A study of biodiversity in vineyards and orchards under OF, IP and CF (2009 - 2011, 2014)
- Monitoring of OF influence on the mitigation of climatic change 2010 – 2013)
- ECOWIN (CZ – AT) nature conservation through more ecological viticulture
- Optimization of agricultural and river landscape in CZ with emphasis on development of biodiversity
- Optimization of OF and selected AEMs with emphasis on nature and landscape conservation (2006 – 2011)

3.2 Prepare data on the possibilities of utilizing OF to deal with climatic change

- ✓ Possibilities of utilizing OF as a response to climatic change have been processed into publications and presented at conferences:
 - Project: „Transfer of research findings from Switzerland to Czech conditions – theme: organic farming, biodiversity and climate protection (2011, Bioinstitut); its output was: “Low Greenhouse Gas Agriculture” publication, “OF Contribution to Climatic Change Strategy and its Adaptation and Mitigation Measures in Central and Eastern European Countries” workshop (Bioacademy), and “OF and Climate Change” seminar (Sluňákov)
 - Project: “Monitoring of OF influence on the mitigation of climatic change” (2010 – 2013, RDP)
 - Educational programme: “Climatic Change in Relation to OF” (2012 – 2013, PRO-BIO Association)

3.3 Improve animal welfare in OF and implement methods of welfare evaluation

- ✓ Methods of welfare evaluation have been elaborated as well as a proposal for improving measures in part C of “OF and organic food processing” project (2008 – 2010, PRO-BIO Association)
- ✓ Methodical Sheet No. 44 was published under the title “Livestock welfare on organic farms”
- ✓ Training for OF inspection staff was undertaken with a focus on welfare (2011 and 2013, Bioinstitut)

4. Economic sustainability of OF

4.1a Create a system to provide farmers and state administration with economic information

- ✓ **Availability of data on OF has improved significantly:** regular statistical reports on OF development in CZ (IAEI), regular reports on organic food market (IAEI), economic analysis of OF thanks to extension of organic farm sampling in FADN (IAEI), annual publication of OF Yearbook
- ✓ **Identification of OF is also gradually improving in other existing information sources** (CSO, SZIF, MoA, Livestock register, etc.)

4.1b Research in the field of increasing the productivity of organic farms

- ✓ There are a number of ongoing projects within NAAR focusing on improving productivity
- ✓ **Establishment of first long-term field experiments** with an aim of evaluating the long-term influence of various methods and intensity of fertilizing on organic production and soil environment (ÚKZÚZ since 2014)
- ✓ Register of inputs for OF (ÚKZÚZ): Register of plant protection products (since 2008), Register of fertilizers (since 2012), Seed and seedling database (since 2010), creation of a list of OF-recommended varieties (since 2015 field experiments with wheat and barley)

4.1c Consultancy in the area of economics

- ✗ **Not running as yet** (so far there has not been sufficient analysis and comparison as a base for consultancy)

4.2a Ensuring competitiveness of Czech organic farms after 2013 – setting subsidies

- ✓ A „Comparative study of OF subsidies in CZ, Germany and Austria“ has been carried out (2011 IAEI)
- ✓ Existence of an OF workteam cooperating in the preparation of materials for OF measures in the new RDP from 2015
- ✓ A wide range of OF subsidies have been implemented
 - a) Within the Rural Development Programme (2007 – 2013)
 - Payment per hectare in OF Chapter within AEMs
 - Five advantaged investment measures (since 2007): Young farmers going into business, Modernisation of farm enterprises, Adding value to agricultural and food products, Diversification of non-agricultural activities – scheme a), and Support for tourism – scheme b).
 - “Utilizing advisory services” and “Further specialist education and information provision” support schemes
 - b) National subsidies
 - Support for the operation of the Czech Technological Platform for OF (since 2010)
 - Support for European integration of NGOs (IFOAM EU Group – 10.D since 2015)
 - Support for the introduction of independent variety tests of registered varieties of field crops in OF conditions (programme 9.A.b.4.i to 2015),
 - c) Subsidies from the MoA budget
 - Support for regular activities within Promotion Plan and Education Plan
 - Support for thematic tasks in OF at IAEI
 - Support for NGOs within the sector
 - Support within NAAR (research)
 - d) Action Plan for OF

4.2b Ensuring competitiveness of Czech organic farms after 2013 – protection against GMOs

- ✓ GMO ban in OF including effective inspection

4.3 Ensure conditions for the increasing consumption of Czech organic foods in public catering

- × **The introduction of organic foods to public catering still seems to be too ambitious an aim**, although it is quite common abroad.
- ✓ **A number of projects were implemented**, focusing on many aspects of this – from mapping obstacles to the introduction of organic foods to school kitchens, evaluating the attitude of both the schools and parents, compiling a list of meals with organic ingredients, mediating a link to organic food suppliers, to price calculations showing the influence of the introduction of organic food on the price of meals:
 - „Bioškoly (Organic schools) – introducing organic foods to schools and pre-school institutions (2009 - 2011)
 - International projects: „SUKI“ (Sustainable Kitchen), UMBESA (Sustainable Menu), BIOCOOKS (2009 - 2015)
 - “A really healthy school” (since 2015)
 - “A crown for ORGANIC into schools” (2009 – 2012)
 - “Organic food into schools” (2008)

5. Promotion and education on organic farming and organic food production

5.1 Information and education campaigns for the public

- × **At present there is no on-going long-term educational and promotional campaign focusing on OF and organic foods** (the last promotional campaign was carried out in 2008 – 2010) and there is **no concept for OF promotion and education**.
- ✓ NGOs and the MoA are striving to organize a number of traditional, but also new promotional events:
 - “September –Month of Organic Food” MoA promotional event (since 2005)
 - “Czech Organic Food” competition (since 2002)
 - “Best PRO-BIO Farmer” award (since 2011)
 - “Best PRO-BIO organic shop” award (since 2011)
 - “Barták’s Pot for Best Organic Farmer” (since 1992)
 - Bioacademy – an international conference on OF (since 2001)

- Presentation of OF and organic foods at trade fairs: Biofach in Nuremberg, Biostyl in Prague etc.
- Ensuring the operation of “Biospotřebitel” (Organic consumer) website
- Promotional activities of PRO-BIO regional centres and organic farms themselves
- ✓ **Numerous publications were issued:** Organic farming without myths (2011, CTPOF), Organic foods without myths (2011, Pro-Bio League), Questions and answers on OF for organic consultancy (2011, Pro-Bio League), Organic cookbook (2012, PRO-BIO Association), Organic farming and biodiversity (2010, Bioinstitut), OF Yearbook since 2006, etc.
- ✓ Information on OF regularly appears in several periodicals: The Farmer, Organic Monthly, PRO-BIO Association Bulletin, CTPOF Newsletter, Organic Consumer or Bio-info servers etc.
- ✓ Several website directories promote places to purchase organic foods:
 - REP (MoA) <https://eagri.cz/public/app/eagriapp/EKO/Prehled/>
 - Address list of members (PRO BIO Association) <http://pro-bio.cz/Adresar-clenu/>
 - Database of businesses under OF (KEZ) <http://www.kez.cz/vyhledavani/biopotraviny/>, Veronica ecological institute – the biggest database of organic farms, CSA, box delivery sale etc. <http://www.veronica.cz/ekomapa#>
 - Map of farms with direct sale (Hnutí duha – Friends of the Earth CZ) <http://www.adresarfarmaru.cz/>
 - OF Catalogue of Zlín and Hodonín regions at www.iskopanice.cz <http://www.iskopanice.cz/katalog/obsah>

5.2 Inform the public about OF non-productive functions

- ✗ Not implemented as yet

Monitoring of OF benefit to the environment is in its initial phase in CZ and so far there is a lack of data for a clear (financial) interpretation of OF benefit to the environment

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Vydalo Ministerstvo zemědělství, Těšnov 17, 110 00 Praha 1
www.eagri.cz, info@mze.cz, +420 221 811 111

Praha 2016

Fotografie: Ing. Veronika Stupková

ISBN 978-80-7434-193-9